

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

Ο ΕΡΗΜΙΤΗΣ

ΗΘΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

(Εκ τῶς Γαλλικῆς).

(Σχῆμα, ἴδε φυλλ. 46.)

ΚΕΦ. Δ'.

Ὁ Πύργος τοῦ Διετρίχου.

Ὅσον ὁ πύργος τοῦ Βαλδοβέργου ἦτον εὐάριστος πρὶν τῆς καταστροφῆς του, τόσον φρικώδης ἦτον ἡ ἐποψὶς τοῦ Πύργου τοῦ Διετρίχου τοῦ Φελααγγέιμου, ὅστις ἔκειτο εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ῥήνου. Ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐπλούντο σκοτεινὰ δάση, κατοικοῦμενα ὑπὸ μόνων ἀγρίων ζώων, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ εἰς μέγα βάθος ἐμυκῶντο

ΠΑΝΔΩΡΑ

τὰ ταχέα τοῦ Ῥήνου κύματα. Αὐτὸς δὲ ὁ Πύργος ἦτο ἐκτισμένος ἐπὶ ὑποτόμου πέτρας, καὶ τὰ μὲν ὑπογεια αὐτοῦ περιεῖχον σκοτεινὰς φυλακὰς μόνον, τὰ δὲ ὑπερῶα ἐπάνειά τινα διαμάτια, μόλις εἰσέσιμα, πρὸς χρῆσιν τοῦ κυρίου καὶ τῆς συζύγου του.

Ματίλδη ἦτο τὸ ὄνομα τῆς εὐγενοῦς κυρίας, ἥτις ἤνωσε τὴν τύχην τῆς μετὰ τὴν τοῦ Διετρίχου ὀχρὰ κατὰ τὴν αὐτῆς ἦτο τόσον γλυκὺς, ὅσον ἡ διάθεσις τοῦ συζύγου τῆς ἦτον σκληρὰ καὶ ἀγρία. Ὁ Διετρίχος μέχρις οὗ τὴν ὑμνεύετο, ἐπειτηδύθη νὰ κρύψῃ ὑποκρινόμενος τὴν δυστροπίαν τῆς καρδίας του ὥστε βραδέως μόνον ἀνεγνώρισεν ἡ Ματίλδη τὸ λάθος, εἰς ὃ τυφλὴ ἐμπιστοσύνη τὴν ἔβριψε, καὶ ἔκλαιεν κνίσαν καὶ νύκτα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτον εὐσεβεστάτη, κορηγοῦντο διαλογιζομένη, ὅτι ὁ Κύριος ἐπέτρεψε τὴν ἀπατηλὴν ὅπως δοκιμάσῃ τὴν πίσυν τῆς, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαρτερῇ προσδοκῶσα τὸ τέρας τῆς ὑπάρξεως καὶ τῶν εὐαιών της.

Φυλλ. 47.

Ἡ ἀγαθότης τῆς καρδίας τῆς ἐπέσυρε τὴν εἰς αὐτὴν προσήλωσιν ὧν τῶν ὑποτελῶν, ἐνῶ δ' αὖτε ζυγὸς τῆς γενικῆς ἐδεδούτετο ὑπ' αὐτῶν, ἐξαιρέσει τῶν ἀνθρώπων τοῦ αἵματος καὶ τῆς ἀπαγωγῆς, οὗς ὠδήγει εἰς συνεχεῖς λαφυραγωγίας.

Ἡ Ματίλδη οὐδὲ τὰς ἐλαχίστας παρημέλει ἀφορμὰς τοῦ νὰ ἐπαναγάγῃ τὸν ἱππότην εἰς ἐπιεικέστερα αἰσθήματα. Τότε δ' ἡ ἀγγελικὴ αὐτῆς γλυκύτης ἐδιδεν εἰς τοὺς λόγους τῆς ἀνέφραστον γοητείαν. Ἐνίοτε τῷ παρίστα τὴν ἀπρέπαιαν τῆς διαγωγῆς του καὶ τὸ μένος εἰς ὃ ἐξεκρίετο· ἀλλ' ὁ ἱππότης παρεσφόρειτο, ἡ ἀποκρινόμενος διὰ μωροῦ μειδιάματος εἰς τὰς σοφὰς τῆς συζύγου του παραινέσεις, ἐμακρύνετο ἀπατόμως, καὶ τὴν ἄφριε μόνην νὰ ζητῇ παραμυθίαν εἰς τοὺς κόλπους τῆς θρησκείας διὰ τὸ ἀναφελεῖς τῶν προσπαθειῶν τῆς.

Εἰς τοὺς ὑπογίους τοῦ Πύργου θαλάμους ἔκειντο πλείστοι αἰχμάλωτοι, οὗς ὁ Διέτριχος εὐαρεστέετο νὰ βασανίζῃ, διότι ἐτόλμων ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὰς ἀδικίας αὐτοῦ ἀπειρήσεις καὶ ν' ἀποκρούσωσι τὴν βίαν διὰ τῆς βίας. Ὅποια ἦτον ἡ θλίψις τῆς εὐσεβοῦς καὶ συμπαθοῦς Ματίλδης, ὅταν ἤκουε τοὺς γογγυσμοὺς τῶν θυμάτων τούτων τῆς ἀδικίας καὶ τῆς θαρραλότητος! Ἀπειράκις ἀπεπειράθη νὰ μαλακῇ τὴν σκληρότητα τοῦ συζύγου τῆς διὰ παρακλήσεων καὶ δακρύων. Ἀλλ' ἀπῆλθε αἱ προσπάθειαι τῆς ἐμεινον ἀτελοσφόρητοι, καὶ ἀναγκασθεῖσα νὰ σιωπῇ, πρὸς τὸν Θεὸν ἀκηρῶντο μόνον, καὶ αὐτὸν μόνον ἐπεκαλεῖτο ἵνα ἐπαναγάγῃ τὸν συζυγὸν τῆς καὶ κάμψῃ τὴν καρδίαν του.

Ὅταν ὁ Διέτριχος ἦτον εἰς τὸν Πύργον, ἡ δυστυχὴς Ματίλδη δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰς αὐλὰς, αἱ τινες περιεκύκλουν τὴν εὐρύχωρον ταύτην φυλακὴν· ἀλλ' ὅταν ἦν ἀπὼν καὶ αἱ ἀπουσίαι του διήρουν, πολλάκις ὀλοκλήρους μῆνας, τότε ἀπῆρχετο αὐτὴ εἰς τὰς ἐσοχὰς, ὅπως ἀναπνεύσῃ ἀέρα ψυχρότερον καὶ ληρμονήσῃ ἐν ταῖς σκηνογραφίαις τῆς φύσεως τὰ δεινὰ καὶ τὰς ὀλίψεις τῆς. Τότε ὠραύτως ἐπεσκέπτετο καὶ τὴν ταπεινὴν ἀχυρὴν καλύβην, ἐν ᾗ ἔκειτο ὁ ἀσθενής, καὶ διὰ τῆς φροντίδος καὶ ἐλεημοσύνης τῆς, παρηγόρει καὶ ἀνεκούριζε τὸν δυστυχῆ, καίτοι συγχάκις, ἐν ᾗ ἤθελε νὰ παύσῃ τὰ δάκρυα τῶν ἄλλων δὲν ἠδύνατο νὰ κρατῇ τὰ ἰδικά της, συγκρίνουσα τὰς ἰδίας τῆς αὐτυχίας πρὸς τὰς αἰς ἤρχετο νὰ κρατῇ. Ὅταν δ' ἐπανήρχετο εἰς τὸν Πύργον, ἐνόμιζεν ἑαυτὴν εὐτυχῇ, ὅτι προσέθεσεν ἀγαθὴν πρᾶξιν εἰς τὰς συνεχεῖς θυσίας, ἐξ ὧν συνέκειτο πᾶσα ἡ ὑπαρξίς τῆς, καὶ ἠλπίζεν ὅτι αἱ εὐχαὶ ἐκείνων, εἰς οὓς ἐπραξέ τι ἀγαθόν, θέλουσιν ἀναβῆναι εὐαγγέλιον ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ἐπιτύχει τὴν μεταβολὴν τοῦ συζύγου τῆς καὶ τὸ τέλος τῶν δυστυχιῶν τῆς.

Ἀλλ' ὅτε πάλιν ἔχυνε πικρὰ δάκρυα βλέπουσα ἐν τῇ μόνῃ καὶ ἐγκαταλειμμένῃ, ἐπειδὴ, ἐξ ὧν τῶν κατοικῶν τοῦ Πύργου δὲν ὑπῆρχον οὐδεὶς φαινόμενος εἰς αὐτὴν ἄξιος ἐμπιστοσύνης καὶ ὃν ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ συμμέτοχον τῶν πόνων τῆς. Ὁ ἐπιστάτης ἦτον ἐκ τῶν ὑπόβλων ἐκείνων ἀνθρώπων, οἵτινες θέλοντες νὰ δειχθῶσιν εἰς πάντας χρήσιμοι, δὲν εὐαρε-

στοῦσι κανένα. Τοιοῦτοτρόπως παρόντος μὲν τοῦ Κυρίου του, ἐδεικνύετο πρόθυμος νὰ πράξῃ καὶ τὰς ἐλαχίστας θελήσεις του· ἀπόντος δ' ἐκείνου συνεκέντρου ὅλην τὴν τὴν προθυμίαν ὑπὲρ τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς κυρίας. Ἐπομένως δὲν ἐπεδοκίμαζε μὲν τὴν διαγωγὴν τοῦ ἱππότη, ἀλλ' οὐδ' εἶχεν ἱκανὴν χαράκην ἰσχύον, ὥστε νὰ ἐκφράσῃ ἐλευθέρως τὸν στοχασμὸν του, καὶ ἐπὶ ὀλιγώτερον ὅπως θυσίᾳ εἰς φιλοδοκίους θεωρίας τὰ πλεονεκτήματα τῆς θέσεώς του. Τῆς γυναικὸς του ὁ χαρακτὴρ ἐπιηρσίαζε πρὸς τὸν τῆς Ματίλδης. Καὶ αὐτὴ δὲν ἐνέκρινε τὴν διαγωγὴν τοῦ συζύγου τῆς καὶ ἐνίοτε ἐτόλμα νὰ τῇ διακοινώσῃ τὰς περὶ τούτου ἰδέας τῆς. Ἀλλ' αἱ παρατηρήσεις τῆς ἦσαν ἐπίσης ἀνωφελεῖς, ὡς ἦσαν καὶ αἱ τῆς Ματίλδης πρὸς τὸν ἱππότην, καὶ ὁ Βυρκαρδὸς (οὕτως ὠνομάζετο ὁ ἐπιστάτης), ἐν ἀποφύγῃ τὰς πιθανὰς δυσταρέστους συνεκείας τῶν συ-εντεύξεων τῆς γυναικὸς του μετὰ τῆς Ματίλδης ἐξήτει παντοιοτρόπως νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πρὸς ἀλλήλας αὐτῶν συναναστροφὴν.

Πολλὰ ἔτη εὐτὼ παρήλθον, χωρὶς οὐδεμίαν χαρὰ νὰ διακλύσῃ τὴν μονότονον τῆς Ματίλδης αἰχμαλωσίαν. Τέλος ὁ Κύριος τῇ ἐπεμψε παρήγορον ἄγγελον. Κατέστη μὴτηρ ἁγία καὶ κόρη, ἡν ὠνόμαζεν Ἀγνήν. Ὅποια εὐδαιμονία διὰ τὴν ἀτυχῆ αἰχμάλωτον, ὅταν κοιμίζουσα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τὸ μικρὸν βρέφος τῆς, καὶ λούοντα αὐτὸ μὲ τὰ μὲν δάκρυά της, ἰκίτευε τὸν Θεὸν μὲ πίστιν καὶ στοργὴν ἐγκάρδιον νὰ μὴ τῇ ἀφαιρέσῃ τὴν μόνην αὐτῆς ταύτην παρηγορίαν, καὶ ὑπέσχετο νὰ θυσίᾳ εἰς τὴν ἀγωγὴν τοῦ παιδίου τούτου ὅλας τῆς ζωῆς αὐτῆς τὰς στιγμὰς!

Μετ' ὀλίγον τὸ παιδίον ἐπρόφερε τὸ γλυκὺ ὄνομα τῆς μητρὸς, καὶ ἡ Ματίλδη, ἀκάθεκτος ὑπὸ χαρᾶς, εὐχαριστήριους μόνον εὐχὰς ἀνέπεμπε πρὸς τὸν οὐρανόν. Ἐν τούτοις δ' ἡ Ἀγνή τοσοῦτον ὠφελεῖτο ἀπὸ τὰ μαθήματα τῆς μητρὸς τῆς, ὥστε μετ' ὀλίγον ἐφάνετο ὡς πιστὴ τῆς Ματίλδης μικρογραφία. Τῶν πτωχῶν μάλιστα, ὅσους ἐπισκέπτετο μετὰ τῆς μητρὸς τῆς, ἦσαν ἀνεξάντλητοι αἱ ὑπὲρ αὐτῆς εὐλογίαι, καὶ ἡ χάρις τῶν ὤψιστον ὅτι ἐχάριεν εἰς τὸν Κύριόν των τέκνον τόσο ἀξίεραστον.

Ἰδοὺ δ' ἐν παρόδῳ μία τῶν περιπτώσεων ὅσαι μαρτυροῦσι τὴν ἀρετὴν καὶ καλοῦργίαν τῆς νέας κόρης. Ἡ Ματίλδη, ἠθέλησεν ἡμέραν τινα, τὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων τῆς, νὰ δώσῃ εἰς τὴν Ἀγνήν φόρεμα πολυτίμου ὑφάσματος. Μόλις ὁμοίως αὐτὴ ἐννόησε τὴν ἀπόφασιν τῆς μητρὸς τῆς, καὶ ἐσχυρώσατο, καὶ δάκρυα ἐπλημμύρισαν τοὺς ὀφθαλμούς της. —Τί ἔχεις τέκνον μου; ἠρώτησεν ἡ Ματίλδη μετ' ἀνησυχίας, εἰσαὶ ἀσθενής;

—Ὅχι, μητέρα, ἀλλὰ μοι φαίνεται ὅτι τὸ δῶρον, τὸ ὁποῖον θέλεις νὰ μοὶ κάμῃς εἶναι πολυτιμώτατον δι' ἐμὲ· φόρεμα ἀπλούστερον θὰ μοὶ ἀρμόζει καλλίτερα.

—Καὶ διατὶ τοῦτο; δὲν ἐντρέπεται νὰ φαίνηται εἰς τὸν πατέρα σου μ' ἐνδύματα, δι' ὧν δὲν διακρίνεται ἀπὸ κόρας ὑποτελῶν;

—Ὅχι, μητέρα, ποσῶς δὲν ἐντρέπομαι, καὶ προτιμῶ φόρεμα ἀπλούστερον ἀπὸ τοῦτο.

ΚΕΦ. Ε'.

Οἰκογένεια διωκομένη.

—Καλὰ κόρη μου, ἂν αὕτη εἶναι ἡ ἐπιθυμία σου δὲν θὰ σοὶ ἀντισταθῶ, καὶ θὰ ἔχῃς ὅ,τι ἐπιθυμῇς.

—Σὰς εὐχαριστῶ, φιλιότη μου μητέρα, ἐξηκολούθησεν ἡ Ἀγνή, φιλοῦσα ὑπερβάτως τὴν χεῖρα τῆς Ματίλδης, καὶ, ἀφοῦ εἶχε τὴν διαθέσιν νὰ συναινέσῃ εἰς τὴν πρῶτην μου αἵτησιν, θὰ τολμήσω νὰ σοὺ ἀπευθύνω καὶ ἄλλην.

—Λέγε, σὲ ἀκούω.

Τὸ τέκνον κληροῖσάν τὴν μητέρα του, ἔθετε τὴν ὡραίαν μικρὰν κεφαλὴν του ἐντὸς τοῦ μητρικοῦ κόλπου, καὶ ὠφύσταν πρὸς αὐτὴν βλέμμα δειλὸν καὶ καταπειστικόν, «Γνωρίζετε, εἶπε, τὴν πτωχὴν ἐκείνην καλύβην, ἐδῶ κάτω πλησίον τοῦ μεγαλοῦ ἐκείνου ξυκαῖ, ὅπου κατοικεῖ ὁ δυστυχὴς Κρουνοῦς. Πρὸ πολλοῦ εἶνε κληῖρος αὐτοῦ, οἱ πόδες του παρελύθησαν, καὶ, μ' ὅλας τὰς φροντίδας τῆς κόρης του καὶ τὰς ἰδικὰς σας, πάσχει ἀπὸ μεγάλης πανίας, διότι δὲν δύναται νὰ ἐργάζεται. . . ἀλλὰ βλέπω μερδίαν εἰς τὰ χεῖλη σας, μητέρα μου, καὶ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σας· ὦ, ναί! ἐμμενέσαστε τὸν στοχασμὸν μου, καὶ συγκατανεύετε εἰς αὐτὸν δὲν εἶνε εὐτὼ, μητέρα μου;

Ἡ Ματίλδη ἠσθάνθη συγκίνησιν εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς της; Κατ' ἀρχὰς διὰ φιλημάτων μόνον ἀπεκρίθη καὶ διὰ δακρύων· ἀλλὰ τέλος, «φιλιότη μου Ἀγνή, εἶπε, σὲ συγχάριω διὰ τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας σου καὶ εὐχομαι νὰ διατηρήσῃς αὐτὴν πάντοτε. Προτιμᾷς νὰ στερηθῇς πολυτελοῦς φορέματος ἢ ἀνακουφίσῃς τὴν δυστυχίαν; Ὅθι φέρῃς λοιπὸν σὺ αὐτὴ εἰς τὸν Κρουνοῦν τὸ ἀντίτιμον τοῦ φορέματος τούτου, καὶ ὅθι ἂν ἀναγγείλῃς ὅτι ἀπὸ τοῦδε θὰ ἔχῃ βεβαίαν ἰσόβιον σύνταξιν ἐξ ἐμῶν οἰκονομιῶν. Ἐπαγε, τέκνον μου, καὶ ὁ Κύριος νὰ σὲ εὐλογῇ.»

Ἡ Ἀγνή μόλις ἐδέχθη τὸ ἀργύριον τὸ κατ' ἀρχὰς προσωρισμένον εἰς ἀγορὰν τοῦ φορέματός της, καὶ ζητήσασα ὑπηρετήν τινα τοῦ Πύργου νὰ τὴν συναδύσῃ, εἰδραμεν εἰς τὴν καλύβην τοῦ Κρουνοῦ.

Ἀφ' οὗτο ἡ Ματίλδη κατέστη μὴτηρ, ἠλπίζεν ὅτι ἡ θέα τοῦ τέκνου τῆς θὰ πρᾶν τὸν ἄγριον τοῦ ἀνδρός τῆς χαρακτῆρα, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ ἐλπίς της ἐψεύθη· διότι ὁ Διέτριχος ἐμεινε καὶ εἰς τὴν εὐτυχίαν ταύτην ἀναισθητός, καὶ ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς οἰκογενείας του ἐφάνετο ὡς παντάπασι ξένος.

Εἰς τὸ ὄγδοον ἐμελλεν ἡ Ἀγνή νὰ εἰέλθῃ ἔτος τῆς ἡλικίας της, ὅταν ὁ πατὴρ της ἀπεδήμησε πάλιν ἐπὶ χρόνον μακρότερον τοῦ συνήθους. Ἀλλὰ τέλος συγκαχυμένος τις θόρυβος ἀνῆγγελε τὴν ἐπ' ἀνοδὸν του, καὶ μετ' ὀλίγον εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς γυναικὸς του, ἥτις τὸν περιέμενε μετὰ θανατηφόρου ἀγωνίας. Εἰσελθὼν δὲ, ἐζήτησε νὰ πῇ, καὶ μετὰ τοῦτο «ἐξετελέσθη τέλος πάντων, εἶπεν, ὁ σκοπός μου. Ὁ μεγαλήτερος ἐχθρός μου εἶναι ἤδη εἰς χεῖρας μου!» Ἡ δὲ Ματίλδη τὴν ἐπαύριον μόνον ἔμαθεν ἀπὸ τὴν γυναικα τοῦ ἐπιστάτου, ὅτι ὁ ἐχθρὸς οὗτος ἦτον ὁ Κόμης τοῦ Βαλδοβέργου, ὃν ὡς προεθεθέμεθα, ἠχμαλώτισεν, ἀφοῦ ἐκπορεύθη τὸν πύργον του.

Ὁ ἥλιος εἶχεν ἤδη διέλθῃ τὸ ἥμισυ τῆς πορείας του, ὅταν ἡ Θεοδώρα καὶ ὁ Ὀθων μετὰ κοπιώδη ἀνῆγον εἰδὼν τὴν κορυφὴν ὄρους, εἰς ὃν τοὺς πρόποδας κατὰ τὸ ἀντικείμενον μέρος, ἐξετείνετο κοιλίας μεγαλοπρεπῆς. Ἐβάδιζον δὲ ἤδη πολλὰς ἐβδομάδας, προσέχοντες μὴ πείσωσιν εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν των, καὶ ἠκολούθουν διὰ τοῦτο ὁδοὺς ἀποκέντρους μόνον καὶ ἐρήμους. Ἐνθα καθεῖσε ἀπῆντων ἀνθρώπων εὐσπλαγγνοὺς, οἵτινες τοῖς προσέφερον ἄρτον καὶ ὀβολὸν ἑλέους· ἀλλὰ συνεχέστερον ἀποθνήσκοντο ἀνιῶδες. Ἡ δὲ Θεοδώρα ἔχυνε μὲν εὐθὺς τότε πικρὰ δάκρυα, ἀλλ' ἐλητμόναι μετ' ὀλίγον τοὺς ἐρημέρους τούτους πόνους, οἵτινες ἦσαν μὴδὲν, συγκρινόμενοι πρὸς τὴν ἠσθάνετο ἀνησυχίαν, περὶ τῆς τύχης τοῦ συζύγου τῆς. Ὅταν δὲ μετὰ τοῦ τέκνου τῆς ἀποθνήσκοντος ἀπὸ πείνης καὶ δίψας, ἐφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, ἐβρίβη κατακεκολλημένη ἐπὶ βράχου, καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ, διότι τὰ δάκρυα τοῦ τέκνου τῆς ἐσχιζον τὴν μητρικὴν τῆς καρδίαν, καὶ ἠγνέει ἀκόμη ἂν θὰ εὖρη αὐτὸν διὰ τὴν νύκτα. Ἀπετίθη δὲ καὶ πάλιν πρὸς τὸν Θεόν, ὅστις τρέφει τὰ στείνα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὰ κρῖνα τοῦ ἀγροῦ τοῦ λαμπροῦ αὐτῶν χρώμασι ἀμφιένυσεν· ὁ δὲ Θεός, ὅστις ἐπιτρέπει πολλάκις εἰς τὸν ἀνθρώπον τὴν ψυχικὴν ἀδύμνησιν, ἵνα τὸ ἀνυπακούειν ἡ εἶναι χρεῖαν τῆς οὐρανοῦ βοηθείας, εἰσέχευσε τὴν δίησιν τῆς ἀτυχοῦς μητρὸς.

Ἀίτης προσέβαλε τὴν ἀκοὴν τῆς Θεοδώρας ἤχος ἐναρμόνιος καὶ γλυκὺς, ἄσμα χωρικῆς Ἑλβετίας, ἔχον ὡς ἐπὶ ὀδὸν τὰς λέξεις «ὁ Θεὸς δὲν θὰ σ' ἀφήσῃ.» Αἱ παρήγοροι δὲ λέξεις αὗται ἀντήχουν μεταξὺ τῶν ὄρεων καὶ τῶν βουνῶν.

Ἡ ἄδουσα νέα εἶδε μακρόθεν τοὺς δύο ὁδοιπόρους καὶ ἐν μὲν στιγμῇ εὐρήθη πλησίον αὐτῶν. —Φαίνεται πολὺ κακωχόμενος, εἶπε μὲ φωνὴν πλήρη γλυκυτάτης εὐσπλαγγνίας, καὶ ἔσως εἴθε ἀκόμη μακρὰν τοῦ τέρατος τῆς ὁδοπορίας σας;

—Δὲν ἔχομεν τέρεμα, ἀπήντησεν ἡ Θεοδώρα· εἰμαι πτωχὴ γυνὴ, χωρὶς ἀσύλου, χωρὶς πατρίδος, καὶ πρὸ πολλοῦ ἤδη πλανῶμαι εἰς χώρας ἀγνώστους. Ἐὰν κλαίω, κλαίω μάλλον διὰ τὸ τέκνον μου, διότι ἀπὸ χθὲς ἐπέβαν δὲν ἔφαγε τίποτε, καὶ σήμερον δὲν ἀπηνήχησεν ἐπὶ οὐδέν.

Ἡ ὁμιλία αὕτη συνεκίνησε τὴν νέαν χωρικήν, ἥτις ἐσπεύσε νὰ φέρῃ τὸ καλαθὶν τῆς, καὶ λαβοῦσα ἄρτον καὶ βούτυρον, τὰ προσέφερεν εἰς τὴν μητέρα καὶ εἰς τὸ τέκνον· ἔπειτα δ' ἔχυσεν εἰς ἑὸν τρυβλίον γάλα χιόνος λευκότερον, καὶ τὸ ἔδωκεν ἰδίαι· τέρως εἰς τὸ παιδίον. «Μὴ κλαίῃς πλέον, φιλιότη, τῷ εἶπεν ἰδοὺ, νὰ παύσῃ τὴν πείναν καὶ τὴν δίψαν σου· ὁ Πανάγαθος Θεὸς σ' ἀπέστειλεν αὐτὴν τὴν βοήθειαν, ἵνα μάθῃς ὅτι ἐκεῖ ἂν ἔχῃς πατέρα, φιλοστόργον ὡς εἶνε ἡ μητέρα σου.»

Ἐν τῷ δὲ ἡ Θεοδώρα καὶ ὁ Ὀθων ἀπελάμβανεν τοῦ λιτοῦ ἐκείνου δείπνου, ὃ ὁ Θεὸς τοῖς ἐπέμψεν διὰ τῶν

χειρὸν τῆς νέας, ἡ χωρική παρετήρησε τὴν εἰς τὸν λαϊκὸν τῆς Κομήσεως κρεμαμένη κιθάραν, καὶ ἠρώτησεν εἰς τί ἐχρησίμευεν ἐκεῖνο τὸ ὄργανον. Λαβοῦσα τότε τὴν κιθάραν ἡ Θεοδώρα, ἐξέβαλλεν αὐτῆς ἡχοὺς ἀρμονικοὺς, καὶ τοὺς συνώδευσε διὰ τῆς ὥραι· αἱ φωναὶ τῆς. Ὅταν δ' ἐτελείωσε, — ποτὲ μου, τῇ εἶπεν ἡ νέα, δὲν ἤκουσα ὄργανον τόσον ὥρατον, διότι ἡμεῖς δὲν γνωρίζομεν εἰμὴ τὸ τράγιον κέρας, τὰς σύριγγας καὶ τοὺς αὐλοὺς· ἀλλ' ὅλα ταῦτα τὰ ὄργανα δὲν εἰσποῦνται πρὸς τὸ ἰδικόν σου. Μίαν ἰδέαν συνέλαβες· αὐρίον ἐρτάζομεν, κατ' ἀρχαίον ἔθος, τὴν ἐπέτειον ἐορτὴν διὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν βοῶν μας, αἵτινες μέλλουν ν' ἀφήτῳσι τὰς βοτὰς τῶν Ἀλπεων. Ἄν θέλῃς νὰ συνοδεύσῃς τ' ἄγριατά μας μετὰ τὴν μουσικὴν σου, εἴμαι βεβαία ὅτι θὰ προξενήσῃς τὴν αὐτὴν ἡδονὴν εἰς τοὺς συγχωρίους μου ὡς ἐπρόξενήσας καὶ εἰς ἐμὲ, καὶ ὅτι ὅλοι θέλουσι προσπαθῆσαι νὰ σὲ παραγορήσωσι διὰ τοὺς κόπους καὶ τὰ δεινὰ σου. Ἐλθέ μετὰ μου, θὰ σὲ παρουσιάσω εἰς τοὺς γονεῖς μου, οἵτινες θὰ σοὶ προσφέρωσιν εὐχαρίστως ἀνταλὸν δι' ἐμὸν δὲ μόνον δι' αὐτὴν τὴν νύκτα, ἀλλ' ἐάν θέλῃς καὶ διὰ πολὺν ἀκόμη καιρὸν.»

Ἡ Θεοδώρα ἐδέχθη μετ' εὐγνωμοσύνης τὴν πρόκλησιν τῆς ἀγνώστου νέας, καὶ — Πιστεύεις, τέκνον μου, τῇ εἶπεν, ὅτι οἱ γονεῖς σου δὲν θὰ σ' ἐπιπλήξωσι, διότι τοῖς φέρεις πτωχοὺς ὡς ἡμᾶς καὶ ξένους;

— Ὡ, ὅχι! τοὺς γνωρίζω κάλλιστα, ἀπεκρίθη· δὲν τοῖς διηγηθῶ τὴν κατάστασιν εἰς ἣν σὰς εἶρον θὰ μ' ἐκπαινεύσῃς μάλιστα, διότι τοῖς ἐπρόξενήσα τὴν ἡδονήν, ἣν αἰσθάνονται πάντοτε, συντρέχοντες τοὺς θλιβομένους.

Ἀφοῦ δὲ ὠμίλησεν οὕτως, ἔλαβε τὸν Ὀθωνα ἀπὸ τῆς χεῖρας, καὶ κατέβαινε τὸ δρὸς ἀκολουθουμένη ἀπὸ τὴν Θεοδώραν, ἥτις κατ' ἐκτὴν δὲν ἔπαυεν εὐχαριστοῦσα τὸν Θεὸν διὰ τὴν βοήθειαν ἣν τῇ ἀπέστειλε.

Μετὰ ἡμισίαν δ' ὥραν πολυμήχθῳ πορείας, καθ' ἣν ἡ Θεοδώρα ἠληθμόναι νὰ δώσῃ καὶ αὐτὴν τὴν χεῖρά της εἰς τὸν Ὀθωνα, διότι ἡ ὁδηγὸς τὸν ἐκράτει ἀπὸ τῆς ἄλλης χειρὸς, ἐφθασαν εἰς ὥραν κοιλάδα, ἥς οἱ κάτοικοι ἠτοίμαζοντο ἤδη διὰ τὴν ἐορτὴν τῆς ἐπαύριον. Ὁ ἦχος τῶν συρίγγων, τὰ ἄγριατα τῶν ποιμένων καὶ ὁ μυκηθμὸς τῶν βοῶν, ἐπέφερον εὐτυχὴ ἀντίδρασιν εἰς τὰς σκοτεινὰς σκέψεις, αἵτινες ἐκτρέφον τὴν ψυχὴν τῆς Θεοδώρας. Τῇ ἐφαίνετο δὲ ὅτι ὁ Θεὸς τὴν ὠδήγησεν εἰς τὴν κοιλάδα ἐκείνην, ἵνα ζῇ ἡ ἀκόμη ἡμέρας τινὰς εὐτυχεῖς, καὶ ἡ καρδία της ἀνεπτερώθῃ ἐκ νέου εἰς τὴν γλυκίαν αὐτὴν ἐλπίδα.

Μετ' ὀλίγον εἶδον κομψὴν καλύβην περιχυλομένην ἀπὸ δένδρα καρποφόρα, καὶ κειμένην ἐν τῷ μέσῳ ὠραίου λευκάνθου. «Ἰδοὺ, εἶπεν ἡ νέα, ἡ οἰκία τῶν γονέων μου, ὅς ταχύνωμεν νὰ φθάσωμεν ἐκεῖ.»

Βαθεῖα σιωπὴ ἐβασίλευε περὶ τὴν μεμονωμένην ἐκκλίνον καλύβην· ἡ δὲ νέα παρεκάλεσε τὴν Θεοδώραν νὰ κρυφθῇ μετ' αὐτῆς ὑπὸ μίαν ἀμφιλαρὴ καὶ ὑπερμεγέθη φιλόραν ὀλίγον πρὸ τῆς ὕρας, καὶ νὰ ψά-

λῃ προσκιθαρίζουσα. Μόλις δ' ἡ Θεοδώρα ἤρχισεν, καὶ εἶδε νὰ ἐξέλθῃ τῆς καλύβης ἄνθρωπος εἰς ἀκμὴν ἡλικίας, ἔχων τὰ μέτωπον γαλήνιον, καὶ χαρίεν τὸ πρόσωπόν· οὗτος δ' ἐκάθησε παρὰ τὴν θύραν. Ἐν ἀκούσῃ τὴν ἀγνωστον ἐκείνην φωνήν, ὅφ' ἡ ἐφαίνετο γεγοητευμένος, καὶ πλησίον αὐτοῦ καθέσθη γυνὴ ὠραία ἀκόμη, ἥς οἱ χαρακτῆρες ἀνέπνεον γλυκύτητα καὶ εὐμένειαν· μετ' ὀλίγας δὲ στιγμὰς ὅλοι οἱ ὑπερήφανοι τῆς οἰκίας ἠνώθησαν περὶ αὐτῶν, καὶ ἄλλοι τῶν περιόικων ἦλθον ἐπίσης ν' ἀκούσωσι τὴν ἀόρατον τραγωδίστριαν.

Ὅταν δ' ἡ Θεοδώρα ἔπαυτεν, ὁ Λουϊδόλδος (οὕτως ὠνομάζετο ὁ πατὴρ τῆς νέας), ἐπλησίασε τὴν φιλόραν ἵνα γνωρίσῃ τὴν ἀγνωστον γόνην καὶ ἡ σύζυγός του Γερτρύδη τὸν ἠκολούθησε. — Καλῶς ὦρισε! εἶπε πλησιάζων τὴν Κόμησιν, μ' ἔκαμες σχεδὸν νὰ πιστεύσω ὅτι ἀκούω τὴν φωνὴν τῶν ἀγγέλων τοῦ οὐρανοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ φαίνεται κατακεκμηκυῖα εἰσελθεῖν εἰς τὴν καλύβην μου, καὶ ἐάν δὲν ἔχω μὲ τί νὰ σοὶ πληρώσω τὴν ἡδονήν, ἥν μοὶ προὔξενήσας, πιστεύω, ὅτι δὲν θέλεις καταφρονῆσαι εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν μίαν θέσιν, ἣν σοὶ προσφέρω εὐχαρίστως, καὶ κλίνην διὰ τὴν νύκτα. Ἡ Γερτρύδη ἐκπαινεύει τὴν πρόκλησιν τοῦ συζύγου της, καὶ παρατηρήσασα τὸν Ὀθωνα «ὦ, τὸ καλὸν παιδίον, ἀνεφώησε, πόσον εἶναι εὐμορφον!» Λαβοῦσα δ' αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας της τὸ κατεφιλήσας. «Δὲν ἤξιόρω, προσέθεσε μετὰ φωνὴν χαμηλὴν ἀπειθυνομένη πρὸς τὸν Λουϊδόλδον· ἀλλὰ στοιχηματίζω ὅτι τὸ παιδίον τοῦτο εἶναι υἱὸς ἱπποτοῦ.»

— Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ σὰς ἀνταμείψῃ διὰ τὴν εὐμενὴν ὑποδοχὴν, ἣν ἔλαβες παρ' ὑμῶν, εἶπεν ἡ Θεοδώρα. Σὰς εὐχαριστῶ διὰ τοῦτο, καθὼς εὐχαριστῶ καὶ τὴν ἀγαθὴν κόρην σας, διότι μετ' ὠδήγησεν ἐδῶ. Εἰς αὐτὴν μόνην χρεωστῶ ὅτι δὲν ἀπέθανε ἀπὸ κόπον καὶ πείναν ἐκτὶ ὑψηλὰ εἰς τὸ ὄρος. Αὕτη ἔστωε τὴν ζωὴν τοῦ τέκνου μου καὶ τὴν ἰδικήν μου. Οἱ δύο σύζυγοι ἐθεώρουν ἀλλήλους μετὰ μεγάλους ὀφθαλμούς. «Ἡ Κόρη μας, ἔλεγον, ἡ Ῥόζα μας! ἀλλὰ ποῦ εἶναι;» τότε ἡ Ῥόζα ἐξῆλθε τῶν βράτων, ἐν οἷς ἐκρύπτετο ἕως τότε.

Ἰδὼν αὐτὴν, ἐκραξεν ὁ εὐδαίμων πατὴρ, καὶ ἡ γαμὰ, ἣν ἠτιθέμετο ἐνδομύχως ἀπὸ τὴν ἀγαθὴν τῆς κόρης του πρᾶξιν, ἤστραπτεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της. Ἡ δὲ Γερτρύδη τὴν ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας της, καὶ ἀφοῦ τῇ ἔδωκεν ἐν φίλημα. — Ἀξιόλογα, μικρὰ πονηρά μου, τῇ εἶπε, διατὶ ἐκρύφθης ὅπισθεν τοῦ περὶφράγματος, ἡ δὲ ν' ἀκούσῃς τοὺς ἐπαίνους σου;» ἐπειτα λαβοῦσα σοβαρότερον ὄρος. «Κόρη μου, προσέθεσε, καλῶς ἐπράξεις, καὶ ἡ διαγωγὴ σου τιμᾷ τοὺς γονεῖς σου· ἐάν δ' ἐξακολούθησας, ὡς ἤρχισας, ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ θὰ σὲ συνοδεύῃ παντοῦ καὶ πάντοτε.»

Ὁ Λουϊδόλδος ἐκάλεσεν ἀκολούθως τὴν Κόμησιν νὰ εἰσελθῇ εἰς τὴν καλύβην, καὶ ὅλοι οἱ χωρικοί, οἱ συναρροισθέντες ν' ἀκούσωσι τὴν τραγωδίστριαν, ἀπεσύρθησαν ἐρωτῶντες ἀλλήλους τίς ἔρα ἦτον αὐτή, διότι οἱ λεπτοφυεῖς χαρακτῆρες της, ἡ γλυκεῖα φωνή της, καὶ ἡ λαπτρότης τοῦ ὡραίου σώματος τῶν ἐνδυμ-

των της προὔδοι τὴν εὐγενῆ της καταγωγὴν. Ἐπειδὴ δ' ἡ μὲν Γερτρύδη προτίφερεν αὐτῇ τὴν χεῖρα ἵνα τὴν ὁδηγήσῃ, ἡ δὲ Ῥόζα ἠκολούθησε μετὰ τὸν Ὀθωνα, καὶ ὁ Λουϊδόλδος, θεωρήσας ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἵνα βεβαιωθῇ ὅτι οὐδὲν νέφος ἐκαλύπτει τὴν κορυφὴν τῶν Ἀλπεων, διότι τοῦτο ἤθελε θεωρῆθαι κακὸς οἰωνὸς διὰ τὴν ἐορτὴν τῆς ἐπαύριον, καὶ, ἀποχωρήσας τοὺς συνοδεύσαντας αὐτὸν χωρικοὺς, εἰσῆλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν κατοικίαν του.

Μόλις δ' ἡ Ῥόζα ἐφώτιζε τὸν μικρὸν θάλαμον, ἐν ᾧ ἡ Θεοδώρα ἤκει τὴν νύκτα, καὶ αὐτὴ γονυπετὴς ἐνώπιον ἁγίας τινος εἰκόνης, μόλις κοσμηματοῦ τοῦ ταπεινοῦ της δωματίου, νύχταρται τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀνάπαυσιν, ἣν τῇ ἐχόρηγησε μετὰ μακρὸν κόπον.

Ἀφοῦ δ' ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν, ἡ Γερτρύδη εἰσῆλθε πρῶτη, καὶ ἀπειθυνομένη πρὸς τὴν Θεοδώραν. «Κυρία, τῇ εἶπεν, ἐπειδὴ θὰ λάβῃτε σήμερον ἀφορμὴν νὰ ἴδῃτε τὸν πατέρα Μακάριον, γέροντα ἐρημίτην, κατοικοῦντα ἐνταῦθα, νομίζω εὐλογον νὰ σὰς εἶπω, τι γνωρίζω τῆς ἱστορίας του.

«Πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἤ, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ἐκείνου, δὲ βλέπει ὑπεράνω τῆς λίμνης, ἄνθρωπος ἅγιος, ἐξαίρετος ἀναγινεῖ εἰς τὰ μέρη μας· ὁ βίος αὐτοῦ εἶναι ἐπὶ μυστήριον δι' ἡμᾶς. Ἡ γλυκύτης τοῦ χαρακτῆρος του, καὶ αἱ γνώσεις του τῶν περιποιήσας τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπόληψιν ὅλης τῆς περιχώρου, καὶ οὐδεὶς ὑπάρχει ἐνταῦθα, ὅστις, πρὶν ἀρχίσῃ ἐπιχειρῆσαι ὁπωσούν δυσχερῆ, δὲν καταφεύγει εἰς τὰς συμβουλὰς του. Καὶ τοὶ δὲ ζῶν ἐν πείνῃ συντρέχει ὅμως πάντας τοὺς δυστυχεῖς. Καὶ τὴν μὲν ἡμέραν καλλιεργεῖ μικρὸν κήπον, περὶ τὴν κατοικίαν του, ἡ κάμνει ἐργασίαν τινὰ μικρὰ μετὰ πολλῆς ἐπιδεξιότητος, τὴν δὲ νύκτα διέρχεται ἐν προσευχῇ καὶ μελεταίς. Ἐντὸς τοῦ βράχου ὠκοδόμησε μόνος σπήλαιον, ὅπου κατέστη περιφρονητὸν καθ' ὅλην τὴν χώραν ὑπὸ τὸ ὄνομα Σπηλαιῶν τοῦ Μακαρίου. Δύο δὲ ὁδοὶ φέρουσιν ἐκεῖ, ἡ μὲν εὐρεῖα καὶ εὐκόλος ἀπὸ τοῦ ἀντιθέτου τῆς λίμνης μέρους, ἡ δὲ ἄλλη στενὴ καὶ δύσβατος εἶναι μετὰ τὴν διάβασιν τῆς λίμνης. Ἐάν μείνητε πολὺ μετ' ἡμῶν, θέλω σὰς ὁδηγήσαι εἰς αὐτὸ, διότι ἡ συνομιλία τοῦ ἁγίου τούτου ἐρημίτου θ' ἀνακουφίσῃ τοὺς πόνους σας, καὶ ἴσως οἱ συμβουλαὶ καὶ αἱ εὐχαὶ του θέσωσι τέρας εἰς αὐτοὺς.»

Ἡ Γερτρύδη ἔμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ ὅταν, ὁμοῦ γὰρ της εἰσῆλθεν ἐορτάσιμα ἐνδεδυμένος καὶ ἡρώτης περὶ τῶν ξένων του συμπάθως, πῶς ἔχουσιν. Ἡ δὲ Θεοδώρα ἐπανάλαβε τὰς εὐχαριστίας της πρὸς τὴν ἐντιμὸν οἰκονόμειαν δι' ὅλα ὅσα ἀγαθὰ τῇ ἐπέδωκεν.

— Δὲν πρέπει, εἶπεν ὁ Λουϊδόλδος διακόπτων τὴν Κόμησιν ν' ἀπευθύνῃ εἰς ἐμὲ τὰς εὐγνωμοσύνας σου, ἀλλ' εἰς τὸν Ὑψίστον, διότι διὰ βοηθείας του ἀπέκτησα, ὅτι ἔχω καὶ, ὅτι δίδωμαι νὰ σοὶ προσφέρω. Ἀλλὰ σήμερον τοῦλάχιστον δὲν θὰ φύγῃς. Βλέπεις τὴν ἐορτάσιμον ταύτην ἐνδυμασίαν μου; σήμερον θέλωμεν ἐορτάσαι τὴν ἐπάνοδον τῶν βοῶν, καὶ εἴμαι βέβαιος ὅτι ἡ παρουσία σου θέλει εἶναι εὐάρεστος εἰς ὁδὸν τοῦ προὔχοντος πρώτου, καὶ μετ' αὐτὸν ἤρχοντο-

λοῦς τοὺς ποιμένας μας, οἵτινες θ' ἀκούσωσι μετ' ἡδονῆς τὸ ὄργανον καὶ τὴν φωνὴν σου. Πέπεισμαι δὲ ὅτι δὲν θὰ τοὺς ἀπαξιώσῃς τῆς εὐχαριστήσεως ταύτης, διότι ἡ Ῥόζα μοὶ εἶπεν, ὅτι μ' ὄλην τὴν θλίψιν σου, εἶχες συγκατανεῖσαι νὰ ψάλλῃς εἰς αὐτὴν μόνην, ὅταν εὐτυχῶς σὲ ἀπήντησεν.

Ἡ Θεοδώρα ὑπεσχέθη ὅτι θὰ περὶερεθῇ εἰς τὴν ἐορτὴν· ἀλλὰ, προσέθεσε, θὰ μὲ συγχωρήσῃτε, ἐάν, ἐν τῷ μέσῳ μάλιστα διασκεδάσεων, ὡς πρέπει νὰ προδρεύῃ ἡ γαμὰ, ν' ἀκούσῃτε θλιβερά μόνον ἄγριατα· διότι μοὶ εἶνε ἀδύνατον ν' ἀποσπάσω ἀπὸ τὸ ὄργανόν μου οὐδένα ἦχον χαρμόσυνον, ἀπ' ἐκείνης τῆς ἀληθινῆς νυκτός, καθ' ἣν ὁ οὐρανός... n.

Δὲν ἠδυνήθη δὲ νὰ ἐξακολουθήσῃ· ἀλλὰ λυγμοὶ ἐπνίγον τὴν φωνὴν της, καὶ ὁ Λουϊδόλδος, ὅστις τὴν ἐθεώρει μετὰ συμπάθειαν πάντοτε αὖξουσαν, ἐσκέρθη εἰς μάλλον τότε, ὅτι τὴν προτερείαν εἶχεν ὑποπτευθῇ, ὅτι δηλαδὴ ἡ ἀγνωστὸς ἐκεῖνη ἦτο μεγάλη τι κυρία, ἣν τὸ ἄσφατον τῆς τόλμης ἔφευγε εἰς τοιαύτην δυστυχὴ κατάστασιν, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπέμβῃ ἐπὶ μάλλον, σεβόμενος τὸ μυστήριον τῆς θλίψεως. — Καλῶς, Κυρία, εἶπεν, ἀφοῦ δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μᾶς ψιλήτε ὑψύματα, ψάλλτε μας εὐσεβῆ τινα ἄγριατα, καὶ οἱ χωρικοὶ μας οὐδὲν θὰ ζημιωθῶσι· θὰ καρδίωσιν ἂν ἐναντίας, ἐπειδὴ θὰ τοῖς ἀναμνηστέτε διὰ τῶν ἔργων σας τὸν Διαιουργόν πάντων τῶν ἀγαθῶν, ὅσα ἰδέχθησαν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἔτους.

Μετὰ τὸ πρόγευμα, ἡ Θεοδώρα παρουσιάσθη εἰς τοὺς χωρικοὺς, οἵτινες πανταχόθεν συνέτρεχον διὰ τὴν ἐορτὴν, ἐστολισμένοι μετὰ ταινίας καὶ ἐστεμμένοι μετ' ἄνθη. Ἐκπλαγέντες δ' εἰς τὴν θέαν τῆς κομῆσης, ἡρώτων ἀλλήλους, πόθεν ἦλθεν ἡ ἀγνωστὸς, ἥς ἡ ἐνδυμασία τοῖς ἐφαίνετο τόσον παραδόξος. Ἀλλὰ μὴ τολμώντες ν' ἀπευθύνωσι τὴν ἀπορίαν των ταύτην πρὸς τὸν Λουϊδόλδον, ἐξήταζον τὴν Ῥόζαν, μὴ δυναμένην ὅμως οὐδ' αὐτὴν νὰ τοῖς δώσῃ ἀποχρώσας πληροφορίας.

Οἱ γλυκεῖς τρόποι τῆς Θεοδώρας, καὶ ἡ ἐφ' ὅλων τῶν χαρακτῆρων της ἐξωγραφισμένη μελαγχολία ἐγοήτευον τοὺς χωρικοὺς. Ὅτε δ' ἐκάθησαν εἰς τὰς τραπέζας, αἵτινες περὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Λουϊδόλδου ἐκαλύπτοντο ἀπὸ παντοῦ τῆς ὥρας ἐκείνης τραγήματα, ἡ Θεοδώρα περιεφέρετο ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, ὡς ἄλλοτε ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὑποτελῶν της εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Πύργου. Πλὴν πόσον αἱ συγκινήσεις αὐτῆς ἦσαν διάφοροι κατὰ τὰς δύο ταύτας ἐποχάς! Ἐν ᾧ δὲ κατὰ προτίμησιν συνδιελέγετο μετὰ τῶν μᾶλλον προβιβεκότων τὴν ἡλικίαν, ὁ Ὀθων ἔτρεχεν ἐπὶ τῆς χλῆδος μετὰ τῆς Ῥόζας καὶ τῶν ἄλλων παιδίων τῶν περιεχώρων, καθὼς ἄλλοτε ὑπὸ τὰ δένδρα, τὰ σκιάζοντα τὴν περιόχην τοῦ Βαλδοβέργου.

Οὐδὲν εἰλείπετο πλέον εἰμὴ ὁ πατήρ-Μακάριος καὶ ὁ Λουϊδόλδος ἀνησυχεῖ ἤδη, διότι δὲν τὸν ἔβλεπον, ὅταν αἶφνης χαρποῖτο φωνή, ἰδοὺ, ἰδοὺ ἔρχεται ἡ μυριάς ἐκπληκτικὴ ἀφ' ὅλων τῶν τραπέζων, καὶ ἀπαντες ἠγέρθησαν εἰς προὔπαντίαν του. Ὁ δὲ Λουϊδόλδος προὔχωντος πρώτος, καὶ μετ' αὐτὸν ἤρχοντο-

ή γυνή και ή θυγάτηρ του κρατούσαι διά χειρός τόν 'Οθωνα.

Όταν δ' έφθασαν εις τό πέρας του λειμώνος, όν ή λίμνη διέβρεγεν, απήντησαν τόν μοναχόν, και κραυγαί χαράς άντήχησαν έν όλη τ' κοιλιάδι. 'Ο Μακάριος ήτο γέρον οεδάμιος, τό έξωτερικόν χαριέστατον έχων, ή δέ γλυκύς αὐτοῦ μελαγχολία, διαδομένη έφ' όλης τής φυσιγνωμίας του, και μαρτυρούσα ότι μεγάλας ήπέστη θλίψεις, ήδξανε τήν συμπόθειαν και τήν έμφαν τής αγιότητος, ήν απέπνεον οι λαμπροί όρθολομοί του. Τό μέτωπόν του ήν φαλακρόν, μακρό δέ και πολλά γυνά; κατέβαινε μέχρι τής όπφους του, και επανόχτης εκ γονδρού μαλλίνου ύπάρχματός εκάλυπτε τό σώμα του. Φθός όστος κηρίσιον, έχαιρέτησε τήν οικογένειαν του Λουιθόλδου και τήν συ-οδία του μετ' ή-καρδωτάτης άγάπης, και προτείνας τήν χείρα ιδιοσιτέρως εις τόν Λουιθόλδον, «'Ο Κύριος νά εύλογήσῃ, εις, τήν καλήν ταύτην ήμέραν; ήτις πρέπει νά μάς άναμνήσῃ πᾶν ό,τι έλάθωμεν παρά τής άγαθότητός του, και κατά τοῦτο τό έτος! "Ας εύφρανώμεν διά τοῦτο, ως αὐτός ειπε, και ή χαρά ήμῶν θέλει εΐσθαι υπερτάτη ένδειξις τής εύγνωμοσύνης μας.» 'Ο Λουιθόλδός τῷ επανουσίωσιν ακολουθώσας τήν Θεοδώραν και τόν 'Οθωνα, και ό μοναχός ήλόγησε τό παιδίον εύ-τινος έφινετο παρατηρών μετά προσοχής τοῦ; χαρακτήρα, ως έν άνεκάλουν εις αὐτόν παλαιάς άναμνήσεις. Όταν δ' ή συνοδεία πάντα προχώρησεν, ό Λουιθόλδός, ώρμηθείς από τήν άπομάκρυνσιν τής Κομήσης, έγνωστοποίησιν εις τόν Μακάριον τίν τρόπο άπήντησε τήν άγνωστον έκείνη, και ποίας αὐτή τῷ ένέπνευσεν έντοκώσεως.

Βαλόντες δ' ό Μακάριος εις τήν τράπεζαν μεταξύ του Λουιθόλδου και τής Θεοδώρας και ή κόμησα τῷ διηγήθη μέρας τῶν δυστυχιῶν της, χωρίς ένταύτῳ οὐδένα νά όνομάσῃ, ό δέ μοναχός δέν έκαυσε ν' άναζωπυρῇ τό θάρρος και τήν πίστιν της προς τόν πέμποντα τάς συμφορές εις τά τέκνα του, μόνον όπω; δοκιμάσῃ τήν άρετήν των, και οὐχι ίνα έγκαταλείψῃ αὐτά διά παντός.

Έν ᾧ δ' ώμίλει αὐτῷ μετ' τής Θεοδώρας, έλθόντες οι νέοι, έρχοματίσαν γοῶς: επί τής προκίτης γλῶσσης. Καί όταν και αὐτοί τέλειωσαν, ή Γερτρούδη έπλητίσσε τήν κόμησαν και τή επενθύμισε μετ' τόν ερασμιώτερον τράπον, τήν δοθείσαν ύπ' αὐτῆς ύπόχεσιν νά ψάλλῃ εύσεβίς τι ᾠδα. 'Η δέ Θεοδώρα έλαβε τότε τήν κιθάραν της, ήν ή Ρόζα είχεν από πρώτης κρεμάσει εις κλάδον ριθύρας, και άρου ό Λουιθόλδός διάταξε διά τής χειρός νά σιωπήσωσιν οι αὐλοί και τά κέρατα ήρχισεν αὐτή θλιβερόν ᾠδόν, άντικείμενον έχοντα τήν αγνότητα του Θεοῦ, οὐδέποτε έχκαταλείποντος τοῦς πιστεύοντας εις αὐτόν.

Πάντων τά βλέμματα προσηλώθησαν επί τής Θεοδώρας, ή: οι ένδρακεις όρθολομοί, ύψομένοι πρός τόν οὐρανόν, έμπαρτύσαν σιωπηλῶς τήν ένδόμουχον συγκίνησιν μετ' ής εκάλει τοῦς ανθρώπους εις τήν προς Θεόν έλπίδα. 'Ο μοναχός έφάνετο έσωτερικῶς συγκινούμενος, και όταν ή Θεοδώρα τέλειωσε τήντε-

λευταίαν στροφήν, συνεχάρη αὐτήν διά τή εύσεβή της αίσθήματα. Όταν δ' έπομένως έμαθε πόσον άτυχής ήτον ή δύστηνος οδοιπόρος άγνωστα έάν ύπάρχῃ άσουλόν δι' αὐτήν επί γῆς, συνεχινήθη ζωηρός, και σιωπήσας έπίσας εις βαθύς λογισμούς.

Μετ' όλίγον δ' ό σάδαιμιος έρημίτης συνήθροισε περί αὐτόν τόν Λουιθόλδον και τοῦς προέχοντας τοῦ χωρίου, άνεκάλεισεν αὐτοῖς όλας τάς εύεργισίας όσας ό Θεός ήδόκησε νά τοῖς διαψιλιώσῃ, και τοῦς ύπεχρίωσε νά δειχθῶσιν εις αὐτόν εύγνώμονες, έλεημόνως άκούντες και οὔτοι εύεργισίας προς τοῦς δυστυχέις. Τοῖς παρίστας δι' οίκτρῶν χρωμάτων τήν δύστηνον τής Θεοδώρας μοῖραν, και τοῖς επρότεινε νά ένώσωσι τάς προσπάθειάς των ίνα τῇ οικοδομησῶσι μίαν καλύβην, έν ᾗ νά καταρῶγῃ, και νά δύναται εργαζομένη νά επαρκῇ εις τήν ύπαρξιν έαυτῆς; και τοῦ τέκνου της. 'Η δέ πρότασις έγένετο ένθουσιωδῶς δεκτή, και έκαστος έσπευσε νά προσφέρῃ τήν συνδρομήν τῶν χειρῶν του, τινές δέ και τό άναγκαίον ύλικόν προς άνέγερσιν τής περι ής ό λόγος οικοδομῆς.

Καί τότε ό πάτερ-Μακάριος συγχαρείς αὐτοῦς διά τά γενναία των αίσθήματα, ύπήγε ν' άναγγείλῃ τό χαρπασιόν τοῦτο νέαν εις τήν κόμησαν. Έν ᾧ δ' αἱ γυναῖκες και αἱ θυγατέρες τῶν κατοίκων περιστοιχίσαν αὐτήν, ίνα τήν άπασθῶσιν ως νέαν κάτοικον τοῦ χωρίου, και τά παιδιά συνήχθησαν περί τόν 'Οθωνα ίνα γνωρισθῶσι μετ' αὐτοῦ, οι άνδρες επέπνεον μετ' αὐτοῦ Λουιθόλδου περί τής τοποθεσίας της νέας καλύβης, και κατεμέτρουν τό γήπεδον.

'Η Θεοδώρα ήπρεε δι' άπαντα ταῦτα, διότι ποτέ δέν έφικνέτο τσοσῦτην γενναιότητα, οὐδ' ήδύνατο νά εύρῃ λόγους ίκανοῦς νά εκφράσωσι τήν εύγνωμοσύνην της, προς όλους έν γενεῇ, πρό πάντων δ' εις τόν πάτερ-Μακάριον και προς τήν έντιμον οικογένειαν, τήν πρώτον αὐτήν ύποδεχθεῖσαν. «'Εἴθε ό Θεός νά τάς άνταμείψῃ, ειπεν, επειδή έγώ είνα: αδύνατον νά κάμω τοῦτο, και δέν δύναμαι εἰμῇ νά εύχαμαι δι' ύμᾶς,» και με όρθολομῶς πλήρεις θακρύων περιήλθε μετ' αὐτοῦ 'Οθωνος τήν δημήγουριν, διδουσα: φιλικῶς εις τοῦς παρεστηκότας τήν χείρα, και επαναλαμβάνουσα άκαταπαύτως τάς αὐτάς εύχάς.

Τό δ' έπέρας, όταν ή έρση τέλειωσεν, ή Θεοδώρα εἰσῆλθιν εις τήν καλύβην τοῦ Λουιθόλδου, έν ᾗ ώρεπε νά διαμείνῃ έως οὔ τελειώσῃ ή δι' αὐτήν προδορισθεῖσα, και όλοι οι χωρικοί έχωρίσθησαν, όμολογούντας, ότι οὐδέποτε ή έρση αὐτή έγένετο ώραιότερα και εύαρεττότερα, διότι ταύτην τήν φοράν καθίσωσαν αὐτήν διά πράξεως, ήτις ήλπιζον ότι θά εύαρετήσῃ τῷ Θεῷ.

Έν ᾧ δ' εἰσγάζοντο μετ' μεγάλην σπουδήν εις τήν οικοδομήν τοῦ νέου της οίκηματος, ή Θεοδώρα προσεπαθε νά γίνῃ ώρελίκμος εις τό τοῦ Λουιθόλδου, βοηθούσα τήν Γερτρούδην εις τά καθημερινά της έργα. Πρίν δ' ή χειμῶν επαναφέρῃ τά φύχνη του, ή Θεοδώρα μετώκησεν εις τήν καλύβην αὐτῆς, και όπηρεζε δι' όλην έορτήν διά τό χωρίον, όταν άνδρες τε και γυναῖκες, νέοι και γέροντες, πάντες μικροί μετ' μεγάλων έσπευσαν νά συνοδύσωσιν εκεί τήν Θεοδώραν,

κι νά τῇ φέρωσι ποικίλα δῶρα. Έκ τούτων ό μὲν Λουιθόλδός τῇ έδωρήσασα: ιδιόχειρα τινά έπιπλα: προς κόσμον τής καλύβης, ή δέ Γερτρούδη τῇ έπροέβησε πράγματα χρήσιμα προς σκευσάτιν τραπεζῆς και ή Ρόζα τής προσέφερε ποσότητα πανικῶν.

Όλοι δ' αὐται αἱ παρασκευαί έγένοντο έν άγνοίᾳ τής Θεοδώρας, και ως φαντασθῇ έκαστος μετ' πότης εύχαριστήσεως έλαθε τήν κυριότητα τοῦ οίκηματος της, έν ᾧ τήν εγκαθίδρυσεν ό πάτερ-Μακάριος, νομίζων ότι άμειψεται, εάν δέν εύρίσκεται πανταχοῦ όπου άγαθῇ τις επράττετο πράξις.

Αἱ ήμέραι τοῦ φθινοπώρου παρήρχοντο τάχως, και ό χειμῶν από τήν κορυφή τῶν Άλπεων κατέβαινεν εις τῆς κοιλάδας. 'Η δέ χιών εκάλυψε τοῦς πρῶην χλοαίνοντας λειμῶνας, διά τής λευκῆς σινδόνης της, και τσοσῦτον έφραχθησαν ύπ' αὐτῆς αἱ όδοί, ώστε πάντα σχεδόν συγκοινωνία μεταξὺ τῶν άπομακρυσμένων τοῦ χωρίου οίκων διεκόπη.

Ήτο λοιπόν και ό Πάτερ-Μακάριος ήναγκασμένος νά διακόψῃ τάς προς τήν Θεοδώραν επισκέψεις του, και ή Θεοδώρα εις τό έξῆς έξήρχετο μόνον ή ίνα προσευχηθῇ εις τό κατά τό άχρον τοῦ χωρίου εκκλησιδιον, ή ίνα ίδῃ τάς αγαθὰς φίλας της τής οικογενείας τοῦ Λουιθόλδου. Άρου δ' έτοποθέτησεν έντός της καλύβης τά διάφορα πράγματα της, κατενέμετο εις ποικίλα διά τής βελόνης εργόχειρα, ά ήλπιζε νά πωλήσῃ τό έαρ ίνα επαρκέσῃ άφ' έαυτῆς εις τάς άνάγκας της.

Άλλ' αἱ μάλλον εύχαριστοί δι' αὐτήν ώραι ήσαν όσαι ένουσίαζιν εις τήν εκπαίδευσιν τοῦ υἱοῦ της, δυήθαλε νά καταστήτῃ άνθρωπον έντελῆ. Πρό πάντων όμως, μετ' τό τέλος τῶν εργασιῶν της δέν άφινε νά παρελθῇ στιγμή, καθ' ήν νά μή έμπνεύσῃ εις αὐτόν τόν φόβον τοῦ Θεοῦ και τήν άγάπην της άρετῆς. Τό δ' έπέρας τῷ έἶδε μαθήματα μουσικῆς, και τό παιδίον νά έμάνθανε τσοσῦτον προθύμως, ώστε πρίν τοῦ έαρος ήξευριν ήδη νά παίξῃ τήν κιθάραν και νύχαρισται, παίζων, τόν Λουιθόλδον και τήν οικογένειάν του.

Ό Λουιθόλδός άρ' έτέρου έμαθε τόν 'Οθωνα νά πλέκῃ κλωδία και καλάρια εκ λύγου, ᾗτινα ήδύνατο τό παιδίον νά πωλήσῃ τό έαρ, και επειδή όρνιθοθήραῖ τινες υπερχέθησαν εις τόν 'Οθωνα νά τῷ φέρωσιν ιεραινιδεῖς και νά τόν διδάξωσι πῶς τοῦς μεταχειρίζονται εις τό κυνήγιον, εκρυψε κλωδία τινά, ά είχε κατασκευάσει μετ' μεγίστης έπιμελείας.

Έντοσοῦτῳ δ' ή χιών άνέλειεν άνεπισπότης, και μετ' όλίγον τό ήράνθεμον ήγγειλε τήν επάνοδον τοῦ έαρος: οὐδὲς δ' άμα αἱ όδοί έγένοντο βαταί, ή Θεοδώρα έδέχθη τήν επίσκεψιν τοῦ Μακαρίου, όστις, άνωπόμονος νά μάθῃ τά κατ' αὐτήν, ήλθε μετ' νέου τινος οὔραμι Κλαυδίου, δν έδως ήγάπα. 'Ο Κλαυδίου δὲ διαπέρα διά τῆς λέμβου του τοῦς προσκυνητάς, τοῦς έρχομένους νά επισκεφθῶσι τό σπήλαιον τοῦ Κυρίου του, και αὐτός μόνος; έλεγον, άγνώριζε τήν ιστορίαν τοῦ Μοναχοῦ.

Άρου δ' ή χιών έντελῶς διαλύθη, ή μετ' Θεοδώρα ήσχισε ν' ασχολήται εις τόν μικρόν κηπόν της, ή δέ Γερτρούδη και ή Ρόζα δέν έπαυσαν νά τήν βοηθῶσιν,

Ό δ' 'Οθων έζήτησε και έλαβε παρά τοῦ Λουιθόλδου νέον εις τής οίκίας του, ίνα τόν συνοδύῃ εις τὰ γειτνιάζοντα χωρία, διά νά πωλήσῃ τά μικρά καλάρια όσα έπλεκε και τά εργόχειρα τής μητρός του. Οι συμπαθητικοί δέ και άφελείς τρόποι του τῷ επρομήθυσαν πάντοτε αγοραστάς, και ποτέ δέν έπέστρεφεν εις τήν οίκίαν χωρίς όλα νά τά πωλήσῃ. Μετ' πότης εύχαριστήσεως έλασεν εις τῆς μητρός του τάς χείρας τής πωλήσειός του τό κορίον, και μετ' πότης χαράς και έκστάσεως ύπεδέχετο παρά τής κομητήσης, όταν μετ' βραχείαν άπουσίαν ήρχετο νά βεβῇ εις τάς άγκαλάς της!

Μίαν ήμέραν επανήλθον εις τήν οίκίαν μετ' τῆς χειρας κενῆς, χωρίς όμως νά φέρῃ μετ' έαυτοῦ και τό μικρόν του φορτίον: άλλ' άντι νά φορηθῇ τοῦς έλέγχους τής μητρός του έτρεξε προς αὐτήν μετ' περισσοτέρων ταχύτητα, και τῇ διηγῆθη μετ' πρόσωπον άκτινοβολοῦν από χαράν ότι άπαντήσας καθ' όδόν δυστυχῇ ήμῶν από πείναν, ένόμισε πρέπει νά τῷ δώσῃ πᾶν ό,τι έφερε μετ' έαυτοῦ. «Καλῶς επράξας, τέκνον μου, απέκριθῇ ή Θεοδώρα, και βλέπω μετ' εύχαριστήσεως ότι ώρελήθη από τά μαθήματά μου. Τό άργύριον τοῦτο τό έδάνεισας εις τόν Κύριον, και θά σοί τό αποδώται εκατονταπλάσιον.»

Έντοσοῦτῳ αἱ έβδομηδέκα και οι μήνες παρήρχοντο, και καθ' έκαστην ή Θεοδώρα ήθάνετο πλειότεραν εύχαρίστησιν προς τόν ταπεινόν και μονήρη βίον. Μετ' όλίγον δ' ό 'Οθων εκρίθη άξιος νά γένῃ κοινωνός τῶν έχράντων μυστηρίων (α') ή δέ Θεοδώρα και ό Μακάριος ήνωσαν τάς προσπάθειάς των ίνα διαθέσωσι τό παιδίον εις τήν έπίσημον ταύτην πράξιν. Καί τῷ όντι ό 'Οθων συναναστρεφόμενος μετ' αὐτῶν άλλων τῆς κοιλάδος παιδιῶν, τοῖς έἶδε τό καλόν παράδειγμα τής εύσεβίας και νοημοσύνης. 'Από δι τῆς ήμέρας καθ' ήν έλαθε τήν θεϊαν μετάληψιν έφάνη ότι ήρξετο νέαν ύπαρξιν.

ΚΕΦ. ΣΤ΄

Ό Αιχμάλωτος.

Έντοσοῦτῳ ό Κόμης τοῦ Βαλδοβέργου έδασανίζετο εις σκοτεινήν φυλακήν, εις ήν τόν είχε δίψει ό Διέτριχος. 'Η φυλακή δ' αὐτῇ ήτο έκτισμένη εις τόν άπότομον βράχον, έρ' οὐ ό Πύργος εκάθητο, εις δι τοῦ βράχου τοῦς πρόποδας έφῆεν ό Ρήνος, πολύ ταπεινώτερον τής σκυθρωπῆς τοῦ ίππότου διαμονῆς.

Όλοι δ' οι ταῖχοι τῆς φυλακῆς ταύτης ήσαν έν τῷ λίθῳ έντασμημένοι και υγρότατοι, διότι δέν εἰσέρχετο εις τό ταχυητόν τοῦτο άντρον εἰμῇ όσον φῶς ήρκει, όπως δείξῃ εις τόν αιχμάλωτον όλον τό φρικῶδες τῆς κατοικίας του. Τό δ' όλίγον τοῦτο φῶς

(α) Διότι παρά καθολικῶς ή πρώτη κοινωνία δίδεται εις τοῦς ἐγγένους: μόνον και οὐχι εις τὰ παιδιά ό: παρ' ήμῖν.

ήρχετο από θυρίδα, ή μάλλον από στενόν φεγγίτην περιπεφραγμένον διά σιδηρών κιγκλίδων. Προς μίαν δέ των γωνιών έκαιτο θρονίον και τράπεζα λιθίνη, έφ' ής εις ώρισμένας ώρας, δ δεσμοφύλαξ κατέθετεν άρτον και ύδωρ, και εις τό αντίθετον μέρος έκαιτο πενιχρά κλίνη συνισταμένη από τινα σανίδια και έν άχύρινον στρώμα.

Ο δ' Ερρίκος, άλλοτε εις των λαμπροτέρων έκποτών της Αυτοκρατορίας, δέν ήτο πλέον είμή κινούμενος σκελετός· αι παρκαί του ήσαν ώχρακι και κοίλαι, οι θρόνοι του ειχον καταντρείς έρυθροί από τά συνεχή δάκρυα και τό ανίστημά του έκάμψθη υπό τό βάρος της δυστυχίας. — «Α! έλεγε καθ' έξυ τον συνεχώς, ήθελον υπομείνει τό μακρόν τουτο μαρτύριον, εάν ήξευρον ότι ή σύζυγός μου και ο υιός μου εισιν έν άσφαλεία, και ή φυλακή αύτη ήθελε μοι εΐσθαι εύερεστος, εάν ήμην βέβαιος ότι αυτοί καν δέν συμμερίζονται την αλγυμωσίαν μου· αλλά, φεΐ! έσως εις τά αυτά τέιχη, όπου έγω είμι κλεισμένος, βασανίζονται επίσης κ' εκείνοι, οι προσφιλέστατοι μοι, και άγνοούσι την τύχην μου! Ουέ μου! Ουέ άγαθέ και εύπλαχνε! Ιδέ τά δάκρυά μου και άκούσον τους ύδρυμους μου! πρηγής κατά γή; δίδουκί ένώπιόν σου, και άρίεμακί εις την άπειρον άγαθοτητά σου, εις την άκραν παντοδυναμίαν σου και εις την άκριβή των έπαγγελιών σου έκπλήρωσιν. Δέν μεψίμοι· ρωδία την τύχην μου, και δέν γογγύζω ποσώς· και τό των βουλών της· προνοίας σου· συγχώρηται· δικαιώ· άτυχή σύζυγον και πατέρα να έπικαλεσθή την θείαν σου βοήθειαν διά την οικογένειάν του, ήτις τω ένε τοσοϋτον προσφιλής, και ήτις, ως έγω, έλπίζει εις Σέ.»

Ούτως έδέετο ώρας ολοκλήρους ο Κόμης, γονυπετής και έχων τάς χείρας ύψωμένας προς ουρανόν, καθότι ή προς τον Θεόν δέησις, ήτον ή μόνη παρηγορία του. Συχνάκις διανοείτο ότι ή σύζυγός και τό τέκνον του λελυμένα των δεσμών του κόμμου τουτου, απελάμβανον ήδη εις τάς αιώνιους μονάς την μακαριότητα των έκλεκτών, και επεύμει τον θάνατον ίνα συνανωθή μετ' αυτών. Συναγέστερον όμως παρίσταντο εις την φαντασίαν του ζώντες, και ή έλπίς του να επανίδη αυτούς τω καθίστα τάς ημέρας ήττον μακράς και τάς νύκτας ήττον θλιβεράς.

Όταν δ' ενόμιζεν ότι ο δεσμοφύλαξ δέν ήθελε τον δε ακόψει, έγειρεν έκ του κάλπου του τό κεντημα, άπερ ή Θεοδώρα τον ειχε προσφέρει την έσπεραν της τελευταίας ημέρας καθ' ήν άπεχωρίσθησαν από τό Βαλδοβέργον, και άπερ, ως άλλαχού άνεφέρταμιν, παρίστα τό φρούριον και τάς περίε αυτού γαίτας. Η χωρογεία φίλα αύτη διήγειρεν έν τη ψυχή αυτού γλυκυτάτας άμα και θλιβερωτάτας άμνησεις, και την καρτήλ· έχων επί του καθύγρου τούτου άφινε να βέωσιν έν των όφθαλμών του θερμά δάκρυα. Η δέ θέα πτηνού τινός έκταμένου διά τη· θυρίδος της φυλακής του, ή πλοίου πλόντος επί του Ρήνου, ου ειχε πρό όφθαλμών τό έλικειδές βέμμα, τω άνεπόλου την γλυκείαν έλευθερίαν, ήν απελάμβανεν άλλοτε, και επλήρου την καρ-

δίαν του θλίψεως, εις ήν άντειχε διά μόνης της προς την Θεϊαν θέλητην έντελους υποκλίσεως.

Φυλάττων δέ πάντοτε ακριβώς τά εύσεβή παραγγέλματα και μαθήματα, άτινα ήκουτε παρά της μητρός του, και, έν μέσση των ήδονών της ζωής και της ματαιότητος του κόμμου, έγίνωσκε να διατηρή την έαυτου ψυχήν άμειγρή παντός έλαττώματος· ή δ' ακλόνητος αύτου εύσέβεια τον καθίστα τοιοϋτον, ώτι να διακρίνηται μεταξύ όλων των ίπποτων της αύλης και να παρίσταται αυτοίς ως πρωτότυπον άρετης· και ή σύζυγός του δ' όμοίως έφημιζέτο ως μία των τελευταίων των γυναικών της εποχής της. Ότε δέ στερηθείς της έλευθερίας του άμοίρατε τον εις την φυλακήν, κατά την Γραφήν, καταβάντα Ιωσήφ, έλησμώνησε πάραυτα όσας άλλοτε διήγεν έν τω κόσμω εύδαίμονας ήμέρας, και τάς στερήσεις εις ός καταδικάσθη ήδη και διανοείτο μόνον περί της θείας Προνοίας, και περί της έαυτου ψυχής. Και ότι παλιν ή άνάμνησις της οικογενείας του έδύθηκε την ψυχήν του εις μελαγχολίαν και Ολιψήν, γονυπετών έδέετο μετά θερμότητος· και τότε ήσθάνετο ένδομυχόν τινα άνακούφισιν.

Μετά διετή δέ βράσανον, ο Θεός, ιδών τό εύσεβές αύτου πλάσμα δεχόμενον μετ' έντελους υποκλίσεως τάς Ολίψεις, και τάς στερήσεις, καθώς άλλοτε έδέετο τό εύεργετήματα μετ' έντελους εύγνωμοσύνης, ήδδόκησε να καταστήσῃ την αλγυμωσίαν του ήττον δυσρόρητον. Πρό πολλού ήδη ή Ματίλδη και ή Άγνή ήθελον επικαλεσθή ύπερ του δυστυχούς ίππότου την επείκειαν του Διετρίχου, εάν ή σκληρά ψυχή του τελευταίου τουτου ήδύνατο να πραιύνη· αλλά φοβούμιναι μάλλον και δικαίως μήπως, άντί να άνακούφισιν τον άτυχή αλγυμωτον επεβαρύνουσι τον ζυγόν του, άπειράταν να περιμεινωσι προσφοροτέρην περίστασιν. Ημέραν λοιπόν τινα καθ' ήν ο Διετρίχος ήτον άπών, ή Ματίλδη έκάλεσε τον δεσμοφύλακα και τω λέγει, «ήξεύρω, ότι, άν και υπείκων εις Κύριον σκληρόν και άυστηρόν, δέν έχεις όμως ψυχρήν αναισθητον εις την δυστυχίαν, και σε μακαρίζω διά τουτο. Άλλ' επιθυμώ, σήμεραν μάλιστα να μοι δώσης και δείγμα της αγαθότητός σου, και όσον τό κατ' έμέ, σοι υπόσχομαι άμοιβήν ανάλογον της ύπηρεσίας, ή· παρά σου περιμένω πληροφρηθείτα ότι ουδείς άλλος πλην σου βλέπει τον Κόμητα Βαλδοβέργην, όστις από πολλού ένε υπό την επιτήρησίν σου, ήθελον να άπασθύνω προς αυτόν παρηγορητικάς τινας λέξεις, και έχω ανάγκην να με δδηγήτης έν τη φυλακή του.

— Κυρίε μου!... άπεκρίθη ο Βερχτόλδος, εις όν ή πρότασις αύτη επροξήνησε τρόμον.

— Σά έννοώ, επανέλαβιν ή Ματίλδη, δεικνύπου· σα αυτόν φοβείται τον Κύριόν σου· καλώς· άλλ' εάν ποτέ μάθῃ ότι ου άνομάζεις άπιστίαν, έγω αναδέχομαι την εύθύνην.

— Έπειδή! τό θέλετε Κυρία μου, ακολουθήσατέ μοι.»

Ο Βερχτόλδος ώδήγησε λοιπόν τάς δύο κυρίας διά διαδρόμων, ους ποτέ δέν ειχον τομήσει να διέλθωσι πριν, και, στας έμπρός θύρας ταπεινής κτισίδος· ήνέωξεν αύτην μετά προφυλάξεως τοιαύτης

ΚΑΡΟΛΟΣ Α',

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ.

(Συνέχεια. Ίδα Φυλ. 46.)

ως αν φοβείτο μη άκουσθή υπό του κυρίου του· ακολουθούς δ' ένισταν εις την Ματίλδην και την θυγάτέρα της να εισέλθωσι και αυτός έμεινεν έξω.

Και ο Ερρίκος δ' έξεπλάγη ουχ ήττον διά την άπροεδοκην του αυτήν έπισκεψήν, και, έγερθείς της έυλήνης του έδρας, επληρώσατε τάς δύο γυναίκας — Μη φοβείσθε ποσώς, Κύριε· Κόμη, τον λέγει ή Ματίλδη, ήμετε ήλθομεν, αν είνε δυνατόν ν' άνακούφισωμεν τάς δυστυχίας σας· επιτρέφατε λοιπόν ήμιν να καθήσωμεν και έν πρώτοις ειπέτε μας την άφορμήν της τοσοϋτον άυστηράς αλγυμωσίας εις ήν είσθε καταδικασμένος.

— Εύθε ο Κύριος να σας ανταμείψῃ διά τον σί· κτον, αν εφηρεστήητε να δείξητε ύπερ έμου, Κυρία μου· άλλ' ή ιστορία μου είναι διεξοδική, και ήθελον καταχαράσῃ της ύπομονής· και των σιγμών σας, διηγούμενος αύτην, και μάλιστα εάν, ως υποθέτω, ειπήλθετε εδώ κρυφώς και άνευ της θελήσεως του Κυρίου του Πύργου. Τότε ή μιν Ματίλδη διεβεβαίωσε τον αλγυμωτον περί της ασφαλείας των, ουτος δέ διηγήθη όλον αυτόν τό παρελθόν, και ή διήγησις αύτου επροξήνησε τοιαύτην συγκίνησιν εις μητέρα και θυγάτέρα ώστε αμφοτέρα έχυσαν πολλά δάκρυα.

Όταν δ' ο Κόμης έτελειωσε την διήγησιν των συμβάντων του, ή Ματίλδη εισήγαγε τον επιστάτην της φυλακής, και τον λέγει, — ο σύζυγός μου έπισκέπτεται συχνά τον Κόμητα·

— Όχι, Κυρία μου, εμπιστευόμενος ολοκλήρως εις έμέ, δέν έδειξεν ουδ' άπαξ την περιέργειαν να τον ιδῃ.

— Εάν ούτως έχῃ, τό πάντα πρέπει εδώ να μεταβληθώσιν, ως έγω θα σι διατάξω. Είποϋσα δέ ταύτα, ήγήρεθη, και άπαιθυνομίνη προς τον Κόμητα.

— Λάθετε ύπομονήν, τον λέγει, ο Κύριος δέν θα σας έγκαταλείψῃ, και μίαν ήμέραν θέλει σας άποδώσει δικαιοσύνην. Ας ένώσωμεν τάς διήσεις και τά δάκρυά μας, και ας μη παύσωμεν έλπίζοντες. Είτα δ' εξήλθιν άποδοϋσα εις τον αλγυμωτον χαίρετισμόν πλήρη χάριτος και εύνοίας.

Μετά δέ τινας ήμέρας, ή φυλακή μετέβαλλεν ολοκλήρως όφιν. Τά σανιδώματα και οι τοίχοι εκθαρίσθησαν αντί της άχυρίνης κλίνης έτίθη άλλη άναπαυτική και έχουσα πάντα τά χρειώδη, έδραι τινές εκ σχοίνου περιεκύκλων την καρύην· τράπεζαν την αντικαταστήσαν την λιθινήν, και, κατ' αίστην του Κόμματος, ή γυνή του επιστάτου έκρέμασεν εις τον τοίχον σταυρόν, έφ' ου έφαινετο τό σώμα του Χριστου, και εικόνα της Παναγίας. «Τά πάντα λίαν καλά, έλεγεν ο Βερχτόλδος, άλλ' εάν ήρχετο εις την ιδέαν του ίππότου να επισκεφθῇ τον διαμώτην, τί θέλει γείναι δι' έμέ;

— Έσο ήσυχος, άπεκρίνετο ή γυνή του, ποτέ δέν θα συλλάβῃ τοιαύτην ιδέαν· ή ένοχος συνείδησίς του δέν θέλει τον ίπιτρέψῃ να πλησιάσῃ τό θύμα του. Και έκτός τουτου, εάν ποτέ άπορραίσῃ αύτό, βεβαίως θα διατάξῃ να φερθῇ ο αλγυμωτός εις άλλο διαμώτιον.

(Ακολουθεί.)

Ήτο πρόδηλον ότι ο Κάρολος δέν θέλει ένδώσει εις τοιαύτας αξιώσεις, ένόσω είχε τον τρόπον του ν' άντισταθῇ εις αυτάς· όθεν όταν τη 17 Ιουνίου καθυπεβλήθησαν εις αυτόν, έν Έβόρακ, αι τελεταίαι του Παρλαμέντου προτάσεις, ή όργη εξήστραψεν εις τά βλέμματα του βασιλέως, και βαθύ έρυθήμα έθαψε τό πρόσωπόν του. «Αν παραδεχθώ, απήντησεν εις τους έπιτρόπους των δύο βουλών, τά παρ' ύμων ζητούμενα, ένδέχεται οι άνθρωποι να παρουσιάζωνται και του λοιπού ένώπιόν μου άσχεπείς· ένδέχεται ν' άσπαζωνται ειςέτι την χείρά μου και να με άποκαλώσι Μεγαλειότατον· ένδέχεται τά έπιτάγματα να φέρωσιν ειςέτι, κατά τύπον, ότι εξεδόθησαν τη βασιλεία του βασιλέως δηλουμένη υπό των δύο βουλών· ίσως επιτραπή να προηγώνται έμου ή βασιλική βέβδος και ή σπάθη και να διασκηδάζω φέρων τό σκήπτρον και τό στέμμα, κλάδους άθαλείς δένδρου ξηρού. Άλλά πραγματικήν, άλλ' αληθή έξουσίαν ουδεμίαν θέλω έχει, ουδέ θέλω καταντῆσαι άλλο τι είμή σκιά, είμή κενόν βασιλέως σύμβολον.» Και δίκωψε την διαπραγματεύσιν.

Τό παρλαμέντον περιέμενε την τοιαύτην άπάντησιν· άμα δ' έλθούσης αύτης, πās διαταγμός εξέλιπε και τη 9 Ιουλίου 1642, υπεβλήθη εις συζήτησιν ή περί έμφυλίου πολέμου πρότασις. Μία μόνη φωνή, άλλοτε θερμώς τάς καταγγέλλει· της έξουσίας πολέμησης, ήγήρεθη και ήδη κατά της όλεθρίας ταύτης προτάσεως. «Κύριε πρίνδρε, ειπεν ο καλός καγ ός Ρουδάριος (Rudyard), ουδείς θαύτοτρον έμου καδεται περί της τιμής του παρλαμέντου και εύχεται θερμότερον περί της επιτυχίας αυτού· αλλά δια να κρινώμεν καλώς την θέσιν εις ήν εύρισκόμεθα σήμερον, ας αναδράμωμεν εις την πρό τριετίας εποχήν. Εάν ήθελε τις μᾶς εἶπῃ τότε, ότι, έντός τριών έτών, ή βασιλείς, δι οίανδρόποτέ τινα αίτίαν, θέλει φύγει από την Άγγλίαν εις Όλλανδίαν· ότι ο βασιλεύς θέλει άπομακρυθῇ άφ' ήμων και από του Λονδίνου, διά να υπάγῃ εις Έβόρακον, λέγων, ότι εις Λονδίον δέν είναι ασφαλές· ότι κοινή στάσις θέλει άνασείσει την Ιρλανδίαν· ότι ή επικράτεια και ή εκκλησία θέλουσιν άποκύψει εις την ήδη αναλίσκουσαν αύτάς διχόνοιαν· βεβαίως ή ιδέα μόνη τοιαύτης πραγμάτων καταστάσεως ήθελε προξενήσι φρίκην εις ήμάς· ας εκτιμήσωμεν λοιπόν δέντως την κατάστασιν ταύτην, επελούσαν ήδη πραγματικώς. Εάν άφ' έτέρου ήθελε μᾶς εἶπῃ τις, ότι, έντός τριών έτών, θέλομεν έχαι παρλαμέντον, ότι ο ναυτικός πόρος θέλει καταργηθῇ, ότι τά έκτακτα δικαστήρια θέλουσιν παύσει, ότι θέλομεν έχαι τριετή παρλαμέντα, τί λέγω, τριετή; παρλαμέντον άξιον, τό όποιον ουδείς άλλος, έκτός ήμων, δύναται να διαλύσῃ· αναμειβόμενος ήλλομεν θεωρήσει ταύτα πάντα ως εύτυχίας όνειρον. Άλλ' ιδού έχομεν

παντα ταῦτα, καὶ δὲν τ' ἀπολαμβάνωμεν, ζητούντες νίκας ἐγγυήσεις. Ἡ παροῦσα κατοχὴ ὧν ἐκείνων τῶν ἀγαθῶν εἶναι ἡ καλῆτέρα αὐτῶν ἐγγυήσις, διότι ἐξασφαλίζονται συλλήβηται. Πρότεξέμεν μήποτε, ἐπιδικάζοντες ἀνὰ μέσον πολυειδῶν τῆς τύχης περιπετειῶν, ὑποτιθεμένην τινὰ ἀσφάλειαν, διακινδυνεύσωμεν, ὅτι ἐχρῶμεν ἦδη. Καὶ ἂν ἀποκτήτωμεν δὲ ὅσα ἐπιζητούμεν, δὲν θέλομεν πάλιν εἶναι ἀσφάλειαν μαθηματικῶς ἀναμριδολον, διότι πᾶσαι αἱ ἀνθρώπιναι ἐγγυήσεις δύνανται νὰ φθαῶσι καὶ νὰ ἐκλείψωσι. Ἡ θεία πρόνοια δὲν δεσμεύεται, ἀλλὰ κρατεῖ ἀείποτε εἰς χεῖρας αὐτῆς τὴν ἐκδοσὶν τῶν πραγμάτων. . . . Κύριε πρόεδρε, τώρα μέλιστα ἀπόκειται ἡμῖν νὰ ἐπικαλεσθῶμεν σύμβουλοι ἀπαται τὴν δυνατὴν ἡμῶν πρόνοιαν, διότι ἰδοὺ ἡμεῖς εἰς τὰ πρόθυρα τῆς πυρκαϊᾶς καὶ τοῦ χύους. Ἐν ἁπλῇ τῷ αἵμα ἐγγίστη τὸ αἷμα, θέλομεν περιπέσει εἰς συμφορὰν θανάτου, ἀπεκδεχόμενοι ἐπιτυχίαν ἀήλτον, ἥτις θέλει ἐπέλθει, ἀλλὰ Κύριος οἶδε πότε! Κύριος οἶδε ποῖα! Ἰδοὺ ἄνθρωπος ἔχει χρέος ν' ἀγωνισθῇ παντὶ σθένει ἵνα ἐμποδίσῃ τὴν χύσιν τοῦ αἵματος· διότι τὸ αἷμα εἶναι ἀμάρτημα ἀπαιτούν ἐκδίκησιν καὶ μολύνον τὴν πατρίδα δολοκλήρον. Σώσωμεν θεοδώριον τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰ ἄλλα ἡμῶν ἀγαθὰ, συγχρόνως ὅμως σώσωμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Ἐπελήρωσα σαφῶς τὸ καθήκον τῆς συνειδήσεώς μου ὡς πρὸς τὴν ἐκδοσὶν τῶν πραγμάτων. Ἄλλ' εἰς μάτην ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἐλάλητε τὴν γλώσσαν τῆς ματριόπαθειας πρὸς τὴν θράμουςαν ἐκείνην θύελλαν· τὰ πᾶθη εἶγον ἐξαγριωθῇ τοσοῦτον ὥστε ἀνθρωπίνῃ σύνεσις δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ τὰ κατευνάσῃ. 45 μόνον βουλευταὶ συνεμερίσθησαν τῷ διαταγμῷ τοῦ Ρουδαρδίου καὶ ἐν τῇ ἡνὺ βουλή μόνον· διμάρτυρήθη ὁ κόμης Πορτλάντιος. Τὸ παρλαμέντον παρασκευάσθη ἀμέσως εἰς πόλεμον· κατέλυθεν ἅπαντας τοὺς δημοσίους πόρους· διέταξε τὰς κομητίας νὰ συλλέξωσιν ὅπλα καὶ ἄλλα πολυμεφώδια· ἐνύστησαν ἐπιτροπὴν τῆς κοινῆς ἀσφαλείας, συγκαμένην μὲν ἐκ 5 δημοτίμων καὶ δέκα βουλευτῶν, ἐπιτετραμμένην δὲ τῇ κοινῇ ἐμύναν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν τοῦ Παρλαμέντου· τελευτῶν, ἐψήφισεν τὴν συγκρότησιν στρατοῦ συγκαμένου ἀπὸ 20 συνταγματῶν πεζικοῦ, ὃν ἕκαστον ἐκέλευε νὰ ἔχῃ δύναμιν ἀνδρῶν χιλίων, καὶ ἀπὸ 60 ἰππικῶν, ὃν ἕκαστος ἐκέλευε νὰ ἔχῃ δύναμιν 60 ἰππων. Ὁ Ὀλλας, ὁ Ἀμπδῆνιος, ὁ Κρόμβελ, ὅστις ἦτο πρῶτος ἐξάδελφος τοῦ Ἀμπδῆνιου, καὶ ἄλλοι βουλευταὶ καὶ Λόρδοι ἐλάβον ἑκάστος τὴν ἡγεμονίαν ἐπὶ τῶν συνταγματῶν ἐκείνων· τῶν δὲ συμπάντων στρατηγὸς ἀνγορεύθη ὁ κόμης Ἐσσεξίας.

Ὁ Κρόλος, μαθὼν τὰ ὑπὲρ τοῦ Παρλαμέντου διαταγθέντα, ἐπεχείρησε καὶ αὐτὸς ἀδιστακτως ἦδη τὰς ἐξείας παρασκευὰς, καὶ τῇ 23 Αὐγούστου 1642 ἀπεφάσισε νὰ καλέσῃ ἐπὶ τῆς πόλεως αὐτοῦ εἰς τὰ ὅπλα, καὶ νὰ ὑψώσῃ τὴν βασιλικὴν σημαίαν εἰς Νότιγγάμιον. Ὅθεν τὴν ἑκτὴν τῆς ἐσπέρας ὥραν, παρῆσαν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἐπικειμένου εἰς τὴν πόλιν ἐκείνου λόφου, παραπεμπόμενος ὑπὸ 800 ἰππέων καὶ ἐπαρτήμων πεζικοῦ σώματος, καὶ διέταξε πρὸ πάντων τὴν ἀναγνώσιν τῆς προκηρύξεώς του. Εἶχε δὲ ἀρχίσει

ἡ κήρυξ τὴν ἀναγνώσιν ταύτην, ὅτε διαταγμὸς τις ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοὺν τοῦ βασιλέως, ὅστις ἀναλαβὼν τὸ ἔγγραφον διώρωσε βραδέως, ἐπὶ τοῦ γονάτος στηριζόμενος, διάφορα αὐτοῦ μέρη, καὶ ἔπειτα ἀπέδρακε τὸ ἔγγραφον εἰς τὸν κήρυκα, μετὰ δυσκολίας ἀναγνώσαντα τὰς διορθώσεις. Τότε ἤχησαν αἱ σάλπιγγες καὶ ἐπλησίασεν ἡ σημαία, φέρουσα ὡς σύνθημα, ἀπόδοτε τῷ Καίσαρι τὰ τοῦ Καίσαρος· ἀλλ' οὐδεὶς ἤξευρε ποῦ πρέπει νὰ προσαρτηθῇ, οὐδὲ πῶς ἐτελεῖτο ἄλλοτε ὁ ἀρχαῖος οὗτος τύπος τῆς προσκλήσεως τῶν ὑποτελῶν ὑπὸ τοῦ κυριάρχου. Ὁ καιρὸς ἦτο κατηφὴς καὶ σφοδρὸς ἔπνεεν ἄνεμος. Τελευταῖον ἡ σημαία ἐστήθη ἐντὸς τοῦ φρουρίου, ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐνὸς πύργου, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ριχάρδου Γου, τοῦ ὁποῦ ἐνθυμήθησαν τοιαύτην τινὰ πράξιν. Τὴν ἐπιούσαν δ' ἄνεμος τὴν κατέβαλεν· ἀλλὰ διατὶ νὰ τὴν ὀλέσῃν ἐκεῖ, εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῆς βάλαντος εἰς τὸν ἀναπεπταμένον, ὅπου ἕκαστος νὰ δύναιται νὰ τὴν πλησιάσῃ, ὅχι νὰ τὴν φυλαχίσωσιν ἐντὸς τοῦ πύργου· καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ μεταφερθῇ ἡ σημαία ἐξω τοῦ φρουρίου πλησίον τοῦ κήπου. Ἀλλ' ἐνταῦθα, ὅτε οἱ κήρυκες ἠθέλησαν νὰ τὴν ἐμπήξωσιν εἰς τὴν γῆν, παρατήρησαν, ὅτι τὸ ἔδαφος συνέκειτο ἀπὸ βράχου σκληροτάτου. Καὶ διὰ τῶν ξιφῶν αὐτῶν ἤνοιξαν μὲν μικρὰν τινὰ ὀπήν καὶ ἐνέβαλον ἐν αὐτῇ τὸ ἀκόντιον, ἀλλὰ τὸ ἀκόντιον τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ στερεωθῇ καὶ ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἠναγκάσθησαν νὰ τὸ ὑποστηρίξωσι διὰ χειρῶν· οἱ δὲ θεαταὶ ἀπῆλθον, τεταραγμένοι ὑπὸ ἀπαισίαν οἰωνῶν.

Ἐντούτοις, ἐν ἀρχῇ τοῦ ἀγῶνος, τὰ δύο ἀντίπαλα μέρη παρέστησαν σχεδὸν ἰσοδυναμα. Αἱ μὲν βουλὰὶ ἐκυριάρχουν τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν περὶ τὸ Λονδίον κομητιῶν, τοῦ στόλου, τοῦ ἐπὶ τοῦ Ταμῆως ναυτικοῦ, καὶ τῶν πλείστων μεγάλων πόλεων καὶ λιμένων, εἶχον εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν ἀπάσας τὰς πολεμικὰς τοῦ βασιλείου ἀποθήκας· καὶ ἠδύνατο νὰ ἐκπράττωσι φόρους ἀπὸ τῶν ἐξωθεν εισαγομένων ἐμπορευμάτων καὶ ἀπὸ τῆς ἐσωτερικῆς διομηχανίας. Ὁ δὲ βασιλεὺς μικρὰν εἶχε προμήθειαν πυροβολικοῦ καὶ πολεμοφοδίων, καὶ οἱ φόροι τοὺς ὁποῖους ἔταξεν εἰς τὰς ὑπὸ τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ κατεχόμενας μεσογειῶς χώρας, ἀπέφερον πιθανώτατα πλεονέκτημα μικρότερον τοῦ ποσῶν τῶν ὁποίων τὸ παρλαμέντον ἐξέπραξεν ἀπὸ μόνης τῆς πόλεως τοῦ Λονδίνου. Τῶν δὲ κυριώτερων τοῦ ταμείου αὐτοῦ πόρων συνίστατο εἰς τὰς αὐτορρημῶν συνδρομὰς τῶν πλουσίων αὐτοῦ ὀπαδῶν· ἡ πεῖρα ὅμως ἀπέδειξε πρὸ καιροῦ ἀναντιρρήτως, ὅτι ἡ ἐκουσία τῶν κατ' ἰδίαν ἀνθρώπων ἐλευθεριότης, ὅταν ἐνθερμὸς καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὁ ζῆλος αὐτῶν, εἶναι πάντοτε ἀσυγκρίτως τῷ λόγῳ δλιγώτερον παραγωγικὴ ἀπὸ τὴν ἀσθηρὰν καὶ συστηματικὴν φορολογίαν, τὴν ἐπιβαρύνουσαν συγχρόνως καὶ θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας.

Ἀλλ' ὁ Κρόλος εἶχεν ἐν πλεονέκτημα ἱκανόν, ἀνῆκε νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ αὐτοῦ διόντως, νὰ ἀντισταθμίσῃ τὴν ἑλλειψὶν ἐκείνην τῶν πολεμοφοδίων καὶ χρημάτων, καὶ ἀναδείξῃ ἀληθῶς αὐτόν, ἐπὶ τινὰς μῆνας, ὑπερσχύοντα ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ, καὶ περ ἀνεπι-

τηδεῖας ὑπ' αὐτοῦ διεξαγομένῳ. Τὰ στρατεύματά τοῦ ἦσαν κατ' ἀρχὰς μαχιμώτερα τῶν στρατευμάτων τοῦ Παρλαμέντου. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἀμφοτέρωι οἱ ἄνθρωποι συνεκροτήθησαν κατ' ὁλοκληρίαν σχεδὸν ἀπὸ ἀνδράς, οἵτινες οὐδέποτε παρηυρέθησαν εἰς πῆδον μάχης. Ὁ δὲν ἦν τὸν ἡ διαφορά ἦτο μεγάλη. Γὰρ συντάγματα τοῦ βουλευτικοῦ στρατοῦ περιπληρώθησαν ὑπὸ μισθοφόρων, ἀναδεχθέντων τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην ἐνεκὸν ἀπορίας καὶ σχολῆς. Τὸ σύνταγμα τοῦ Ἀμπδῆνιου ἐθωροῦτο ὡς ἐν τῶν καλῶν τῶν στρατοῦ, καὶ ὅμως ὁ Κρόμβελ ἔλεγεν, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ Ἀμπδῆνιου σύνταγμα ἦτο οὐδὲν ἄλλο ἢ φόρμα ὑπηρετῶν καὶ ἄλλου ὄχλου τῆς ἐσχάτης τάξεως. Ὁ βασιλικὸς στρατὸς συνέκειτο ἐξ ἐναντίας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ὑπερήφανων καὶ δευθύνων εὐγενῶν, συνεθετμένων μὲν νὰ θεωρῶσι τὸ θνήσκειν ὡς φοβερώτερον τοῦ θανάτου, γεγυμνασμένων δὲ περὶ τὴν ἐπιπομάχην, περὶ τὴν χρῆσιν τῶν πυροβόλων ὀπλῶν, περὶ τὴν τολμηρὰν ἱππασίαν καὶ περὶ τὰς ἀρρίνωτους· καὶ ἐπικινδύνους ἐκείνας διασκεδάσεις, αἵτινες εὐλόγως δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀπεικόνισμα τοῦ πολέμου. Οἱ εὐγενεῖς οὗτοι, φερόμενοι ἐπὶ τῶν ἀγαπητῶν αὐτῶν ἱππῶν καὶ ἡγούμενοι μικρῶν φαλάγγων συγκαμένων ἀπὸ τῶν νεωτέρων αὐτῶν ἀδ' ἁφῶν, τῶν ἱπποκόμων αὐτῶν, καὶ δασυκόμων, καὶ κυνηγῶν, ἦσαν ἐξ αὐτῆς τῆς πρώτης δασυκόμων, καὶ κυνηγῶν, ἦσαν ἐξ αὐτῆς τῆς πρώτης τοῦ πολέμου ἡμέρας, ἐπιτηδείοι πρὸς πᾶσαν συμπολὴν. Βιδαίως οἱ γεναῖοι οὗτοι ἠθελοντα οὐδέποτε ἀπέκτεςαν τὴν καρτερίαν, τὴν αὐστηρὰν πειθαρχίαν, τὴν μηχανικὴν τῶν κινήματιν ἀκρίβειαν, δι' ἣς διακρίνοντα οἱ τακτικοὶ στρατιῶται· ἀλλὰ κατ' ἀρχὰς εἶχον νὰ πολεμῶσιν ἐχθρούς, ἐσπερημένους μὲν ἐπίσης πειθαρχίας, πολὺ δὲ κατωτέρους κατὰ τὴν δραστηριότητα, τὴν τόλμην καὶ τὴν ἐδωστικότητα. Ὅθεν, ἐπὶ τινὰ χρόνον, οἱ ἱππῆες, οἱ βασιλικοὶ δηλαδὴ, ὑπερίσχυον εἰς πᾶσαν σχεδὸν μάχην.

Αἱ βουλὰὶ ἠτύχουν καὶ περὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν. Ὁ κόμης Ἐσσεξίας ἦτο, διὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, ἐκ τῶν ἐπιστημοτάτων ἀνδρῶν τῆς βουλευτικῆς μερίδος· ὑπερηφάνος δὲ στρατιωτικῶς ἐν τῇ ἡπειρωτικῇ Ἑσθῶν, πλείστην ἀπειράμβανεν, ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐμφυλίου ἀγῶνος, ὑπόληψιν πολεμικοῦ ἀνδρός· ἀλλὰ μετ' ἐλίγον ἀπεδείχθη, ὅτι δὲν ἦτο ἐπιτηδὴς στρατηγός, διότι οὐτε δραστηριότητα εἶχεν ἀποχωρῶν, οὐτε πνεῦμα δημιουργικόν· ἡ δὲ μεθοδικὴ τακτικὴ, ἣν ἐδιδάχθη ἐν τῷ τριακονταετηρίῳ, δὲν ἀπῆλλαξεν αὐτόν τοῦ θνήσκειν τοῦ νὰ καταληφθῇ ἀδοκῆτως καὶ νὰ συντριβῇ ὑπὸ τοῦ ἀρχηγῶν τῶν βασιλικῶν Ραυπρίχτου ἢ Ροβέρτου (δευτέρου υἱοῦ Φρειδερίκου Β' τοῦ ἐκλεκτοῦ Παλατίνου, καὶ ἑλισσάβετ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Κρόμβου), ὅστις ἦτο μὲν γενναῖος, ἀλλ' ἀλλόγῳ στρατηγικῷ δὲν ἠδύνατο νὰ καταταχθῇ, οὐτε ἐν τοῖς πρώτοις οὐτε ἐν τοῖς δευτέροις.

Πρὸς τούτοις οἱ διασημότεροι ὑπὸ τῶν Ἐσσεξίων ἀξιοματικοὶ δὲν ἦσαν ἱκανοὶ ν' ἀναπληρώσωσι τὰς ἐλλείψεις αὐτοῦ· οὐδ' εἶναι δίκαιον νὰ μεμψόμεν διὰ τοῦτο τὰς βουλὰς, διότι εἰς χώραν, ἥτις, πρὸ πλείστων ἡδ' ἐν αὐτῶν, οὐδένα εἶχε διεξάγει μέγαν κατὰ ξηρὰν πόλεμον, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εὐρεθῶσι

στρατηγοὶ διδοκίμαστίνης τέχνης καὶ ἀνδρείας. Ἀναγνώσας ἀρχὰς αἱ βουλὰὶ κατέφυγον κατ' ἀρχὰς εἰς ἀνθρώπους ἀδοκίμαστους, καὶ, φυσικῶς τῷ λόγῳ, προετιμήθησαν ἄνθρωποι διακρινόμενοι ἐπὶ τῷ ἀξιώματι αὐτῶν ἢ ἐνεκὰ τῆς ἐπιτηδεότητος, ἣν ἐδειξαν ἐν τῷ παρλαμέντῳ. Ἀλλ' ἐκτὸς μιᾶς καὶ μόνης ἐξαιρέσεως, ἡ ἐκλογὴ δὲν ἀπέβη εὐτυχής. Οὐτε οἱ μεγάλοι ἐπατρίδαι, οὐτε οἱ μεγάλοι ῥήτορες ἀνεδείχθησαν στρατιῶται ἀγαθοί, καὶ ἐξ ὧν τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀνέλαβον ἀναίτερα στρατιωτικὰ ἀξιώματα, μόνος ὁ Ἀμπδῆνιος συνήγαγεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τὴν διεξίτητα καὶ τὴν ψυχικὴν ἀνδρίαν, δι' ἣν τοσοῦτον κλέος ἐκτίθησται ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσι.

Ἐν τῷ τέλει τοῦ πρώτου τοῦ πολέμου ἔτους, οἱ βασιλικοὶ ἐπικινεῖον προφανῶς διότι ὑπερίσχυον εἰς τὰς δυτικὰς καὶ εἰς τὰς βορείους κομητίας· διότι ἀφῆρσαν ἀπὸ τοῦ Παρλαμέντου τὴν δευτέραν τοῦ βασιλείου πόλιν, τὴν Βριστολλίαν· διότι ἀνεδείχθησαν μὲν νικηταὶ εἰς διαφόρους μάχας, οὐδ' αὖ μὲν ἐπαθον σπουδαίαν τινὰ ἢ ἐπὶ νειδιστὸν ἦσαν. Παρὰ τοῖς Στρογγυλοκεφαλοῖς ἐξεναντίας τὰ ἀτυχῆματα παρήγαγον τὴν διγύνοισαν καὶ τὴν δυσαρτίειαν. Τὸ Παρλαμέντον ἠναγλίστο ἀδικοῦντος ὅτε μὲν ὑπὸ συναινεσίαν, ὅτι δὲ ὑπὸ ὀχλαγωγίαν καὶ περιήλθεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ οχυρώσῃ μὲν τὸ Λονδίον κατὰ τοῦ βασιλικῆς στρατοῦ, νὰ ἀπηγγονίσῃ δὲ παραχρῆμα τινὰς πολίτας ἐπὶ τῶν ἰδίων θυρῶν. Πολλοὶ τῶν ἐπιστημοτάτων δημοτίμων οἱ ἔδρευον μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰς Ὀδεσστίνιστον, ἰδραπέτευσαν εἰς Ὀξόνιον, ὅπου ὀλίγας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐχθροπραξιῶν ἡμέρας, ἐξῆσαν ὁ βασιλεὺς τὸ στρατηγεῖον αὐτοῦ. Τελευταῖον κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1643, ἐπῆλθε γέννησις, τὸ ὁποῖον καὶ μόνον ἦτο ἀρκετὸν νὰ προξενήσῃ ζήμιαν ἀνυπολόγιστον εἰς τὸ Παρλαμέντον. Τῇ 18 τοῦ μηνὸς ἐκείνου, γενομένης οὐ μακρὰν τοῦ Ὀξονίου ἐπικλητικῆς συμπλοκῆς, κατ' ἣν ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλικῶν ἀρχηγὸς Ροβέρτος ἔτραψε τοὺς βουλευτικούς, ἐπελθὼν κατ' αὐτῶν ἀδοκῆτως, ὁ Ἀμπδῆνιος, ἀγωνιζόμενος, διὰ τοῦ ἡρώϊκου αὐτοῦ παραδείγματος, νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς ὑπ' αὐτὸν τεταγμένους, ἐπαίει καιρῶς πληγῶν. Ἡ περὶ τούτου εἰδησις ἀπροξένισεν εἰς Ὀξόνιον σφοδρὰν συγκίνησιν, περιεργίαν μᾶλλον ἢ χαρὰν, διότι ἐδίσταζον εἰσεῖσι νὰ πιστεύωσιν, ὅτι ἀνὴρ τοιοῦτος ἐπὶ πρῶτον νὰ τελευτήσῃ τοσοῦτον προῶν καὶ ἀπροδοκῆτως· καὶ ἐδίσταζον νὰ χαρῶσιν. Αὐτὸς ὁ βασιλεὺς, κατ' ἀρχὰς, ἐνόμισεν καλὴν τὴν εὐκαιρίαν ἵνα προσπαθῇ νὰ προσοικειωθῇ, εἰ δυνατόν, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι εἰρηνικοῦ τινος συμβιβασμοῦ, τὸν ἱσχυρὸν ἐκείνον ἀντίπαλον, ὅστις τοσαῦτα μὲν ἐπέφεραν εἰς αὐτὸν δαίναν, τὰ πάντα δὲ ἠθωροῦτο ἱκανὸς νὰ ἀνορθώσῃ. Ὁ ἱατρὸς Γίλιος, γείτων τῆς ἀγροτικῆς ἐπαύλειος τοῦ Ἀμπδῆνιου, καὶ διατηρήσας μετ' αὐτοῦ φιλικὰς σχέσεις, εὐρίσκειτο τότε εἰς Ὀξόνιον. «Στείλατέ νὰ ἐρωτήσῃτε ἐκ μέρους σας,» τὸν ἔειπεν ὁ βασιλεὺς, «πῶς ἔχει ὁ πληρωθεὶς· ἀν' αὐτῇ δὲ καὶ στείρηται χειρουργῶν, ὁ ἰδικός μου εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ βασιλεῦς,» ἀπεκρίθη ὁ ἱατρὸς, «δὲν εἰμαι, νομίζω,

«ἐπιτήδειος εἰς τὴν μεσολάβησιν ταύτην» δάκρυς ἐξή-
 «τησά τι ἀπὸ τὸν Κ. Ἀμπδηνίου, πάντοτε παρῆσθην
 «εἰς αὐτὸν ὡς κακὸς δαίμων» μίαν ἡμέραν τὸν πα-
 «ρεκάλεσθαι νὰ καταδιώξῃ κλέπτην τινὰ τῆς οἰκίας μου,
 «καὶ συγχρόνως μὲ τὸν παρ' ἐμοῦ σταλέντα ἐπὶ τοῦ
 «τω ἀνθρώπου ἐρθάνειν ἢ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ πρε-
 «σβυτέρου αὐτοῦ υἱοῦ εἰδῆσαι· ἄλλοτε ἐπεκαλέσθην
 «πάλιν τὴν συνδρομήν σου, καὶ τὴν αὐτὴν στιγμήν
 «ἤλθον νὰ τὸν ἀναγγείλωσιν, ὅνι ἀπεβίωσεν ἡ φιλ-
 «τάτη αὐτοῦ θυγάτηρ. Αἱ σχέσεις μας οὐδέποτε ἀ-
 «πέβησαν αἰσται εἰς αὐτόν. Οἱ ἱατροὶ οὐδὲν ἤττον
 «ἐξεπλήρωσαν τὴν παραγγελίαν τοῦ βασιλέως. Ἀλλὰ
 «τῇ 24 Ἰουνίου, ὁ ἀπεσταλμένος αὐτοῦ εἶρε τὸν Ἀμ-
 «πδηνίου σχεδὸν νεκρόν· δύο σφαῖραι εἶχον διαβρήξει
 «τὸν ὤμῳ του καὶ ἐπὶ εἰς ἡδὴ ἡμέρας ὑπέφερε τὰς
 «δεινότερας περιωδονίας. Εἶπον ὅμως αὐτῷ τίς ἐρωτᾷ
 «περὶ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τίνι σκοπῷ; καὶ τότε ἔβαν τὸ
 «σῶμά του ἐταράχθῃ σφοδρῶς. Οἱ περιεστώτες ἐνό-
 «μισαν ὅτι ἤθελε νὰ εἶπῃ καί, ἀλλὰ δὲν εἰσπρόερε νὰ
 «δημιῇ καὶ μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐξέπνευσεν. Οἱ Κά-
 «ρολος, ἅμα βεβαιωθείς περὶ τοῦτου, ἀπέδειξε χα-
 «ρὰν ἀσπαραχάλυτον ἐν Λονδίῳ ἐξεναντίας καὶ καθ' ἅ-
 «παν σχεδὸν τὸ βασιλεῖον, ἐπεκράτησε βαθεῖα ὀλι-
 «ψις. Ποτὲ ἀνθρώπος δὲν ἐνέπνευσε τοσαύτην εἰς τὸ
 «ἔθνος αὐτοῦ πιστὴν ἅπαντες ἀνεξαιρέτως οἱ ἀπαδοὶ
 «τῆς ἐθνικῆς μερίδος ἀπὸ αὐτὸν πρὸ πάντων ἡλικιῶν
 «τὴν ἐπιτυχίαν τῶν εὐχῶν των· οἱ μὲν μετριώτεροι
 «ἐπίστευον εἰς τὴν φρόνησιν τοῦ ἡδρό, οἱ δὲ θερμω-
 «γότεροι, εἰς τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀφοσίωσιν· πάλιν
 «δὲ οἱ μὲν χρηστότεροι, ἐτίμων τὴν εὐθύτητα αὐτοῦ, οἱ
 «δὲ βραδυγώτεροι τὴν ἐκτενέστατον. Αὐτὸς δὲ, συν-
 «ετός καὶ περιεπαιγμένος, καὶ προθύμως ἅμα ἅπαντα
 «ὑποδύμενος κίνδυνον, οὐδεμίαν ἐτι εἶχε ψεύσει ἀ-
 «πεκδοχὴν καὶ τὴν πάνδημον ἐκτεκτο εὐδοίαν, ὅτε
 «αἶφνης ἀνελήφθη ἀπὸ τῶν κοινῶν ἐκείνων ἐλπίδων.
 «Εὐτυχὴς! διότι ὡς ἐκ τοῦ προσώρου ἐκείνου θανά-
 «του τὸ ὄνομα αὐτοῦ δὲν ἐξωλισθῆται ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς
 «περιώπης, εἰς ἣν τὸ ἀνιβίσκων αἱ προσδοκαί τῶν
 «συγχρόνων του, ἢ δὲ δόξα αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ ἔως ἡ
 «ἀρετῇ, διέφυγον τοὺς σκοπέλους εἰς οὓς αἱ ἐπαναστά-
 «σεις ὠλοῦσι καὶ συστρίβουσι τὰς εὐγενεστέρας αὐτῶν
 «κεφαλὰς!

Ο θάνατός του ὑπῆρξε τὸ σύνθημα οὕτως εἰπεῖ-
 νέων τοῦ Παρλαμέντου συμφορῶν, αἵτινες τοσοῦτον
 ἦδη ἀπέβησαν ἀλλεπάλληλοι, ὥς τε ἀμφοτέρωθεν
 ὑπάρχει, ὅτι, ἂν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην προέτατο
 τῶν βασιλικῶν νοῦς τις εὐτοχὸς καὶ ἰσχυρὸς, ὁ
 Κάρολος μετ' ὀλίγου ἤθελεν ἐκανελεῖν ἐν θριάμβῳ εἰς
 τὴν Οὐτίναλλιν. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς παρέλιπε τὴν εὐμενῆ
 ἐκείνην εὐκαιρίαν, τὴν οὐδέποτε ἐπανελθούσαν τοῦ
 λοιποῦ. Κατὰ Αὐγούστου τοῦ 1643 ἐστρατοπέδευ-
 σε περὶ τὴν πόλιν Γλοκεστρίαν, τῆς ὁποίας οἱ κά-
 τοικοι καὶ ἡ φρουρὰ ἐπέμενον ἀμυνόμενοι μετὰ καρ-
 τερίας, οἷον οἱ ἀπαδοὶ τοῦ Παρλαμέντου ἀπ' ἀρχῆς
 τοῦ πολέμου δὲν εἶχον ἐτι δεῖξει. Τοῦτο διηγείρε τὴν
 ἀμίλλαν τῶν κατοίκων τοῦ Λονδίνου, καὶ ἡ ἐθνικὴ
 φρουρὰ τῆς πρωτεύουσος ἀνῆγγεilen, ὅτι εἶναι πρό-
 θυμῳ νὰ στρατεύσῃ ὅπουδήποτε ἡ ὑπερηλία αὐτῆς ἢ

θελε θεωρηθῇ χρήσιμος. Ὅθεν μεγάλη συνεκροτήθη
 στρατιὰ καὶ προήλασε πρὸς δυσμάς· ἡ πολιτορξία
 τῆς Γλοκεστρίας διελύθη· καὶ οἱ δύο στρατοὶ ἀπαν-
 τηθέντες τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1643, περὶ Νεοβούρην
 (Newbury) συνῆψαν μάχην, ἥτις δὲν ἀπέβη μὲν κρί-
 σιμος, ἐπῆγαγεν ὅμως τὴν υποχώρησιν τῶν βασιλι-
 κῶν. Παρεκτός δὲ τοῦτου, ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἐπιστοῦ
 περιανέστατοί τινες τῶν γενναίων ἐκείνων εὐπατρι-
 δῶν, οἵτινες ἀπετίλουν τὸ ἄνθος τοῦ βασιλικοῦ στρα-
 τοῦ· καὶ μετὰ τῶν ἄλλων, ὁ Λόρδος Φαλκλάν-
 διος, τὸ ἀγλαῖσμα τῆς βασιλικῆς μερίδος, ἀνὴρ αἰ-
 ποτε μὲν ἀγαπῶν τὸ ἔθνος, αἰ καὶ προγεγραμμένος
 ἐν Λονδίῳ, αἰετοὶ δὲ ὑπὸ τοῦ ἐθνους ἀγαπώμενος,
 εἰ καὶ ὑπουργὸς ἐν Ὁξονίῳ. Καθῆκον μὲν δὲν εἶχε
 νὰ παρευρίσκηται εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης· καὶ πολ-
 λάκις ἤδη οἱ φίλοι του τὸν ἡλεγχον διὰ τὴν ἀνωρελή
 αὐτοῦ τόλμην. Ἀλλ' αὐτὸς, «διότι εἶμαι ὑπουργός»,
 ἀπήντα γελῶν, «ἐκ τούτου δὲν ἐπεται ὅτι ἀπέβαλον
 τὰ προνόμια τῆς ἡλικίας μου (διότι μόλις ἦτο 33
 ἐτῶν)· καθὼς γραμματεὺς δὲ τῆς ἐπικρατείας ἐπὶ τοῦ
 πολέμου, πρέπει νὰ γνωρίζω ἐκ τοῦ σύναγμους τοὺς
 μεγαλητέρους αὐτοῦ κινδύνους.» Καὶ τῶντι ἀπὸ τι-
 νων μηνῶν ἐπελύνει τοὺς κινδύνους τοῦτους περιπα-
 θῶς· ἡ θέα τῶν δυστυχημάτων τοῦ λαοῦ, αἱ ἐπικει-
 μεναι ἐτι ἐκινεῖται συμφοραὶ, ἡ ἀγωνία τῶν εὐχῶν
 του, ἡ ἀπώλεια τῶν ἐλπίδων, ἡ διηνηκὴς τῆς ψυχῆς
 αὐτοῦ καχεξία ἐν τῷ μέσῳ τῆς πολιτικῆς ἐκείνης με-
 ρίδος τῆς ὁποίας ἐξίστου ἐφοδεῖτο καὶ τὴν ἐπιτυχίαν καὶ
 τὴν ἀνοτυχίαν, τὰ πάντα εἶχον καταφέρει αὐτόν· εἰς
 πικροτάτην κατῆφειαν· τὸ ἦθος αὐτοῦ ἐτραχύνη· ἡ
 φαντασία του, φύσει λαμπρὰ καὶ ζωηρὰ, ἀπέβη ἀτι-
 νῆς καὶ ζοφώδης· ἄλλοτε περιποιούμενος ἑαυτὸν κομ-
 ψότατα, οὐδεμίαν ἤδη ἐλάμβανε περὶ τῶν ἀνδραγαθῶν
 καὶ τῆς ἀλλῆς σωματικῆς θεραπείας φροντίδα· οὐδέ
 μία ὀμίλια, οὐδὲν ἔργον ἰσχυρὸν πλέον νὰ τὸν τέρψω-
 σι· πολλάκις δὲ καθύμνους, ἐν μέσῳ τῶν φίλων, ἐση-
 ριζοῦν ἐχὼν τὴν κεφαλὴν εἰς τὰς χεῖρας, δὲν ἐξήρ-
 χετ· ἀπὸ μακρὰν σιωπὴν εἰμὴ διὰ νὰ ἀνακράξῃ ἀλ-
 γυνῶς εἰρήνην! εἰρήνην! καὶ ἡ ἐλπίς διαπραγμα-
 τεύσεως αἰνὸς κατάρθου μόνῃ νὰ τὸν ζωογονήσῃ. Τὴν
 πρωτὰν τῆς μάχης, οἱ περὶ αὐτὸν ἠπώρησαν ἰδόντες τὸν
 ἄνδρα εὐθυμότερον· ἠθέλησε δὲ νὰ συγυρισθῇ κομφά-
 τερον ἂν πρὸ καιροῦ συνειθίζεν· εἰς σκοτεινὰ
 σήμερον, εἶπε, δὲν θέλω νὰ εὐρεθῇ τὸ σῶμά μου με-
 ρικρὰ ἀπρόβροχτα. «Οἱ φίλοι του τὸν ἐξώρριζαν νὰ
 μείνῃ ἡ ὀλίγη ἐπανήλθεν εἰς τὸ πρόσωπόν του.
 «Ὅχι, εἶπε, πρὸ καιροῦ τὰ γινόμενα συστρίβουσι τὴν
 καρδίαν μου· ἐλπίζω τελευτᾶσαι ν' ἀπαλλαγῶ ἀπὸ
 αὐτῶν πρὶν νυκτῶσθαι» καὶ ἔδραμε νὰ καταταχθῇ ὡς
 ἰθαγεντὴς εἰς τὸ σύνταγμα τοῦ Λόρδου Βύριονος. Ἀμα
 δ' ἀρχεμένης τῆς μάχης, ἐκτυπήθη ὑπὸ σφαίρας εἰς
 τὸ ὑπογάστριον, καὶ πεσὼν ἀπὸ τοῦ ἵππου, ἀπέθανε,
 μηδενὸς παρατηρήσαντος τὴν πτώσιν του καὶ θύμα
 γενόμενος καιρῶν καὶ περιστάσεων τῶν ὁποίων ἡ τρα-
 χύτης δὲν συνεβίβητο μὲ τὴν εὐδίαν καὶ τρυφάν
 αὐτοῦ ἀρετὴν. Τὸ πτώμα αὐτοῦ δὲν ἀνευρέθη εἰμὴ τῇ ἐπι-
 ούσαν· οἱ φίλοι του, ὁ Ὁδὸς μάλιστα, ἀπαραμύθητον
 δέχσαν τὴν μνήμην αὐτοῦ· οἱ δὲ ἀδελφοί, καὶ αὐτοὶ

ὁ Κάρολος, εὐαχρὸν ἔνευ πολλῇ θλίψει τὸν θάνατον
 ἀνδρός, ταῦ δ' οἷον τὰ φρονήματα ἦσαν ὀχληρὰ δι'
 αὐτοῦ.

Ἀπαντᾷ τὰ ἀτυχήματα ταῦτα, τοὺς μὲν βασιλι-
 κούς εἰς πολλὴν ἀπανταχοῦ τοῦ κράτους, ἐνέβαλον
 ἀθυμίαν, εἰς δὲ τοὺς βουλευτικούς ἐνεφύσησαν νέον
 θάρρος, καὶ οἱ ἀποτάται Λόρδοι, οἱ πρὸ μικροῦ ἐτι
 ἀπὸ Ὁδερτινιστέρου εἰς Ὁξονίον αὐτομολήσαντες,
 ἔδραμον αὐτὴς ἀπὸ Ὁξονίου εἰς Ὁδερτινιστέρον.

Καὶ ἐντούτοις, ἤρξατο ἡδὴ νὰ ἀναφαίνεται, ἐν τῷ
 τεταραγμένῳ ἐκείνῳ κράτει, νέα τις καὶ φοβερὰ συμ-
 πτωμάτων τάξις. Ἐξ ἀρχῆς ὑπῆρχον ἐν τῇ βου-
 λευτικῇ μερίδι ἄνδρες τινες, ἔχοντες κατὰ νοῦν σκο-
 ποὺς ἀπὸ τῶν ὁποίων ἡ πλειονότης τῆς μερίδος ἐ-
 κείνης ἤθελε μὲ φρίκην ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον αὐ-
 τῆς. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἦσαν, ὡς πρὸς τὰ θρησκευ-
 τικά αὐτῶν φρονήματα, Ἀντεξαρτητοὶ, ἐξέταστον, δη-
 λαδῇ, ὅτι πάντα χριστιανικὴ κοινότης ἔχει, διὰ τῆς
 εὐλογίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ἐαυτῇ τὴν ὑπερτά-
 την ὡς πρὸς τὰ πνευματικά πράγματα ἐξουσίαν· ὅ-
 τι αἱ ἐκκλησίαι εἰς τὰς ἐκ πρεσβυτέρων συγκαλιέ-
 νας ἐκκλησιαστικὰς συνόδους εἶναι ἐπίσης παρὰ νο-
 μοι, κατὰ τὰς γραφάς, ὅσον καὶ αἱ ἐκκλησίαι εἰς
 τὸ δικαιοσύνην τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἢ τοῦ ἀκροῦ Ἀ-
 ρχιερέως· καὶ ὅτι Παπισμός, Ἐπισκοπισμός καὶ
 Πρεσβυτεριανισμός εἶναι οὐδὲν ἄλλο ἢ τρεῖς τύποι
 μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πλάνης. Ὡς πρὸς δὲ τὴν πολι-
 τικὴν οἱ τοιοῦτοι ἦσαν, ἵνα μεταχειρισθῶμεν τὴν
 γλῶσσαν τοῦ καιροῦ των, ἄνθρωποι τῆς ρίξης καὶ
 τοῦ κλάδου, ἢ, κατὰ τὴν συγγένειαν ἐκείνης ἐκφρα-
 σῆς, ὅτι ὑπῆρχε πρὸς τοῦτο ὅλη ἀφρονία καὶ χρηστή,
 ἤττον μὲν λαμπρὰ βεβαιώ, ἀλλ' ἀτραλίστρια τῆς ὑ-
 λῆς ἐξ ἧς συνεκροτήθησαν τὰ γενναῖα βασιλικά συν-
 τάγματα. Πρὸς τοῦτο ἦτο ἀνάγκη νὰ στρατολογή-
 θωσιν ἄνδρες, ἀναδεδιχόμενοι νὰ ὑπερετήσωσιν ὅχι ἰ-
 σὺ μισθῷ, ἀλλὰ διάγοντες μὲν βίον εὐπρεπῆ, ἔχον-
 τες δὲ χαρακτηριστικὰ σπουδαῖον, καὶ ζηλωταὶ ὅτιες τῆς
 θρησκείας καὶ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας. Ἀπὸ τοι-
 οῦτων δὲ ἀνδρῶν συνεκροτήθησαν τὸ ἴδιον αὐτοῦ σύν-
 ταγμα καὶ καθυποβαλὼν αὐτὸ εἰς πειθαρχίαν αὐ-
 τηράν, οὐδέποτε μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐν Ἀγ-
 γλίᾳ ἐπικράτησάν, κατέπεισαν αὐτοῦ, ὅτι ὁ ἐνε-
 στάς ἄγων διεξάγεται ὑπὲρ τῆς ἐντελούς τῶν
 ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ἰσότητος, ὑπὲρ τῆς δλοσχε-
 ροῦς ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως, ὑπὲρ
 τῆς ἀκραφονίας ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτο ἐφαρμογῆς τῶν
 λόγων τοῦ Κυρίου, καὶ διὰ τῶν ἐπαγωγῶν καὶ θελ-
 κτηρίων τούτων διδασκῶν, κατέστησε τὴν δύναμιν αὐ-
 τοῦ ἀκαταγώνιστον.

Τὰ γεγονότα τοῦ 1644. ἔτους ἀπέδειξαν ἀριδή-
 λων τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἰκανότητός του. Ἐν τῇ μεση-
 ρινῇ Ἀγγλίᾳ, ὅπου ἐστράτηγε ὁ Ἐπὶ τῆς, τὰ στρα-
 τήματα τοῦ παραλαμένου ἐπαθον σειρὰν ἀδιέλπτου
 ἐπονείδιστων ἀτυχημάτων. Ἐν δὲ τῇ βορείᾳ Ἀγ-
 γλίᾳ, ὅπου ἐστράτηγε μετὰ καὶ ἄλλων ὁ Κρόμβελ,
 οἱ βουλευτικοὶ ἐνίκησαν, ἰδίως διὰ τῆς ἐπιτη-
 δειότητος αὐτοῦ, τῇ 2 Ἰουλίου περὶ Μαρσλόν-Μουρ
 (Marston-Moor) νίκην μεγάλην, τὴν ἡττιμωτέραν
 λατὸς ποσούτων περιωρισμένην, ὥς τε ἡ βασιλεῖα ἦτο

ἀδύνατον νὰ δεχθῇ τὸν περιστρεφόμενον τοῦτον. Ἐντε-
 θιν δὲ οὔτε αἱ ἀλλεπάλληλοι ἀμοιβαίαι, μεταξὺ
 βασιλικῆς καὶ βουλευτικῆς μερίδος, περὶ εἰρήνης προτά-
 σεις καὶ διαπραγματεύσεις ἠδύνατο νὰ εὐδοκηώσιν,
 οὔτε ἡ νίκη αὐτῆς τῆς βουλευτικῆς μερίδος ἠδύνατο
 νὰ ἐπαγάγῃ δριστην τῶν ὀλιτοφρόνων αὐτῆς ἀρχῶν
 παγίωσιν. Καὶ καθὼς ἡ συνταγματικὴ βασιλικὴ μερίς
 εἰς πλημμελὴ περιέπεσε κύκλον, διότι ἡγωνίζετο ὑπὲρ
 βασιλείας, ὅστις δὲν ἀπεδέχετο τὰς ἀρχὰς τῆς, οὕτω καὶ
 ἡ βουλευτικὴ μερίς, εἰς πλημμελὴ ἐπίση; περειδιναίτο
 κύκλον, ἀγωνιζομένη νὰ ἰδούτῃ βασιλεῖαν ἄνευ τῶν
 ἀπαραιτήτων πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῆς δικαιωμάτων.
 Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοιαύτης καταστάσεως πραγμάτων
 ἤρχισεν νὰ ὑψώσῃ, ἐν τε τῷ ττρατοπέδῳ, ἔντε τῷ
 παραλαμένῳ, τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἡ δεξιὰ, ἡ τελευ-
 ρά, ἡ ἀδιάλλατος τῶν Ἀνεξαρτήτων μερίς.

Ψυχὴ τῆς μερίδος ταύτης ἦτο ὁ Ἀλβέρτος Κρό-
 μβελ, ὅστις, ἀνατραφεὶς πρὸς εἰρηνικὰς ἐργασί-
 ας, εἶχεν ἤδη ὑπερβῇ τὸ 40 ἔτος τῆς ἡλικίας ὅτε
 ἀνέλαβε νὰ ὑπηρετήσῃ ἐν τῷ βουλευτικῷ στρατῷ.
 Ἄμα δὲ γενόμενος στρατιώτης, παρετήρησεν αὐτῆς
 δευδερκεῖας ἐκείνης τὴν ὁποίαν κέντηται ἡμεγαλοφυ-
 ὶα· διὰ τὸν ἔπαινον καὶ οἱ ὅμοιοι τῷ Ἐπὶ τῆς ἄνθρω-
 ποι, διὰ τὸν μόνον αὐτῶν τῆς πείρας, ὅτω μεγάλη
 καὶ ἂν ἦτο, δὲν ἠδύνατο ποτὲ νὰ παρατηρήσωνται.
 Ἐνόησεν εἰς τὴν συνέσταται ἡ δύναμις τῶν βασιλικῶν
 καὶ τίνι τρόπῳ ἡ δύναμις αὐτῆς ἠδύνατο νὰ κατα-
 τροπώθῃ. Ἐνόησεν ὅτι ἦτο ἀναγκαῖον νὰ ὀργανι-
 σθῇ ἐκ νέου ὁ βουλευτικὸς στρατός. Ἐνόησε τελευ-
 τῶν, ὅτι ὑπῆρχε πρὸς τοῦτο ὅλη ἀφρονία καὶ χρηστή,
 ἤττον μὲν λαμπρὰ βεβαιώ, ἀλλ' ἀτραλίστρια τῆς ὑ-
 λῆς ἐξ ἧς συνεκροτήθησαν τὰ γενναῖα βασιλικά συν-
 τάγματα. Πρὸς τοῦτο ἦτο ἀνάγκη νὰ στρατολογή-
 θωσιν ἄνδρες, ἀναδεδιχόμενοι νὰ ὑπερετήσωσιν ὅχι ἰ-
 σὺ μισθῷ, ἀλλὰ διάγοντες μὲν βίον εὐπρεπῆ, ἔχον-
 τες δὲ χαρακτηριστικὰ σπουδαῖον, καὶ ζηλωταὶ ὅτιες τῆς
 θρησκείας καὶ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας. Ἀπὸ τοι-
 οῦτων δὲ ἀνδρῶν συνεκροτήθησαν τὸ ἴδιον αὐτοῦ σύν-
 ταγμα καὶ καθυποβαλὼν αὐτὸ εἰς πειθαρχίαν αὐ-
 τηράν, οὐδέποτε μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐν Ἀγ-
 γλίᾳ ἐπικράτησάν, κατέπεισαν αὐτοῦ, ὅτι ὁ ἐνε-
 στάς ἄγων διεξάγεται ὑπὲρ τῆς ἐντελούς τῶν
 ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ἰσότητος, ὑπὲρ τῆς δλοσχε-
 ροῦς ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως, ὑπὲρ
 τῆς ἀκραφονίας ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτο ἐφαρμογῆς τῶν
 λόγων τοῦ Κυρίου, καὶ διὰ τῶν ἐπαγωγῶν καὶ θελ-
 κτηρίων τούτων διδασκῶν, κατέστησε τὴν δύναμιν αὐ-
 τοῦ ἀκαταγώνιστον.

Τὰ γεγονότα τοῦ 1644. ἔτους ἀπέδειξαν ἀριδή-
 λων τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἰκανότητός του. Ἐν τῇ μεση-
 ρινῇ Ἀγγλίᾳ, ὅπου ἐστράτηγε ὁ Ἐπὶ τῆς, τὰ στρα-
 τήματα τοῦ παραλαμένου ἐπαθον σειρὰν ἀδιέλπτου
 ἐπονείδιστων ἀτυχημάτων. Ἐν δὲ τῇ βορείᾳ Ἀγ-
 γλίᾳ, ὅπου ἐστράτηγε μετὰ καὶ ἄλλων ὁ Κρόμβελ,
 οἱ βουλευτικοὶ ἐνίκησαν, ἰδίως διὰ τῆς ἐπιτη-
 δειότητος αὐτοῦ, τῇ 2 Ἰουλίου περὶ Μαρσλόν-Μουρ
 (Marston-Moor) νίκην μεγάλην, τὴν ἡττιμωτέραν
 λατὸς ποσούτων περιωρισμένην, ὥς τε ἡ βασιλεῖα ἦτο

καθ' ἣν ἔπεσον μὲν 3000 βασιλικοί, ἢ χαλκωτίσθησαν δὲ 600, καὶ ἐκυρώθησαν ὑπὲρ τὰς 200 σημαίας, ἐν αἷσι καὶ ἡ σημαία τοῦ Πρίγκηπος Ροδόλφου. Τὰ δὲ κατόρθωματα τοῦτο ἱκέσθησαν εἰς τὴν πολιτικὴν μερίδα, τὴν μέχρι τότε ἐν Οὐστυνιστέρω κυριαρχούσαν, πληρὴν οὐδὲν ἦτον καιρίαν ἢ εἰς τοὺς βασιλικούς αὐτούς. Διότι ἦτο πασίγνωστον, ὅτι τὸ μέρος τοῦ βουλευτικοῦ στρατοῦ τὸ ὁποῖον ἰδίως ἀντεπροσώπευε τοὺς πρεσβυτεριανούς, εἶχεν αἰσχυρῶς ἀποβάλλει τὴν μάχην, ὅτε ἡ δραστηριότης τοῦ Κρόμβελ καὶ ἡ πεισματώδης ἀνδρεία τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀγομένων πολεμιστῶν, οἵτινες ἀνῆκον εἰς τὴν τῶν ἀνεξαρτήτων μερίδα, ἠνθώρως τὰ πράγματα καὶ ὁλοσχερῶς μετέβαλε τὴν ἐκδοσιν τοῦ ἀγῶνος.

Ἐντεῦθεν οἱ μὲν πρεσβυτεριανοὶ ἐταπεινώθησαν, οἱ δὲ ἀνεξάρτητοι ἀπέβησαν θραύτεροι παρὰ ποτὲ καὶ διὰ τὰ σφετερισθῶσιν ὅλως διόλου τὰ πράγματα, μάλιστα δὲ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ στρατοῦ, κατώρθωσαν ὥστε ἡ μὲν βουλὴ τῇ 21 Δεκεμβρίου 1644, οἱ δὲ Λόρδοι τῇ 15 Φεβρουαρίου 1645, νὰ ἐκδώσιν αἱ ψήφισμα, γνωστὸν μὲν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ψήφισματος τῆς αὐτομαρτυρίας, διατάξαν δὲ ὅτι τοῦ λοιποῦ οὐδὲν τοῦ παραλαμένου μέλος ἠδύνατο νὰ λάβῃ οὐδὲ στρατιωτικὴν τινα ἀρχὴν, οὐδὲ ὑπηρεσίαν πολιτικὴν. Ὁ σκοπὸς τοῦ ψήφισματος ἦτο πρὸς τὸν δυνάμει αὐτοῦ καὶ οἱ Λόρδοι, οἵτινες ἐκ γενετῆς ἦσαν μέλη τῆς ἀνω βουλῆς, καὶ οἱ πρεσβυτεριανοὶ, οἱ ἐν τῇ κάτω βουλῇ τότε πλειονοψηφούντες, ἀπεκλεισθήσαν παντὸς ἐνεργητικοῦ ἀξιώματος. Ὁ στρατὸς ἐλάβεν ἤδη νέον ὅλως διόλου ὁργανισμόν· ὁ ἑστέως καὶ οἱ πλείστοι τῶν ὑπ' αὐτὸν διατελούντων στρατηγῶν καὶ ἄλλων ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἀπελύθησαν τῆς ὑπηρεσίας, ἡ δὲ ἡγεμονία τοῦ πολέμου περιήλθεν εἰς ἄλλας παντάπασιν χεῖρας. Καὶ λόγῳ μὲν στρατάρχης προεχειρίσθη ὁ Θωμὰς Φαιρφάξιος, στρατιωτὴς γενναῖος, ἀλλὰ πνεύμα μετρίου καὶ χαρακτὴρ ἀμφίβολος· ἔργῳ δὲ στρατηγὸς ὑπῆρξεν ἀπὸ τοῦδε ὁ Κρόμβελ, ὅστις, ἀπεκλεισθεὶς μὲν ἐπίσης καθὼς βουλευτὴς, ἀλλὰ τοσοῦτον ἀπαραιτήτως ἐκείνῳ ἀνέδειξε πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ πολέμου καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐδελέασε τὴν εὐδοίαν τοῦ Φαιρφάξου, ὥστε ἡ βουλὴ ἀναγκασθεῖσα ἐπέτρεψεν εἰς αὐτόν, κατ' ἐξαιρέσιν, νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐν τῷ στρατῷ ὑπηρεσίαν του· καὶ διὰ τὴν μὴ φαῖναι ὅτι ἡ ἐξαιρέσις ὑπὲρ ἐνός καὶ μόνου γίνεται, ἐπετρέψαν τὸ αὐτὸ καὶ εἰς ὀλίγους τινὰς ἄλλους βουλευτάς.

Ἀμα ὁ Κρόμβελ διωργάνισεν ὁλόκληρον τὸν στρατὸν κατὰ τὰς αὐτὰς ἀρχάς, καθ' ἃς εἶχεν ὁργανοῖσι τὸ ἴδιον αὐτοῦ σύνταγμα, ὁ πόλεμος ἐκρίθη. Οἱ βασιλικοὶ εἶχον ἤδη νὰ πολεμήσωσι φυσικὴν μὲν ἀνδρίαν ἔχοντες ἰδικῆς τιμῆς, ἐνθουσιασμὸν δὲ ἰσχυρότατον, καὶ πειθαρχίαν, τῆς ὁποίας παντάπασιν ἱεροῦτο. Μετ' ὀλίγον παρομοιωθὲς κατέστη λόγος, ὅτι οἱ τοῦ Φαιρφάξου καὶ τοῦ Κρόμβελ στρατιῶται ἦσαν ἄλλοι ἄνθρωποι, παρὰ τοὺς στρατιώτας τοῦ Βενσεΐου.

Τῇ 14 Ἰουνίου 1645, συνεκροτήθη ἐπὶ τοῦ ὄρους Νουέβου (Naseby), πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν τοῦ

Νορθαμπτόντος, ἡ πρώτη μεγάλη μεταξὺ τῶν βασιλικῶν καὶ τοῦ ἐκ νέου ὁργανισθέντος βουλευτικοῦ στρατοῦ μάχη. Ἀμα τῇ ἡμέρᾳ, ὁ βασιλικὸς στρατὸς παρατάχθη ἐπὶ μικροῦ τινος ὑψώματος, εἰς θέσιν προσφυᾶ. Πρόδρομοι σταλέντες ἵνα παρατηρήσωσι τὰ κινήματα τῶν βουλευτικῶν, ἐπανήλθον μετὰ δύο ὥρας λέγοντες, ὅτι οὐδαμοῦ τοὺς εἶδον. Τότε ὁ δὲξὺς Ροδόλφος ἐπαπορεύθη αὐτοπροσώπως μετὰ τινων ἰλῶν, καὶ συνέφυγνῃ, ὅτι ὁ στρατὸς θέλει διαμείναι ἀκίνητος μέχρι τῆς ἐπανάδου του. Μόλις ὅμως προχωρήσαντος τοῦ στρατηγοῦ ἐπὶ μικρὸν, ἐπεφάνη ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τῶν ἐχθρῶν προελαύνουσα ἐπὶ τοὺς βασιλικούς, ἐκείνος δὲ, ἐν τῇ παραφορᾷ αὐτοῦ, ὑπολαβὼν τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν ταύτην ὀπισθοπορεύσαν, ἐξακολουθεῖ νὰ προχωρῇ καὶ διακηρύξει τῷ βασιλεῖ νὰ ἐπιδρομῇ ἐν σπουδῇ, μήποτε καὶ ὁ ἐχθρὸς διαφύγῃ. Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν, φθάνουσιν οἱ βασιλικοὶ, τεταραγμένοι δὲ παροῦν ἀπὸ τῆς κατεσπουδαμένης αὐτῶν πορείας, καὶ ἐν τῷ ἁμαί Ροδόλφος, ἄγων τὸ ἱππικὸν τῆς δεξιᾶς πτέρυγος, ὁρμᾷ κατὰ τῆς ἀριστερᾶς τῶν Βουλευτικῶν, τεταγμένης ὑπὸ Ἰρέτωνα, τὸν μὲν ὀλίγον γαμβρὸν γενόμενον τοῦ Κρόμβελ. Τὴν αὐτὴν σκεδὴν στιγμήν, ὁ Κρόμβελ, τοῦ ὁποίου αἱ ἱλαὶ κατεῖχον τὴν δεξιὰν πτέρυγα, ἐπιτίθεται κατὰ τῆς ἀριστερᾶς τῶν βασιλικῶν, τῆς ὁποίας ἑστρατήγει ὁ Λαγγδάλιος (sir Marmaduke Langdale). Κατ' ὀλίγον δὲ καὶ τὰ ἐν μέσῳ τεταγμένα δύο πεζικά, τὸ μὲν ὑπὸ τὸν Φαιρφάξιον καὶ τὸν ἀτρόμητον Σκίπωνα, τὸ δὲ ὑπὸ τὸν βασιλέα αὐτόν, ἤλθον ἐπίσης εἰς χεῖρας. Οὐδεμία ἐστὶ μάχη τοσοῦτον βραχδείως συνεκροτήθη, οὐδὲ διεπικλονικήθη τοσοῦτον πεισματωδῶς. Οἱ δύο στρατοὶ ἦσαν σχεδὸν ἰσοδύναμοι καὶ οἱ μὲν βασιλικοὶ, μαθόντες ὑπὸ τοῦ θάρρους, ὡς σύνθημα εἶχον ἡ Βασίλεις Μαρία Ἐρρίκα, οἱ δὲ βουλευτικοὶ ἀκλόνητοι εἰς τὴν πίστιν αὐτῶν, προσέβαινον ἄδοντες μετ' ἡμῶν ὁ Θεός. Ὁ Ροδόλφος ἠτύχησε, κατὰ τὴν συνήθειάν του, περὶ τὴν πρώτην ἔσθον καὶ μετὰ συμπλοκὴν σποδρὰν, αἱ ἱλαὶ τοῦ Ἰρέτωνα ἐθραύσθησαν, αὐτὸς δὲ ὁ Ἰρέτων, πληρωθεὶς εἰς τὸν ὄμον καὶ διατροπῆς τὸν μὲρὸν ὑπὸ λόγχης, περιέπεσε ἐπὶ τινος στιγμῆς εἰς χεῖρας τῶν βασιλικῶν. Ἀλλ' ἐνῶς ὁ Ροδόλφος, ἐπαυλαμβάνων τὸ λάθος δι' ὁ πολλὰς ἤδη τῶν προηγουμένων μαχῶν ἀπέβλεπε, κατεδίωκε τὸν ἐχθρὸν μέχρι τοῦ στρατοπέδου, καὶ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι λαφυραγωγίας, ἐχρονοτρίβει περὶ τῆς ἐκπόρευσιν αὐτοῦ, γενναίως ὑπὸ τῶν πυροβολιστῶν φρουρουμένου, ὁ Κρόμβελ, ἐγκρατὴς ἐκείνῳ καὶ τῶν περὶ αὐτόν, εἶχε διασπᾶν τὰς ἱλας τοῦ Λαγγδάλιου, καὶ ἀναθείς εἰς δύο ἱξιώματικούς τὴν φροντίδα τοῦ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐκ νέου αὐτῶν συσπείρωσιν, ἐσπύδα νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, ὅπου διεπολεμούν τὰ δύο πεζικά. Ἐνταῦθα ὁ ἀγὼν ὑπῆρξε δεινότερος καὶ φονικώτερος ἢ περὶ τὰ κέρει. Οἱ βουλευτικοὶ, ἐξορμήσαντες ἐπ' αὐτοὺς αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, περιήλθον κατ' ἀρχάς εἰς πολλὴν ἀταξίαν· ὁ Σκίπων ἐπληρώθη δαρείως προτροπόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ Φαιρφάξου νὰ ἐκχωρήσῃ τῆς μάχης, ὅχι, εἶπεν, ἐίσω εἰς μὴ μείνῃ στρατιωτῆς, ἐνταῦθα θέλω διαμείνῃ καὶ διέ-

ταξὲ τὴν ἐπιφυλακὴν νὰ προχωρήσῃ. Μετ' ὀλίγον, πληγὴ διὰ σκαθῆς ἐπενεχθεῖσα, κατέβαλε τὴν περιεφραγίαν τοῦ Φαιρφάξου, ὃ δὲ συνταγματάρχης τῆς σωματαφυλακῆς του, Κάρολος Δουλιῦς, θεωρῶν τὸν στρατηγὸν διατρέχοντα ἀσκητὴ τὸ πεδῖον τῆς μάχης, ἔσπευσε νὰ τὸν προσφέρῃ τὸ ἴδιον κράνος· ὁ δὲν πειράζει, Κάρολος, δὲν πειράζει, τὸν εἶπεν ὁ Φαιρφάξιος καὶ, ἐπιδεικνύων εἰς αὐτόν ἐν σῶμα πεζικόν, τοῦ βασιλικῆς στρατοῦ, τὸ ὁποῖον αὐδεμία ἐπρόδοι· ἰσχυρῶς μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γάδικαιον· καὶ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶναι λοιπὸν ἀκατάβλητοι, ἠρώτησεν ἐκτεθείς κατ' αὐτῶν· — Αἱς στρατηγί μου, ἀλλὰ ματαίως. — Ἐλα λοιπὸν προσέθηκε, νὰ τοὺς κυτῆρης κατὰ κεφαλῆς, ἐγὼ δ' ἐπύρχομαι ἐπ' αὐτοὺς κατὰ νῶτον καὶ ἐνταμονώμενα εἰς τὸ μέσον. Καὶ ἐνταμώθησαν τῶντις εἰς τὸ μέσον, διασχίσαντες τὰς διαβράξεις ἐκείνας τάξεις. Ὁ Φαιρφάξιος, φονεύσας ἰδίᾳ χεὶρὶ τὸν σημανφόρον, παρέδωκε τὸ τρόπαιον εἰς ἓνα τῶν ἀκολουθῶν καὶ ἐπειδὴ οὗτος ἐκαυχᾶτο ὅτι αὐτὸς ἔπραξε τὸ κατόρθωμα, ὁ Δουλιῦς ἤγασεν κτερεῖν διὰ τὸ ψεῦδος· ἀπῆρε τον νὰ λέγῃ, τὸν εἶπε, παρερχόμενος ὁ Φαιρφάξιος· τοσαύτας ἐλάβον τιμὰς ὥστε ἐμπορῶ καὶ νὰ χάρισω μερικάς εἰς ἄλλους. Οἱ δὲ βασιλικοὶ εἶχον ἤδη ἀρχίσει νὰ ὑποχωρῶσι πανταχόθεν, ὅτε παρέστη ὁ Κρόμβελ μετὰ τῶν νικηφόρων αὐτοῦ ἰλῶν. Ἀμα ἰδὼν αὐτὸν ὁ Κάρολος, θορυβῆται ἐτι μάλλον καὶ παραλαβὼν τὸ σύνταγμα τῶν δορυφόρων, τὸ μόνον ἄλικτον εἰσέτι μέιναν ἐξ ὅλου τοῦ στρατοῦ, ἐτοιμαζέτο νὰ ἐπιπύρῃ κατὰ τοῦ νέου ἐκείνου ἀντικαίου· ἐνῶ δ' ἐδόθη ἡ διαταγὴ καὶ τὸ σύνταγμα ἐκίνησεν, ὁ παρίστων παρὰ τῷ βασιλεῖ κόμης Καρνεαρίος, Σκῶτος τὸ γένος, ἀρπάσας τὰς ἡνίας τοῦ βασιλικῆς ἵππου καὶ ἀνακράξας· θέλετε λοιπὸν νὰ σκοτωθῆτε; τὸν παρέτρεψε διαίως διεξί. Οἱ πλησιέστεροι εἰς τὸν βασιλέα ἱππεῖς, ἐμμήθησαν τὸ κίνημα του, καὶ τοὶ μὴ νοοῦντες διὰ τί γίνεται· οἱ ἄλλοι τοὺς παρηκολούθησαν καὶ ἐν ῥῆτι ὀρθαλμοῦ ὁλόκληρον τὸ στρατεύμα ἔστρεψε τὰ νῶτα εἰς τὸν ἐχθρὸν. Μετ' ὀλίγον ἡ ἀπορία κατέστη τρόμος, καὶ ἅπαντες διεσκεδάσθησαν εἰς τὸ πεδῖον, οἱ μὲν φεύγοντες, οἱ δὲ ἀγωνιζόμενοι ν' ἀναχαιτίσωσι τοὺς φυγάδας. Ὁ Κάρολος, περιεστοιχισμένος ὑπὸ τινων ἀξιωματικῶν, ἐφώνησεν εἰς μάτην· «Σταθῆτε, σταθῆτε!» Ἡ φυγὴ δὲν ἀνέσταλν, εἰμὴ ὅτε ἀνέκαμψε τελευταῖον εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ὁ στρατηγὸς Ροδόλφος. Τότε συνεσωματώθη πάλιν περὶ τὸν βασιλέα μέρος ἀξιόλογον τοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ συγκείμενον ἀπὸ ἱππέων διβρῆγμένων, τεταραγμένων, καταβεβλημένων. Ὁ Κάρολος, (διότι ἐν πολέμῳ ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἦτο γενναῖος ὁ ἀτυχὴς ἐκείνος βασιλεὺς), ὁ Κάρολος ἐφθόνη, καὶ μετὰ ὀρθαλμοὺς σπινθηροβολοῦς, καὶ φέρων τὴν ἀπελπισίαν διακεχυμένην εἰς ὅλον τὸν πρόσωπον, δις ἐψέφωρεν πρὸς τὰ ἔμπροσθεν, κραυγῶν στεντορείων, ἀκόμῃ μίαν ἔσθον, κύριοι μου, καὶ ἀναλαμβάνομεν τὴν νίκην· ἀλλ' οὐδεὶς τὸν παρηκολούθησε. Τὸ πανταχόθεν διασπασθὲν πεζικὸν ἐτρέπη εἰς ὁλοσχερὴ φυγὴν ἢ αἰχμαλωτίσθη· ὁ δὲ βασιλεὺς ἠναγκασμένος τελευταῖον νὰ ἐκχωρήσῃ καὶ αὐτὸς ὁποῖον ἐπείτα δὲν ἠδυνήσασιν νὰ παριστέλλωσι. Ἐν θέ-

σιν μετὰ διχίλιον περίπου ἱππέων πρὸς τὴν Λεϊκεστρίαν, καταλείπων τὸ πυροβολικόν του, τὰ πολυμερῆ, τὰ ἀκέρη, ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν σημαίας, ἐν αἷσι καὶ τὴν ἰδικὴν του, 5000 αἰχμαλώτους καὶ ἅπαντα τὰ μυστικά αὐτοῦ, ἔγγραφα εἰς χεῖρας τῶν βουλευτικῶν.

Τοσοῦτον ὁλοσχερὴς καὶ κρίσιμος ἀπέβη ἡ νίκη αὕτη· ἀλλεπάλληλοι δὲ παρηκολούθησαν αὐτὴν θρίσμι· καὶ ἐντός ὀλίγων μηνῶν, τὸ Παραλαμέντον καθυπέβαλεν εἰς τὸ ἴδιον κράτος, ἅπαν τὸ βασιλεῖον, ὃ δὲ Κάρολος, ἐλαυνόμενος ἀπὸ μισημῆρας μὲν ὑπὸ τοῦ βουλευτικοῦ στρατοῦ, ἐπ' ἀρκτου δὲ ὑπὸ τῶν ἐμβαλόντων εἰς τὴν Ἀγγλίαν συμμάχων τῆς βουλευτικῆς μερίδος Σκώτων, ἐπρότιμησε νὰ παραδοθῇ εἰς τοὺς ἀρχαίους αὐτοῦ ὀηκούς καὶ τῇ 5 Μαΐου 1646 εἰς ἡλθεν εἰς τὸ Σκωτικὸν στρατόπεδον. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν διέφυγε τὴν πιπρωμένην μοῖραν· διότι οἱ Σκῶτοι, οὐδεμίαν ἔχοντες πεποιθήσιν εἰς τὴν εἰλικρινὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀναγνώρισιν τῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων, δὲ ἐδίστασαν, ἐπὶ τῇ ἀπαιτήσει τοῦ Ἀγγλικῆς Παραλαμέντου, ἀνακάμπτοντες εἰς τὰ ἴδια, ἀπὸ ἐλαβὼν 700.000 λίρῶν ἀποζημίωσιν, νὰ παραδώσωσι τὸν βασιλέα εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τῶν βουλῶν. Ὁ Κάρολος, μαθὼν τὴν σύμβασιν, ἐπράθην, εἶπε, καὶ ἀνήθην καὶ τῇ 9 Φεβρουαρίου 1647 ἀπῆλθεν εἰς Ὀλμυον (Holmby), τιμώμενος μὲν εἰ, ἀλλ' αὐστηρῶς ἐπιτηρούμενος.

Πολὺ πρὶν ἐπέλθῃ ἡ κρίσις αὕτη τοῦ πολέμου, αἱ βουλαὶ εἶχον διχάσει καὶ καταδικάσει καὶ καταπονήσει (3 Ἰανουαρίου 1645) τὸν γέροντα ἀρχιεπίσκοπον Λούδιον (πρόστατον τῆς κατηγορίας αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ Πρωτονίου, τὸν ὁποῖον ἄλλοτε οὗτος τοσοῦτον ἀπεχθὺς ἠκρατήρησε), εἶχον καταργήσει τὴν λειτουργίαν τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας (8 ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Λαυδίου) καὶ εἶχον παντὶ σβένει ἐπιδιώξει τὴν ὑπογραφὴν καὶ κύρωσιν τῆς περιπτώσου ἐκείνης ἐπισήμου συμμαχίας καὶ συνομολογίας, δι' ἣς τὰ δύο βασίλεια τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Σκωτίας ἦνσαν τὰς δυνάμεις αὐτῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἀμύνης τῶν ἀμοιβαίων πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν δικαιωμάτων (25 Σεπτεμβρίου 1643). Καταπαύσαντος δὲ τοῦ πολέμου, αἱ καινοτομίαι καὶ αἱ ἐκδικήσεις ἀπέβησαν ἐτι μάλλον δεινότεραι. Οἱ πλείστοι τῶν ἀρχαίων κληρικῶν ἐξώσθησαν ἀπὸ τῶν ἐνοριῶν αὐτῶν. Οἱ βασιλικοὶ ἐτιμωρήθησαν διὰ θημεύσεων ἢ δι' ἰσοδυνάμων αὐταῖς ὑπερόγκων χρηματικῶν ποινῶν. Μεγάλα κτήματα τοῦ στέμματος τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐκκλησιῶν, ἐδημοπρατήθησαν, ὥστε, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην μέγα μέρος τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ἀκινήτου ἰδιοκτησίας μετέβαλε κυρίου, καὶ πλείστοι μὲν ἀρχαῖοι καὶ περιφανεῖς οἶκοι ἐξέλιπον διὰ παντός, πλείστοι δὲ νέοι ἄνθρωποι ἐπλούτησαν καὶ προήχθησαν.

Ἀλλ' ἐνῶ αἱ βουλαὶ ἡτοχολοῦντο περὶ τὴν τοιαύτην τῆς ἐξουσίας αὐτῶν χρῆσιν, αἰφνης ἡ ἐξουσία αὕτη διέφυγεν ἀπὸ τὰς χεῖρας των. Αἱ βουλαὶ ἐπέτυχον τὴν ἐξουσίαν ἐκείνην παραγαγοῦσαι εἰς τὸ εἶναι δυνάμειν, τὴν ἠναγκασμένον τελευταῖον νὰ ἐκχωρήσῃ καὶ αὐτὸς ὁποῖον ἐπείτα δὲν ἠδυνήσασιν νὰ παριστέλλωσι. Ἐν θέ-

ρει τοῦ 1647, δώδεκα περίπου μῆνας, ἀφοῦ τὸ τελευταῖον φρούριον τῶν Ἰρλάνδων καθυπετάχθη εἰς τὸ Παρλαμέντον, τὸ Παρλαμέντον ἠναγκάσθη νὰ ὑποταχθῇ εἰς τοὺς ἰδίους αὐτοῦ στρατιώτας. Διότι, ἅμα παραδοθέντος τοῦ βασιλείου, ἡ θρυλὴ θβέλησε νὰ πέμψῃ μὲν μέρος τοῦ στρατοῦ εἰς βοήθειαν τῶν ἐν Ἰρλανδίᾳ διαμαρτυρουμένων, οἵτινες ἐξηκολούθουν πάσχοντες τὰ πάνδεινα ἀπὸ τῶν καθολικῶν, νὰ διαλύσῃ δὲ τὰ λοιπὰ συντάγματα, ἐκτὸς ἐκείνων ὅσα ἦσαν ἀναγκαῖα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν φρουρίων καὶ εἰς τὴν ἀστυνομίαν τοῦ κράτους. Ἀλλ' ὁ στρατός, κατ' ἀρχὰς κυρίως ὑπὸ τοῦ Κρόμβελ ὑποκινούμενος, μετ' ὀλίγον δὲ ἀναφανδὸν προστατοῦντος τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου, τοῦ δ. ποίου ὁ γενναῖος ἐν πολέμῳ, ἀλλὰ περὶ τὰ πολιτικά ἀσθενὴς Φαίρφάξιος κατήχησεν ἀπλοῦν ὄργανον, ὁ στρατός ἀνέστη· συνακρότησε μίαν σύνοδον ἀξιωματικῶν καὶ ἐτέρων στρατιωτῶν, ἐνεργούσας ὡς αἰώ και κάτω βουλὴ· ἀπήγαγεν, εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ τὸν βασιλέα· ἠνάγκασε τὴν βουλήν νὰ ἀπομακρύνῃ ἑνδεκα αὐτῆς μέλη, τὰ μᾶλλον ἀντικείμενα εἰς τὴν στρατοκρατίαν ἐκείνην, ἐν οἷς καὶ τὸν Ὀλλιν' καὶ τελευταῖον, κατὰ μῆνα Αὐγούστου, καταλαβὼν τὸ Λονδίον, ὅπως ὑποχέριον κατέστησε τὸ Παρλαμέντον.

Ἐκτοτε, ἐπὶ δικατερίᾳ ὅλα ἔτη, ἡ Ἀγγλία ἐκυδερνήθη, ὑπὸ διάφορα μὲν ὀνόματα καὶ ὑπὸ διαφόρους τύπους, ἀληθῶς ὅμως διὰ τῆς σπάθης, ἕπερ οὐδὲ πρότερον, οὐδὲ μετὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, συνέθη ποτε ἄλλοτε εἰς αὐτήν. Ἡ στρατοκρατία αὕτη ὑπῆρξε καταθλιπτικὴ, ὀλιγώτερον ὅμως παρ' ὅτι συμβαίνει συνήθως εἰς τὰς στρατοκρατίας· καὶ τοῦτο διὰ τὸν ὅπως ἰδιόζοντα τοῦ στρατοῦ ἐκείνου ὁργανισμόν. Ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ ὁ μισθός· καὶ αὐτῶν τῶν ἀπλῶν στρατιωτῶν ἦτο πολὺ ἀνώτερος τῶν συνήθων τοῦ κοινοῦ λαοῦ ἡμερομισθίων· ἐπειδὴ πρὸς τοῦτοίς ὁ ἔργατος στρατιώτης ἠδύνατο ἐν αὐτῷ, διὰ συνέσεως καὶ ἀνδρείας, νὰ προσχθῇ εἰς τὰ ὑπέρτατα ἀξιώματα, ὁ στρατός οὗτος συνεκροτήθη, φυσικῶς τῷ λόγῳ, ἀπὸ ἀνθρώπων ἀνωτέρων τοῦ κοινοῦ πλῆθους, κατὰ τὴν κοινὴν ἐξέσιν καὶ τὴν ἀνατροφὴν, ἀπὸ ἀνθρώπων σωφρόνων, χρηστοθῶν, φιλοπόνων καὶ διεβουλευμένων, εἰτινες ἀναλαμβάνον τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, οὐχὶ ὑπὸ ἐνδείας πιεζόμενοι, οὐδὲ ἐξ ἱρώτος πρὸς τὴν μεταβολὴν τοῦ βίου καὶ τὴν ἀκολασίαν, ἀλλ' ἕνεκα θρησκευτικοῦ καὶ πολιτικοῦ ζήλου, συνδιδιμένῳ μὲ τὴν ἐρεσιν τοῦ διακριθῆναι καὶ τοῦ προσχθῆναι. Ἐπειδὴ, ἐνῷ πᾶς ἄλλος στρατός, βουλευόμενος καὶ ἀπορατίζων περὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, ἡ ἀτχολούμενος περὶ τὴν ἐρμηνείαν τῶν γραφῶν, ἤθελε ταχίστα ἐξολισθῆσαι εἰς τὴν φοβεροτέραν καὶ ἐπικινδυνωτέραν παραλυσίαν, τοιαύτη ἦτο ἡ φόρησις, ἡ σεμνοπρέπεια καὶ ἡ ἐγκράτεια τῶν ὑπὸ τοῦ Κρόμβελ μορφωθέντων πολεμιστῶν, ὥστε ὁ πολιτικός καὶ θρησκευτικός ὁργανισμός τοῦ στρατοῦ αὐτῶν δὲν ἀνέτριπε παντάπασι τὸν στρατιωτικὸν καὶ οἱ αὐτοὶ ἀνθρώποι εἴτε εἰς, ἐκτὸς ὑπηρεσίας ὄντες, ἦσαν διαβήτοιοι ὡς θεμάτῳ καὶ ὡς φαντασιόχοι ἱερολόγοι, διεκρίνοντο διὰ τῆς κερτερίδας, τῆς ὑταξίας, τῆς

πειθαρχίας αὐτῶν περὶ τὰς φρουράς, τὰς ἀσκήσεις καὶ εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης.

Ἀλλ' ὅσοι χρηστὸς, ὅσοι αἰσθάνονται, ὅσοι εὐλαβῆς καὶ ἀνὴρ ὁ στρατός ἐκείνος, εὐκολόν δὲν ἦτο νὰ δαμάσῃ τὸ ἀγγλικὸν ἔθνος, τὸ ὁποῖον, ἅμα αἰσθανθὲν τὴν πρῶτην πίεσιν τῆς στρατιωτικῆς τυραννίας, πρὸς τὴν παντάπασι δὲ ἦτο ἐξοικειωμένον, κατέξανέστη κατ' αὐτῆς δεινῶς. Αὐταὶ αἱ κομηταὶ ὅσαι εἶπὶ τοῦ τελευταίου πολέμου ἀνεδείχθησαν εὐπειθίσταται εἰς τὸ Παρλαμέντον, ἀρνήσαντες ἡδὴ. Αὐτὸ τὸ Παρλαμέντον ἀπετροπιάσθη τοῦς ἀρχαίους αὐτοῦ ὑπερμάχους πολὺ μᾶλλον ἢ τοὺς ἀρχαίους ἐχθρούς, καὶ ἐπεθύμησε νὰ συνδιαλλαγῇ πρὸς τὸν Κάρολον, ἵνα περιστείλῃ τὸν στρατόν. Συγχρόνως δ' ἐν Σκωτίᾳ συνεμάχησαν οἱ βασιλικοὶ μετὰ τῶν πλείστων πρεσβυτεριανῶν, οἵτινες ἐβδελύσσοντο τὰ δόγματα τῶν ἀνεξαρτήτων. Τελευταῖον ἐν θέρει τοῦ 1648 ἐξεβράχθη ἡ θέσσις. Στάσεις ἀνεφάνισαν εἰς Νορφοκίαν, εἰς Συρφοκίαν, εἰς Κεντικὴν, εἰς Ἑσσεξίαν καὶ εἰς Οὐαλλίαν. Ὁ στόλος ἐπὶ τοῦ Ταμέσως ποταμοῦ ὤψωνται αἰφνης τὴν βασιλικὴν σημαίαν, καὶ κύριος ὢν τῆς θαλάσσης, ἠπειλήσε τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν. Μέγας δὲ Σκωτικὸς στρατός, ὑπερβαλὼν τὰ ὅρια, ἐνέβαλεν εἰς Λαγκαστριαν, καὶ ὑπόνοια ὑπῆρχεν, ὅτι πολλοὶ Λόρδοι καὶ βουλευταὶ ἔρχοντο ἐν ἐαυτοῖς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν κινήματων τούτων.

Ταῦτα πάντα ὅμως δὲν ἔτυχον νὰ ἀποσεισῶσι τὸν ζυγὸν τοῦ στρατοῦ. Ἐνῷ δὲ Φαίρφάξιος κατέβαλλε τὰς περὶ τὴν πρωτεύουσάν στάσεις, ὁ Ὀλιβιέρος κατέλασε τοὺς ἀνάρτας τῆς Οὐαλλίας, καὶ, καταλείπων ὀπισθεν αὐτοῦ τοὺς κατεριρημένους αὐτῶν πύργους, ἐξώρμησεν ἐπὶ τοῖς Σκώτους. Τὰ τάγματα τῶν ὁποίων ἠγεῖτο ἦσαν πολὺ τῶν ἀντιπάλων εὐαριθμότερα, ἀλλ' αὐτοὶ δὲν συνείθιζε νὰ ἀριθμῇ τοὺς ἐχθρούς. Κατὰ μῆνα Αὐγούστου ὁ Σκωτικὸς στρατός κατεστράφη ἐξ Ὀλοκλήρου· ἡ Σκωτικὴ κυβέρνησις μεταβλήθη εἰς οἰκίαν ἐχθρικὴν πρὸς τὸν βασιλέα διακαιμένη ἰδρύθη ἐν Ἐδιμβούργῳ, καὶ ὁ Κρόμβελ, ὑπὲρ ποτε ὑπὸ τῶν ἰδίων λατρευόμενος στρατιωτῶν, ἐπανήλθεν ἐν θριάμβῳ εἰς Λονδίον.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ ἀκόλουθον φυλλάδιον)

ΥΠΕΡΙΝΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ.

ΠΡΟΣ ΑΠΟΦΥΓΗΝ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ ΛΕΠΡΑΣ (1.)

Ἐκ τῆς παρατηρήσεως καὶ σπουδῆς τῆς νόσου λέπρας ἐξάγονται αἱ ἐξῆς νρεῖς ἀρχαί.

Α'. Ἡ νόσος λέπρα ἡ μᾶλλον, ἐλιδαντίασις, ἡ ἐπιπλάζουσα εἰς διάφορα τῆς Ἑλλάδος μέρη, ἔχει τὴν

(1) Τὰ παραγγέλματα ταῦτα συντάχθησαν ἐν ἔτει 1849 κατὰ βασιλικὴν διαταγὴν ὑπὸ τοῦ λατροῦ Ι. Κιγέλε.

εἰτίαν αὐτῆς εἰς τὰ ὑγρά οὐχ ἦτον ἡ τὴν στερεὰ ποίων δύναται κάλλιστα νὰ γίνῃ χρήσις, δι' ἰδιαιτοῦ σώματος, ἦτοι ἐν τῷ ὁργανικῷ μίγματι (misto organico) κατὰ τὴν ἱεράσιν τοῦ σοφοῦ Βουγαλίνου.

Β'. Αὕτη φαίνεται μᾶλλον μεταδοτικὴ καὶ ἰδίως διὰ τοῦ συγγνωτισμοῦ, πρὸ πάντων δὲ κατὰ τὰ δύο τελευταῖα αὐτῆς στάδια, ἀν καὶ τινες τῶν νεωτέρων ἱατρῶν πρεσβύτουσι τὸ ἐναντίον.

Γ'. Ἡ νόσος αὕτη φαίνεται ὅτι εἰς τὴν διαδοσιν ἢ μεταδόσιν αὐτῆς ἐξυφάνεται οἰκογενειακὴν τινὰ σειρὴν, εἴτε, κατ' ἄλλην ἐκφρασιν, μεταδίδεται οἰκογενεῖς ἀκῶς πως.

Τούτων οὕτως ἐχόντων ἐπιτετα εἰς ἡ.α. προφυλαχθῇ τις ἐξ αὐτῆς ἀνάγκη πᾶσι,

Α'. Νὰ προλάβῃ τὴν παθολογικὴν λεπτρότητά οὕτως εἰπῶ, διαφθορὰν ἢ ἀλλοίωσιν τοῦ σώματος τοῦ ὅθεν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὀρεῖται νὰ τειρῆται ἐκ βρωμάτων καλῆς ποιότητος καὶ ν' ἀπορῶγῃ πρὸ πάντων τὰ καρκινώματα καὶ ἀλατισμένα, καλίστα δὲ τὰ ἐκ τοῦ εἶδους τούτου διεφθαρμένα καὶ ἰδίως τὰ ταγγισμένα τῶν ἀλατισμένων χοιρίων κρεάτων, ὡς καὶ τὰ κρέατα χοιρίων φυματωδῶν τὴν πολλὴν χρῆσιν τοῦ ελαίου, καὶ πρὸ πάντων τοῦ ταγγισμένου, τὴν χρῆσιν ἄρτου εὐρώεντος, τὴν κατάχρησιν ἐστρακοδέρμων, καὶ ἐνὶ λόγῳ παντός διεφθαρμένου ἢ δυσπίπτου βρώματος. Ἐπὶ δὲ νὰ προφυλάττῃ καθαρὸν τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ νὰ ἐνοική εἰς οἰκίαν καθαρὴν, μὴ ὑγρὴν καὶ εὐαερόν.

Β'. Νὰ προλάβῃ τὴν εἰς αὐτὸν μετάδοσιν τῆς νόσου· διὸ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δὲν πρέπει νὰ συνοική καὶ πολλῶ μᾶλλον νὰ συκοιμᾶται μὲ λεπτρόν, εἴτε δὲ νὰ μὴ μεταχειρίζεται τὰ φορέματα καὶ σκεῦα αὐτῶν, ἀν πρότερον δὲν καθάρσῃ αὐτὰ ἀποχρῶντας· καὶ ἂν ποτε εὐρεθῇ ἠναγκασμένος νὰ διαμείνῃ εἰς οἰκίαν κατοικήτην πρότερον ὑπὸ λεπτρῶν ἀνάγκη πᾶσι νὰ τὸ καθάρσῃ πρὶν ἢ εἰσελθεῖν ἐν αὐτῇ.

Τὰ προφυλακτικὰ δὲ ταῦτα μέτρα δὲν πρέπει νὰ φθάνωσιν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἀστυρότητας ὥστε νὰ ἐμποδίσωσι τὰ χριστιανικά πρὸς τοὺς πάσχοντας καθήκοντα, καὶ νὰ ν' ἀρνώμεθα ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ πᾶσαν βοήθειαν καὶ συνδρομὴν πρὸς αὐτούς.

Γ'. Νὰ προλάβῃ τὴν εἰς ἐνὺτὸν ἀνάπτυξιν τῆς νόσου, ἀν τυχὸν κατάρχεται ἐκ γονίων ἢ ἄλλων συγγενῶν παθόντων τὴν αὐτὴν νόσον. Ὅθεν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ ἀκριβῶς τὰ ἐν τοῖς προηγουμένοις ἐντὶ παραγράφῳις ἐνδιαλαμβανόμενα, καὶ πρὸς τοῦτοίς νὰ μεταχειρίζεται κατ' ἔτος τὰ θαλάσσια λουτρά [ἀν δὲν ὑπάρχῃ τὴν τὸ κωλύον], ὡς καὶ τὰ θερμὰ λουτρά νὰ μὴ καταγράφῃ τῶν ἀραιμῶν, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ εὐρὴν καὶ ἀνάλογος εἰς τὴν διάπλασιν καὶ ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ ἀτόμου αὐτοῦ χρήσις εἶναι ὠφέλιμος· νὰ φέρῃ εἰς διανάτην κατῆρσιν, καὶ νὰ μὴ παραμελῇ μάλιστα κατὰ τὸ ἐὰν τὴν χρῆσιν ἀρεφισμάτων ἢ ζωμῶν κατὰρτικῶν (depurativi) πᾶν, ὅσα εἰσὶν ἡ κοινὴς ἐν

χρήσει κινώρη, ἢ ἄρρωστις, ἢ κεννοῦ πρὸς, καὶ ἄλλα τούτοις ὅμοια ἐκτὸς πλείστων ἄλλων τῶν ὁ

ταίρας ἱατρικῆς παραγγελίας. Καὶ ἂν ποτε θέλων ἀναφινῇ κατὰ τι μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ ἐξανθήματα, φυμάτια ἢ διατάραις, τι τῶν λειτουργιῶν τοῦ σώματος καὶ ἰδίως τῶν γυναικείων, νὰ προσούγῃ ἐμέτως εἰς ἱατρόν.

Ἐκτὸς τούτων πάντων εἶναι ἀπολύτου ἀνάγκης νὰ μὴ γίνωνται συνοικεῖα μεταξὺ δύο ἀτόμων καταγομένων ἐκ γονίων ἢ ἄλλων συγγενῶν παθόντων τὴν λέπρα· καὶ τὰ νήπια τὰ γεννηθέντα ἐκ μητρὸς καταγομένης ἐκ γονέων ἢ συγγενῶν λεπτρῶν, πρέπει νὰ παραδίδωνται εἰς τροφόν, καὶ οὐδόπως νὰ ἡλᾶζωνται ὑπὸ τῆς ἰδίας αὐτῶν μητρὸς.

KYNOMOMAXIAI.

Tout passe, tout lasse dans ce monde, λίγει ἀκρομία τίς Γαλλικῇ. Καὶ τῶντι, ὅλα παρέρχονται καὶ ὅλα μᾶς ἀφίσχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ. Μόλις καθῆλθον ἐξ ὡς μῆνες ἀπότομα ὑπεδείχθησαν πρὸς τοὺς ἀναγνώτας τῆς Πανδώρας τὸν περὶ τὰς ἀλεκτορομαχίας ἐνθουσιώδη ἔρωτα τῶν Ἀγγλων, (Φυλλάδιον 1.) καὶ ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ νέος ἔρως οὐχ ἦτον ζωηρὸς πρὸς ἄλλο εἶδος μάχης, διεδέχθη τὸν πρῶτον.

Ἐάν πρέπη νὰ πιστεύσωμεν τὸν Αἰλιανόν (1), τοῦ τῶν ἀλεκτρονύων ἀγωνίας πρῶτος συνέστησεν ὁ Θεμιστοκλῆς· εἰς ἀρετὴν, καὶ εἰς ἔργων ὠφελίμων τῇ πατρίδι ὑπόμνησιν. Γνωρίζοντες τὴν διάφορον πρὸς τὴν ἰδίαν πατρίδα ἀγάπην τῶν Βρετανῶν, δὲν διατάζομεν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι καὶ αὐτοὶ, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ἐπολιτογράφησαν τὸ πρῶτον τὰς ἀλεκτορομαχίας, τὰς ὁποίας εἰς ἐπιχειρήσιν σχεδὸν ἱμπορίας μετέβαλον ἀκολούθως. Ἀλλ' αἱ μάχαι μεταξὺ κυνῶν καὶ μυῶν δὲν νομίζετε ὅτι οὐδὲν ἔχουσι γενναῖον πρὸς παραδειγματισμόν, ὅτι ἀπ' ἐναντίας καὶ ἀγενεῖς εἶναι, καὶ ἀηδέστειαι καὶ αὐτῶν τῶν φυλλικῶν γυμνασίων περὶ ὧν ὠσαύτως διελάδομεν ἐν τῷ ἐρηθέντι φυλλάδιῳ;

Καὶ ὅμως τοιοῦτοι οἱ ἀγωνίες οἱ ἀντικαταστήσαντες τὰς ἀλεκτορομαχίας. Πόσος χυμὸς θαλασσομαχίας μῆνας ὀλοκλήρου, ἦλθεν ἀπὸ τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Καλλιφορνίας, νὰ χωνευθῇ ἐντός τῆς στενῆς περιοχῆς τῶν Rattling Sports τοῦ Λονδίνου!

Ἀλλὰ μὴ λησμονήσωμεν ὅτι οἱ Ἀγγλοι καὶ τερπόμενοι σπουδάζουσιν. Εὐφύς τις συγγραφὴς, ψευδῶς ὀνομαζόμενος ἐπικληθεὶς Μπαρμπάθωμ, ἐγκύβας ἰδίως, ὡς φαίνεται, εἰς τὴν μελέτην τῆς φυσιολογίας καὶ τῶν ἰδιοτήτων τῶν μυῶν, συνέταξε πραγματείαν ὀλοκλήρον, ἐν ᾗ προσπαθεῖ ν' ἀποδείξῃ διὰ σχεψίων ἀξίας φιλοσοφικῆς, τερπνοτάτας καὶ ὠφελίμου προσηγορίας. Ἰδοὺ, περιεργίας ἔτιχα,

ἡ ἀντιπαράστασις τῶν ἀλεκτορομαχίας καὶ τῶν ἀλεκτορομαχίας.

(1) Αἰλιανὸς, Ποικ. Ἱστορ. Βιβ. Β. Κεφ. κβ'. 3.

ἀκριβῆς μετάφρασις τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ σοφοῦ τούτου συγγράμματος:

ΜΥΣ!!!

ΜΥΣ!!!

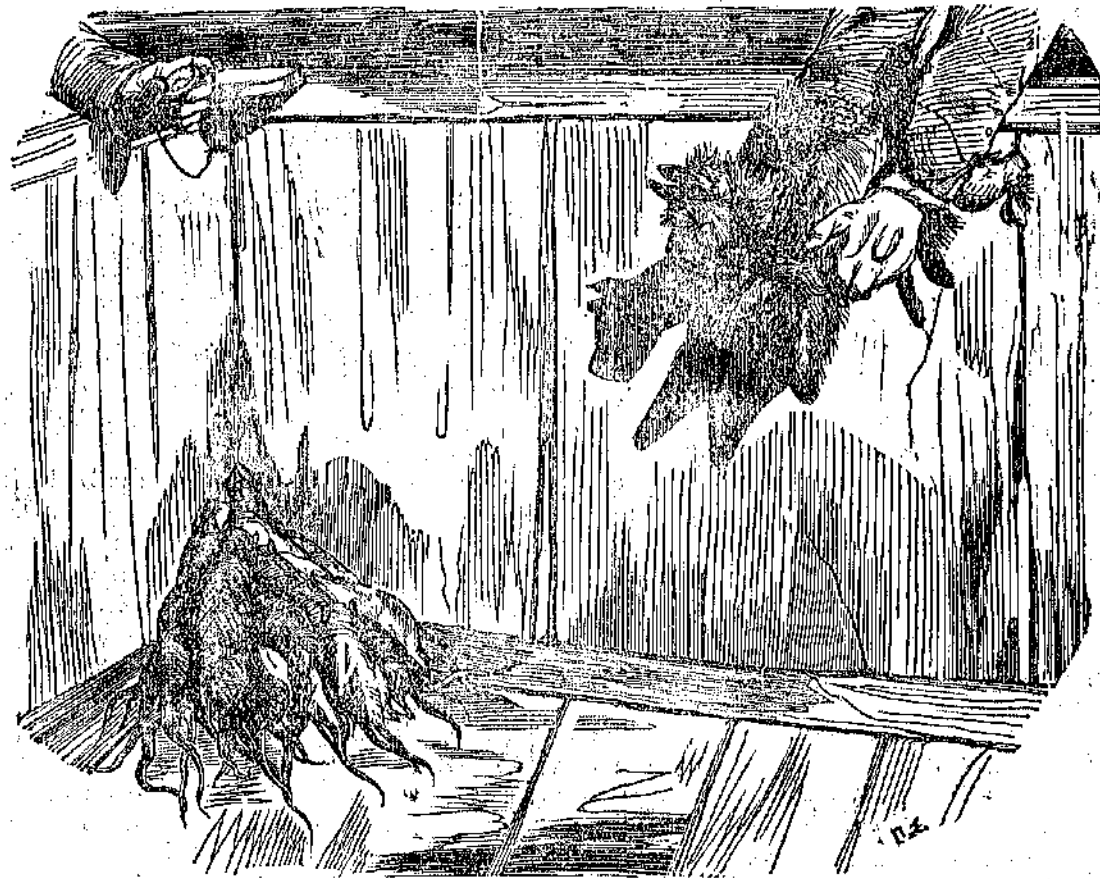
ΜΥΣ!!!

«Πραγματεία περὶ τῆς γένεως, τῆς γονιμότητος καὶ τοῦ φθοροῦ καὶ χαρακίσεως τῶν μυῶν, τῶν ἐκτενέων καὶ ἐκτενέων τῶν ὁποίων προξενουσι εἰς τὸ εἶναι, καὶ περὶ τῶν καταλλήλων μεσῶν ὁ πρὸς ἐκτενέειν αὐτῶν.»

Καὶ ἔτι, κύριοι ἀναγνώσται, ποῖα τὰ καταλλήλότερα ταῦτα μέσα τοῦ Μπαρμπα Θωμά; Δὲν εἶναι οὐτ' αἱ χεῖρες, ὡς φαντάζονται οἱ πολλοὶ

διεσπέρων τοῦ βλέμματός τούτων. Ἀλλ' ὡς φαίνεται, ὁ Μπαρμπα Θωμᾶς ἐσπούδασεν ἐπιμελίσταρον τὴν φύσιν τῶν ποντικῶν, διότι ἐπ' ἥρως πολλὰ χάσματα τῆς περιέργου ἱστορίας των. Ὁ γὰρ λέγει, καὶ γὰρ πρὸς τὴν φύσιν οἱ μὲς ἀλλήλοισι φέρονται καὶ τρώγονται ὡς ἔλλοι Καννιβαλοὶ ἀλλ' ἡ πρόληψις εἰς ἐσφαλμένα. Ἐξ ἐναντίας συμβαίνει κατὰ μυριάδας, καὶ εἰς αὐτὴν ἀληθεῖς σπουδαίονται, ζῶντες ἀπὸ κοινοῦ καὶ συν-εσθιόντες τὰ ὑφαρπαζόμενα. Δὲν ἔχουσιν οὐτε πολιτικὸν οὐτε θρησκευτικὸν νόμον. ὥστε ἡ σπουδαία ἡ κομμουνιστὴς ἡ ποντικὴ τὴν δομᾶς, λέγεις ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα.»

Περὶ δὲ τῆς γονιμότητος τῶν μυῶν, ἰδοὺ τί λέγει

Πλάτεια ἡ στάδιον τῆς μάχης.

τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐκλάσαν καὶ τὴν παροιμίαν τὴν ὅτι ἀναφέρει ὁ Δουκάκιος, «Ποντικὸν βουλάς κέφει κατὰ.» οὐτ' αἱ μυᾶραι, οὐτ' αἱ δηλητήρια, οὐτε κανὲν ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποία μεταχειρίζονται αἱ καλὲς οἰκιδέσποινα διὰ νὰ σώσωσι τὰ τυρία, τὰ βούτυρα, ἢ τὰ καρύδια των· ἀλλ' αὐτὴ ἡ περιοχὴ ἡ χρησιμεύουσα ὡς στάδιον τῶν δλυμπιακῶν ἀγώνων τῶν κυνῶν καὶ τῶν μυῶν, περὶ ᾧ θέλομεν ἐμιλήσει κατωτέρω.

Ὅσοι τῶν φυσιολόγων, ἐνηργολήθησαν εἰς τὴν περιγραφὴν καὶ τῶν εὐτελεστέρων ζώων, δὲν ἀπεξίωσαν νὰ ριψώσιν καὶ περὶ τῶν μυῶν. Ὁ Βυρῶνος βεβαίως μάλιστα ὅτι κανὲν ἐξ ἐκείνων δὲν ἔχει βλέμμα θηριώ-

δ Μπαρμπα Θωμᾶς, καὶ σημειώτεον ὅτι τοὺς λόγους τοῦ ἐπεκρίνωσαν δύο ἄλλοι φυσιολόγοι ὀνομαστοὶ μεταξὺ τῶν ποντικοφίλων. «Οἱ μὲς γεννῶσιν ἐξάκις, ἐπτάκις ἢ καὶ οκτάκις τοῦ ἐν αὐτοῦ, διατηροῦσι δὲ τὴν ἱκανότητα τοῦ γεννᾶν τρία καὶ τέσσαρα ἔτη, καὶ φέρουσιν ἐκάστοτε εἰς φῶς δώδεκα ἕως εἰκοσιπέντε ποντικὰκια.»

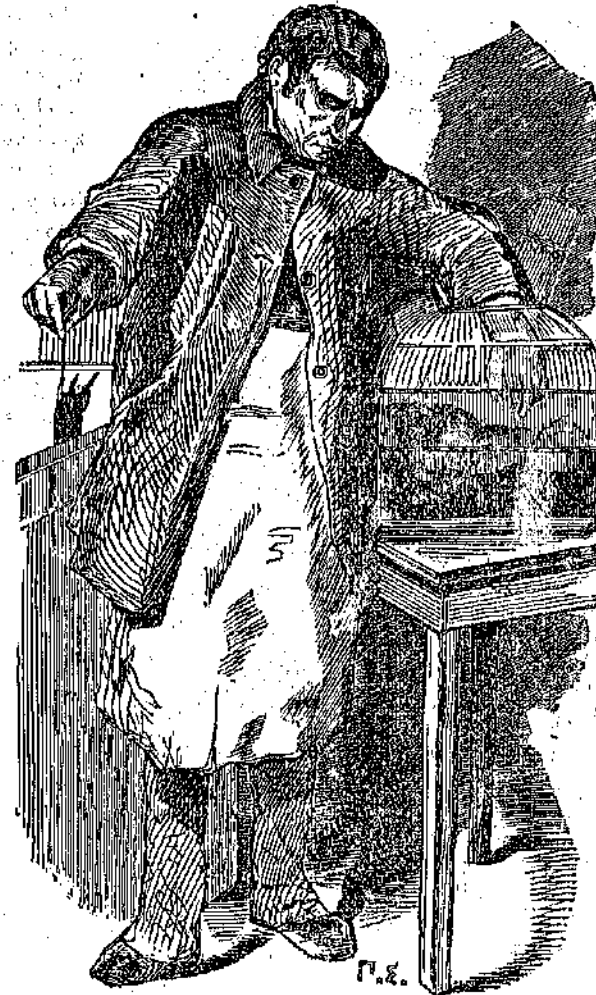
Ἀλλ' ὁ Μπαρμπα Θωμᾶς, διὰ νὰ προλάβῃ τὰς ἐνοτάσεις πολλῶν δυσπίστων, παραδέχεται τὸν μέσον ὅρον, καὶ ὀλιγώτερον μάλιστα τῶν διδόμενων τούτων, καὶ ἐπ' αὐτῶν θεμελιῶν τοῦ ἐκλογισμοῦ τοῦ ἑαίνει, ὅτι ἐν ἀνδρόγονον ποντικῶν γεννᾶται ἐν διαστήματι τριῶν ἑτῶν, ἐξακοσίας τεσσαράκοντα ἑ-

χιλῶδες καὶ οκτακοσίους οκτὼ μὲς, οἵτινες τράγα-νίζουσι καθ' ἑκάστην τὴν τροφὴν ἐξήκοντα τέσσα-ραν χιλιάδων καὶ ἐξακοσίων ογδὲκῶντα ἀνθρώπων!

Τὸ πρᾶγμα, ὡς βλέπουσιν οἱ ἀναγνώσται, εἶναι καθ' ὑπερβολὴν σπουδαῖον, καὶ διὰ τοῦτο ὁ φίλος τοῦ ἀνθρώπου γένους Μπαρμπα Θωμᾶς ἐνηργολήθη δὴ ψυχῇ καὶ διανοίᾳ εἰς τὸ νὰ εὕρῃ μέσον ἐξολοθρεύσεως σκοπιμώτερον ἢ τὰ συνήθη.

Ἀλλ' εἰς αὐτὸν δεσίζεται καὶ ἄλλη ἀναγκάσις πολὺ σπουδαιότερα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἀνεκτίμητος. Διὰ συντόνων παρατηρήσεων καὶ συλλογισμῶν, ἐφ' ὧς

νὰ ἐνοήσῃ ὁ σοφὸς ποντικολόγος ὅτι ἐὰν οἱ μὲς εἶναι τοσοῦτον ἐπιβλαβεῖς ζῶντες, μετὰ θάνατον ὅμως γίνονται μεγίστης ὠφελείας πρόξενον! Ὁ γὰρ πτωχάτα, λέγει, τῶν ποντικῶν χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ λιπαίνωσι θαυμασίως τοὺς ἀγρούς, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ συστή-ῃται παντοῦ σταδία κυνομομαχιῶν. Ἀποδοῦμαι δὲ ὁ Μπαρμπα Θωμᾶς ἐλησμός-νητε νὰ προσθήσῃ ὅτι πρὸ τῆς γεωργίας, καὶ ἡ βιομηχανία εὐηγε-τήθη οὐ μικρὸν ἀπὸ τοὺς μὲς, κατεργασθεῖσα τὰ δερμάτα των, καὶ κατασκευά-σασα τὰ λεγόμενα τῆς Σουηδίας χειρό-κτια! Ὁμολογῶντες ὅρα δὲ ἐπὶ τῶν πον-τικῶν ἐφαρμόζεται ἀ-ξιολόγως τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο ρητόν, «ὅ γὰρ θάνατός σου ζωὴ μου!

Π.Σ.

Μυσθῆρας.

Ἀλλ' ἂς ἐλθῶμεν τέλος πάντων καὶ εἰς τὰς κυνο-μομαχίας. Εἵκομεν ἤδη ὁποῖος ἐνθουσιασμός ὑπεδέχθη τὴν συστάσιν τῶν ἀγῶνων τούτων! Ἦτο ἄρα ἐπὶ μένον νὰ συστηθῶσι καὶ πελυαρίσματα μύων ἐν λονδίῳ, τὰ ὁποῖα οἰκίαι μυῶν (ratling-houses) ὀνο-μάζονται. Ἰδοὺ δὲ πῶς συγκροτεῖται ὁ ἀγών.

Βάλλουσιν ἐντὸς αἰθούρας σκευὴς τι τετραγώνου, περιόχην ἔχον μέτρων τινῶν, καὶ διαμαζόμενον, rat-rit ἢ πλάτεια μυῶν, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ῥί-πτουσιν ἀριθμὸν τινα ἐκ πάντων ζώων τούτων, ὃ

τῶν κυνῶν τῶν σκύλων ὑπεθέσθαι, ὅτι οἱ ποντικὶ δὲν ἐροναύθησαν ἐντελῶς, καὶ ὅτι ὁ σκύλος ἐμακρύνθη τοῦ σταδίου πρὶν τούτου, διατάσσεται ἀμέσως ἐξελεγχῆς ἡτις γίνεται πατοῦντος τινὲς ἐπὶ τῶν οὐρῶν τῶν ποντικῶν ὥστε, ἐὰν δίδωσι σημεῖα ζωῆς, εἰσάγουσι καὶ πάλιν τὸν σκύλον διὰ νὰ τοὺς ἀποτελειώσῃ. Ἐκαστος κύριος σκύλου οφείλει νὰ φέρῃ καὶ τοὺς ποντικούς διὰ τὸν φόρον τῶν ὁποίων σκευαί νὰ στοιχηματίσῃ. Τὰ δὲ στοιχηματίζοντες εἶναι δύο εἰδῶν· ἄλλοι μὲν στοιχηματίζουσιν ὅτι ὁ σκύλος των θέλει φονεῦσαι ῥιπτόν τινα ἀριθμὸν ποντικῶν ἐντὸς ὁρισμένου χρόνου, ἄλλοι δὲ χω-

τῶν, πρὸς τινὰ γυναικῶν. Εἰκὶτα δὲ ῥιπτόντες ἐντὸς αὐ- τοῦ σκύλου, λεπίδα, ἢ γαλῆν, (ὡς ἐπὶ τῷ πολὺ ὁμῶς σκύλῳ) προκαλοῦσι τὴν μάχην, σκοπὸς τῆς ὁποίας εἶναι τὸ νὰ φονεύῃ ὑπ' αὐτοῦ, ἐντὸς ὁρισμένου ἀλλὰ βραχυτάτου χρόνου, ὅσον ἐνέστιν ἀνώτερος ἀ-ριθμὸς ποντικῶν.

Βλέπω τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστην ἀποστρέφοντα τὸ πρόσωπόν του ἀπὸ τῆς ναυτιώδους ταύτης σκηπῆς. Ἀλλ' ὁ Ἕλληνας ἀναγνώστης δὲν ἀγαπᾷ ὡς οἱ Βρετανοὶ τὰ στοιχήματα. Ἰδοὺ δὲ καὶ ποιοὶ κανόνες τηροῦνται κατὰ τὰς ἀγῶνας ταύτας μάχας.

Ἐκαστος σκύλος πρέπει νὰ σπαράξῃ τόσοις μὲς ὅσων λιτρῶν βάρος ἔχει αὐτός· τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου τοῦ σκύλου, κα-θὼς καὶ τὸ ὄνομα, τὸ σχῆμα καὶ τὸ βάρος τοῦ σκύλου αὐτοῦ, πρὸς δὲ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μυ-ῶν τοὺς ὁποίους χρεω-σταὶ νὰ φονεύσῃ, σημει-οῦνται ἀκριβῶς ἐπὶ γραμ-ματίῳ τὸ ὅποσον ῥιπτε-ται ἐντὸς τινος πύλου. Μετὰ ταῦτα ἐκλέγουσι διαίτητήν, καὶ χρόνον κράτορα ἢ ἀνθρωπινον χρέ-ος ἔχοντά νὰ παρατηρῇ ἀκριβῶς τὴν ὥραν· τό-τε ἐκβάλλουσιν ἀπὸ τὸν πύλον ἐν γραμματί-ῳ, καὶ βάλλουσιν ἐν-τὸς τοῦ σταδίου ἢ τῆς πλατείας τὸτον ἀριθμὸν μυῶν ὅσοι σημειοῦνται ἐν αὐτῷ. Ἄλλος τις κρατεῖ τὸν σκύλον, καὶ ῥιπτεῖ αὐτὸν ἐντὸς τοῦ σταδίου διὰ νὰ ἀκούσῃ τὸν γρονθοκράτορα κραζόντα Time! (καιρός). Ἐάν τις τῶν στοιχηματίζον-

ρίε να προσδιορίσας τὸν χρόνον, παρατηροῦσι μόνον πότες ἰφώνευσεν πλείοτέρους ἐν βραχυτέρῳ διαστήματι.

Οἱ ποντικοὶ ἀμύνονται συνήθως μὲ ἀπειρον ἀνδρίαν, πρὶν δαγκάσῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς μέσης ὁ σκύλος· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ζωγρηθῶσι, τρέφοντες πολλάκις τὴν κέφλην, τραυματίζουσι δ' αὖτὼ δέξιν αὐτῶν δόντων τὸ ῥύγχος τοῦ κυνός. Ἰδοὺ διατὶ οἱ σκύλοι, ἅ· ἀπὸ ζοντες τοῦ· ἐχθροῦ τῶν, σείουσι ταχύτατα τὴν κεφαλὴν, διὰ νὰ παραλύσωσι τὰς δυνάμεις τῶν.

Κατὰ τοῦ· γινόμενου· πρό τιγῶν μηνῶν ὑπολογι-

ται μετ' αὐτῆς, ἡ δευτέρα παριστάνει τὸν μυοθήραν (Rat catcher). Ἡ βιομηχανία τοῦ ἀνθρώπου τοῦ· εἶναι διεικνῶς ἐκ τῶν θαυμαστοτέρων τὰς ὁποίας ἐπειρόησε μέχρι τῆς σήμερον τὸ πνεῦμα τῆς φιλοκερδίας. Ἰδέτε τὴν τολμηρὸν τοῦτον ἔμπορον μὲ ὁποῖαν γαλήνῃ ἤθους διαχειρίζει τὰ ἐμπορεύματα του! Πῶς βυθίζει τὴν χεῖρα ἐντὸς τοῦ κλωβοῦ, ὡς δρυθοθήρας ζῆτῶν νὰ συλλάβῃ πτηνὸν ἀθῶον! Μὲ πόσῃ ἐπιτηδεύτητα κρατεῖ ἀπὸ τῆς οὐρᾶν τὸν ποντικὸν διὰ νὰ τὸν ῥῃ εἰς τὸ στάδιον!

Ἐκ τῶν ἄλλων δύο, ἡ μὲν μία παριστάνει τὴν

Χρονογράφος.

πλατεῖαν ἢ τὸ στάδιον τῆς μάχης, ἡ δὲ ἄλλη τὸν χρονογράφον (Time-keeper).

Πολλοὶ σκύλοι ἐδοξάσθησαν κατὰ τὰς ἐκ τοῦ συττάδην ταῦτα· μάχας· ἄλλοι ἰφώνευσαν 30 μὲς ἐντὸς 2 λεπτῶν τῆς ὥρας, ἄλλοι 20 ἐντὸς τριῶν, ἄλλοι ἑκατὸν ἐντὸς 5 καὶ 7 λεπτῶν, καὶ ἄλλοι διὰ μιᾶς σελίδος 100. Εἰς μάλιστα σκύλος ἐθριάμβευεν εἰς πεντήκοντα καὶ ἐπέκεινα μάχας, καὶ ἐφώνευσεν πλέον τῶν 2,500 ποντικῶν!

σοῦς, δύο μόνον θέατρα μῶν ἐν Λονδίῳ, τὰ τῶν κυρίων Shaw καὶ Sabin (Broad Street, saint Giles's) καταναλίσκουσι 35,000 ποντικῶν κατ' ἔτος. Ὁ πρῶτος αὐτῶν ἰδανήνεται εἰς πρὶν μὴθιαν τοιοῦτων δι' ἕν ἔτος, εἰ περίπου χιλιάδας δραχμῶν. Φοδὸς μὲθ' αὐτῶν μήπως δι' ἀνομιχῆς, ἀντὶ νὰ φέρωσι τὴν καταστροφὴν τῶν μῶν, ὡς εἶπεν ὁ Μπαρμπα Θωμάς, συντελέσωσιν εἰς τὴν πολλαπλασιασμὸν αὐτῶν. Ἐκ τῶν τριῶν εἰκότων αἰτίαι, διὰ νὰ καταστῇ οὗτοι ἐνδεεστεροὶ τὴν περιγραφὴν, δημοσιεύον

ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΘΕΡΜΑΝΣΙΣ

ΔΙΑ ΤΟΥ ΥΔΑΤΟΣ.

Όσοι πρὶν ἢ ἀναγνώσῃ τὴν παραῤυσαν ἐκθεσίαν, ἀπὸ τῆς ἐπιγραφῆς μόνον λαμβάνοντες ἐνδόξιμον, σπεύσωσι νὰ ἐπιφέρωσι χρίσιν, θέλουσι βεβαίως εἰπεῖν ὅτι παράλογον εἶναι. Πῶς εἶναι δυνατόν, θέλουσιν ἀνακράξαι, νὰ φωτίξῃ τις ἢ νὰ θερμάνῃ τὸν κορτῶνά του δι' ὕδατος! Καὶ ὅμως ὁ ἔχων στοι-

χιώδεις τινὲς γνώσεις χημείας, δλίγον σκεφθεὶς δὲ θέλει βραδύνει νὰ εὕρῃ τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος.

Τὸ ὕδωρ, ὡς γνωστὸν, συγκρίνεται ἐκ δύο ἀερίων, τοῦ ὑδρογόνου καὶ τοῦ ὀξυγόνου, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον εἶναι εἰς ἄκρον εὐρλεκτον, φλόγα μὲν ἀναπνέμπον σκεδὸν ἀδιόρατον, μεγίστην δὲ διαδίδον θερμότητά. Ὁμιλοῦνται λοιπὸν περὶ φωτισμοῦ καὶ θερμάνσεως δι' ὕδατος, ἐνοοῦμεν τὴν ἐκ τοῦ ὑδρογόνου θερμότητα καὶ λάμψιν τὸ οὐσιώδες εἶναι τὸ νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τοῦ ὕδατος τὸ ἐν αὐτῷ ὑδρογόνον, ἔργον εὐκόλον εἰς τὴν χημείαν, καὶ νὰ δοθῇ εἰς αὐτὸ ἡ λάμψις ἢ τινος στερεοῦ, πρᾶγμα ἐπὶ πλέον εὐκόλον.

Ἡ ἰδέα αὕτη δὲν εἶναι νέα· πρότινον ἐτῶν ἐνησχηθήσαν εἰς τὴν πραγματοποιήσιν αὐτῆς καὶ τινες ἄλλοι, ἐσχάτως δὲ κατὰ τὰς Γαλλικὰς ἐρημερίδας, ὁ K. Gillard ἐπέτυχε πληρέστατα, διαδοῦς καὶ φῶς καὶ θερμότητα εἰς διόκληρον βιομηχανικὸν καταστήμα, διὰ μηχανῆς τὴν ὁποῖαν αὐτὸς μὲν ἐπεπλήρωσε, κατασκευάσας δὲ ὁ K. Magnier.

Ἡ μηχανὴ αὕτη ἔχει σχῆμα κλιβάνου περιέχοντος δύο διπλοσπῆρας σιδηροῦς, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀπολήγει σωλὴν ἐπίσης σιδηροῦς, δι' οὗ εἰσάγεται ἀτμός ὕδατος, φέρων μικρὰς ὅπως περιβεβλημένας διὰ λευκοχρόστου, ὥστε νὰ μὴ φράσσωνται ἐξ αἰτίας τῆς δξυδωσείας τοῦ σιδήρου.

Καὶ πρῶτον μὲν θερμαίνεται ὁ κλιβάνος, ὅταν δὲ κοκκινίσωσιν οἱ διπλοσπῆρες ὡς βύσσινά, γεμίζονται μὲ αἰθαλὴν καὶ μὲ ἀνθράκας, καὶ εἰσάγεται ἔξωθεν ἀτμός ὕδατος.

Τὰ παρατετέρα ἐξεγούονται οἰκοθεν.

Οἱ ἀνθράκες πυρακτοῦνται, καὶ ἐπειδὴ ἔχουσι μεγάλην συγγένειαν μὲ τὸ δξυγόνον, ἀπορροφῶσι τὸ ἐν τῷ ἀτμῷ τοῦ ὕδατος περιεχόμενον. Ὁ ἀτμός ἐπομένως ἀναλύεται, τὸ ὑδρογόνον ἀποχωρίζεται, τὸ δὲ ὀξυγόνον, ἐισύμενον μὲ τοὺς ἀνθράκας, συγκροτεῖ τὸ ἀνθρακικὸν δξυ. Τὰ δύο αἶρια, ἥτοι τὸ ἀνθρακικὸν δξυ καὶ τὸ ὑδρογόνον, μινυόμενα ἐντὸς τοῦ διπλοσπῆρος, ἐξέρχονται ὁμοῦ διὰ σωλῆνος καθέτου, ὅστις φέρει αὐτὰ εἰς καθαρὴν τήρησιν ὅπου χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων.

Χωρίζονται δὲ ὡς ἑξῆς. Τὸ καθαρὸν τήριον περιέχει τίτανον ἑλάν, ἥτις, ὡς ἔχουσα μεγίστην συγγένειαν μὲ τὸ ἀνθρακικὸν δξυ, ἐνοῦται μετ' αὐτοῦ, καὶ παράγει ἀνθρακικὴν τίτανον. Τότε τὸ ὑδρογόνον μεταβαίνει εἰς τὸ ἀερίομετρον ὅπου συμπυκνοῦται.

Σημειωτέον ὅτι ἡ αὕτη τίτανος χρησιμεύει εἰς τὸ ν' ἀποχωρίξῃ τοῦ ὑδρογόνου τὸ ἀνθρακικὸν δξυ, ἀλλ' ἀπὸ πρῶτον ἀποβάλλῃ τὸ αἶριον τὸ ὅποιον ἀπερρόφησεν. Ὁ δὲ τρόπος τῆς ἀποχωρίσεως εἶναι ἀπλούστατος.

Ἀνοθεὶν τοῦ μεγάλου θύλου τοῦ κλιβάνου ἐπικατακαλύμματα ἐξήλκον, ἐφ' οὗ χέουσι τὴν προσερχομένην ἀπὸ τοῦς καθαρισμοῦ καὶ κεκορεσμένην ἀνθρακικοῦ δξυῶς τίτανον. Ὑπὸ δὲ τὴν ἐπὶ τῆς θερμότητος τὸ δξυ τοῦτα χωρίζεται τῆς τίτανου, καὶ ἐξέρχεται δι' ὁπῆς ἀέριστε ἀνοικτῆς, ἐνθ' ἡ χωρισθεῖσα τίτανος ἐξέρχεται δι' ἑτέρας.

Ἀλλ' ἐν τῷ ὑδρογόνῳ τκοπὸν μόνον δὲν ἔχῃ τὴν θερμάνειν ἀλλὰ καὶ τὸν φωτισμόν, τότε τὰ μέσα ταῦτα δὲν ἀρκοῦσι. Τὸ καθαρὸν ὑδρογόνον, διαδίδει, ὡς εἴπομεν, φῶς ἀσθενέστατον· τοῦτο δὲ δὲν καθίσταται λαμπρὸν εἰμὴ ἐὰν διὰ τῆς φλόγος του ἀναφθῶσι μόρια στερεοῦ τινος σώματος. Ὅθεν φέροντες εἰς συναφῆς ὑδρογόνον καὶ ὑδρογόνον μὲ τιμάχιον τιτάνου, ἀπολαμβάνομεν φῶς λαμπρότατον.

Τὰ αἶρια τῶν γαιανθράκων, τὸ αἷμα καὶ τὸ ἔλαιον ἀναδίδουσι φῶς, ἐνεκα μόνον τοῦ εἰς ἄκρον διηρημένου καθαρῷ ἀνθράκος τὸν ὅποιον περιέχουσιν. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ὑδρογόνον εἰς τὸν φωτισμόν διὰ τῶν μέσων αἰνὰ περιεγράψαμεν, πρέπει νὰ ἐβλῶμεν αὐτὸ πλεῖστον σώματος τινος στερεοῦ.

Ἡ μέθοδος τοῦ K. Grillard εἶναι ἀπλουστάτη.

Λύχνος αἰρίου συνήθους (gaz) οὕτινος αἱ ὀπαί εἶναι λεπτόταται, φέρει εἶδος τι θρυαλλίδος ἐκ λευκοχρόστου πολλὰ λεπτῆς· ἡ θρυαλλὶς αὕτη ἀναπτομένη ὑπὸ τοῦ ὑδρογόνου, διαδίδει φῶς λαμπρότατον. Δὲν φθίρεται δὲ παντάπασιν οὐδὲ μετὰ πολυχρόνιον χρῆσιν.

Ἐν μέτρον κυδίκον ὑδρογόνου διατηρεῖ τέσσαρας καὶ πέντε λύχνους ἐπὶ μίαν ὥραν, διὰ δὲ τὴν κατασκήνῃ του δαπανῶνται 14 ἢ 15 λεπτά τῆς δραχμῆς.

ΝΑΠΟΛΕΩΝ.

Κατὰ τὸ Γαλλικόν.

Τὸ ἀρχικὸν στοιχεῖον τοῦ ἀνδρός τούτου, οὕτινος τὸ ὄνομα θέλει φέρει εἰς αἰῶνας ἡ ἱστορία, ἐπῆρξεν ἀκαταδάματὸς τις θέλησις, συνοδιωμένη ὑπὸ νοδὸς ζωηροῦ, πεποικιλμένου, μεγίστου. Τὸ μέγα τοῦτο πλεονέκτημα, δημοκρατικὸν μὲν πατριώτην κατ' ἀρχάς, κατατροφία δὲ τῆς ἐπαναστάσεως ὕστερον, καὶ τέλος δικτάτορα ἀνέδειξε τὸν ἄνδρα. Τὸ περιπτόν τοῦτο κατέχευε καὶ δι' αὐτοῦ ἀνέπτυξε τόλμην θαυμασίαν ἴσῃ τῇ τοῦ Ἀννίδα, πνιῦμα ἐπιχειρηματικὸν ὅποιον τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀπόρατον νοήμονα ὡς τὴν τοῦ Καίσαρος, καὶ πανουργία· οἷα ἡ τοῦ Θεμιστοκλέους.

Ἐξημένην ἔχων τὴν φαντασίαν ἐκ τοῦ μεγαλείου τῶν ἡρώων τοῦ Πλυτάρχου, καὶ ἐκδοτὸς εἰς τὰς μαθηματικὰς ἐπιστήμας, τὸ θεμέλιον τῆς στρατηγικῆς, διὰ τῶν ὅπλων ἀνηγορεύθη κυρίαρχος τῆς Γαλλίας, καὶ διὰ τῶν ὅπλων κατέπληξε τὴν Εὐρώπην.

Σταθμίνας τῆς τε ἰδίας πατρίδος τοὺς ἀγῶνας καὶ τῆς Γαλλίας τὰς ἀναστατώσεις, συνεῖδα κατὰ πόσον εἶδυτο νὰ ἐλπίσῃ ἐπὶ τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ ἰσχύν, ἥτις οὐδενὸς ἐχρῆτο ἄλλου ἢ ἀντικειμένου πρὸς τὸ ἐξασκηθῆναι. . . ἡ στραταρχία καὶ τοῦ κατακτητοῦ τὸ σκῆπτρον τῷ παρίχον στάδιον ἀπέραντον.

Καταβάς ἀπὸ τῆς λαμπρᾶς αὐτοῦ σκηνῆς, καὶ μέχρις ἐσχάτης αὐτοῦ πνοῆς τὰς αὐτὰς ἐστὶ ψυχικὰς ὁρμὰς. Καὶ οἱ λόγοι του, καὶ οἱ στοχασμοὶ του ἐν τῇ Ἀγίᾳ Ἐλένῃ ἦσαν λόγοι καὶ στοχασμοὶ με-

γάλης ψυχής.—Επὶ τοῦ μεμονωμένου ἐκείνου βράχου, ἐν μέσῳ τοῦ ἀχανοῦς ὠκεανοῦ, ἀναπαύμενος ἐπὶ τῆς κλίνης ἦν ἔφερε κατὰ τὴν ἐν Ἰσπανίᾳ μάχην, ἦτον ἀνάμνη τοῦ οὐμπαντος ὁ παραξίας ἐκείνος.

Ὁ τιτάν οὗτος δὲν ἔχει τὸν ἐραμίλλον—σκέψαι, συναίσθησις καὶ ἐνέργεια παρ' αὐτῷ ὤδουν ἐκ συμφώνου· ἡ φιλοδοξία ἦτο τὸ ἐλατήριον τῆς ὑπάρξεώς του.

Ἀμοιρος καταγωγῆς βασιλικῆς, καὶ ὡς ἐκ τούτου μὴ δυνάμενος μὴδὲν τῆς Εὐρώπης ὀρόνιον νὰ καθέξῃ, τὸ πᾶν ὀφείλει εἰς τὴν τύχην, εἰς τὰς περιστάσεις, εἰς ἑαυτὸν. Τὸ ζωηρὸν αὐτοῦ πνεῦμα, ἡ εὐτολμία, ἡ δυνάμειος, ἡ δραστηριότης καὶ ἡ ἀνάματος ἐπιμονὴ τὸν ἀνῆγειρον—ἡ ἀκόρετος φιλοδοξία τὸν κατέβαλεν.

Εἶναι φαινόμενον τῶν αἰώνων, ὅπερ, κατ' εὐτυχίαν τῶν λαῶν, ἡ φύσις δὲν μᾶς παρουσιάζει ἐπανειλημμένως, καὶ ὅπερ μᾶς διδάσκει πόσα δύναται ἡ ἐπιμονὴ νὰ κατορθώτῃ, αἱ τὰ μεγάλα σχέδια τῆς δὲν ὑπερβῶσι πάντα ὅρον.

Φύσει κρυφίνους, σοδορός, μάλιστα κατηφῆς, βαθὺς εἰς τὰς σκέψεις, σιωπηλός, λακωνικός εἰς τὸ λέγειν, ὀλίγωρος ἅμα καὶ παρατηρητῆς, φιλέρημος, πεισματώδης, πολλὰκις, καὶ ἐπιδικτικὸς πλοῦν μέγχε μανίας, εἰς ἐφθῶν, ἐκ παίδων ἀκόμη ἐσκέπτετο καὶ ἐμελέτα ἐπὶ τὰς παραχὰς τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ. . . εὐκόλως ἄρα ἐδύνατό τις νὰ προειπῇ τὸν κατὰ τὸν ἄνδρα. Τὸ θανάσιμον μίστος τοῦ νέου Κυρίου κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος του μετέβαλε τὸν σπινθῆρα εἰς φλόγα.

Ἐν τοῖς πολυταράχοις κύμασι τῆς βιωτῆς νῦν μὲν καταβαλλόμενος, νῦν δὲ ἀνυψούμενος, ἐγυμνάσθη εἰς τὸ προβλεπεῖν τοὺς βιαίους κλονούς, εἰς τὸ συμμόρφωσθαι μετ' αὐτῶν, ἅλλ' ἅμα καὶ θάωρειν τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἄλλους ἀριθμούς, εἰς τὸ ἐκτιμᾶν αὐτοὺς κατ' ὅσον ἐδύνατο νὰ τῷ χρησιμεύσωσιν, εἰς τὸ κρύπτειν ἐν μυήτοις ἐγκάτοις καὶ τὸν μηδαινώτερον λογισμὸν, καὶ θεωρεῖν τὰ πλήθη ὡς μέσα μόνον πρὸς ἐπίτευξιν σκοπῶν.

Εἰκοσιπενταετῆς μόλις διήλθον ὑπ' ὄλας τῆς τύχης τὰς φαντασιοληξίας—ἐν βραχεὶ χρόνῳ διαστήματι, ἡ Κύβης τὸν ἐξήλασεν, ἡ Γαλλία τὸν ἐτίμησεν, ἡ ἐθνικὴ Σηπέλευσις τὸν διέγραψεν ἀπὸ τοῦ καταλόγου τῶν στρατηγῶν καὶ μετ' οὐ πολὺ τὸν ἀνῆγειρον εἰς τὴν ὑπάτην ἀρχήν.

Νέος, ῥωμαλέος, σκλήρως, Σπαρτιατῆς εἰς τε τὸ λέγειν καὶ πράττειν, δυνάστης, ἐγέμυθος, ἐταστής καὶ τῶν ἐλαχίστων, ἀπὸ νίκης ἐξέρχθη εἰς νίκην. Τὰ ζηλότυπα μέλη τοῦ Διευθυντηρίου ἐσέβοντο αὐτὸν καὶ ὀμολόγουν αὐτῷ ὑγνώμασθον ἐξ ἀνάγκης ἅλλ' αὐτὸς ἐφαίνετο περιφρονῶν ταῦτα πάντα, καὶ ἐγκαλοῦμενος ψυχὴν Ἀλεξάνδρου, μετέφερε τῆς δόξης του τὸ θάλασσαν εἰς γαῖαν ἀπωτάτας. . . μετέφερε τὴν Γαλλίαν εἰς Αἴγυπτον. Αἱ Πυραμίδες ἐρῶν διήλθον τοῦ οὐμπαντος οὐαῖανες, μάστιγες ἐγένοντο τῆς δόξης αὐτοῦ! ἅλλ' οὐχὶ ἐπὶ πολὺ φωνή τις μυστηριώδης, φωνὴ τις ἀπὸ τῶν Πυρηναίων, κατερχομένη καὶ τὰς θαλάσσεως διασχίζουσα, αὐτὸν φρίνεται

ἀποκαλοῦσα· τείνει τὸ ὄψ, ἀκούει καὶ . . . ἐπ' ἀνέρχεται! ἐπ' ἀνέρχεται! ἐπ' ἀνέρχεται! ἀνίσχυρον διευθυντήριον διαλύεται, ἀντικαθίσταται, ὑπὸ τῆς ὑπάτης, ἡ ὑπάτης γυνὴ τὴν δικτατορίαν, ὁ ἰσθμὸς ὑπάτος ἀναγορεύεται Ἀυτοκράτωρ.

Ὁ διαδοχικὸς Ἀυτοκράτωρ τῶν Γάλλων ἐπιβάλλει ἐπὶ τὴν Εὐρώπην τὴν σιδηρὰν θέλησίν του. Προσπεισὴς τῆς διχονοοῦσης Γερμανίας, μετῆς τῆς θορυβώδους Ἑλαιοῦσης, βασιλεὺς τῆς διαμεμελισμένης Ἰταλίας, διοικητῆς τῆς Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλλίας, καὶ διὰ τοῦ Ἑπαιρωτικοῦ συστήματός του δεσποτῆς τῆς Εὐρώπης ἀπάτης, πανταχοῦ ὑπέβαλεν καθ' ἑαυτοῦ ἀπέχθειαν κρυφίαν.

Τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ ἐξέτειναν ὁ γίγας ἐπὶ τοσοῦτον, καθὼς γινώσκων νὰ κερποῦται τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἄλλων, νὰ διαμελίσῃ τοὺς συσσωματωθέντας, νὰ πτοῇ τοὺς ἀπομεινωμένους, καὶ διὰ τοῦ καταπληκτικοῦ του ξίφους νὰ καταπειθῇ τοὺς δισταζόντας ὅτι μετ' ἐαυτοῦ ἔφερε τὴν νίκην.

Καὶ ἐν μέσῳ ἀγώνων τοιούτων, εὖρα καιρὸν τὸν ἀρμόδιον τοῦ ν' ἀποδώσῃ τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν πρὸς τοὺς δεβηλωθέντας ναοὺς, νὰ συνθηκολογήσῃ μετὰ τῆς πνευματικῆς ἀρχῆς τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας, νὰ βελτιώσῃ τὰ δημόσια ἐκπαιδευτήρια, νὰ σχεδιάσῃ τὸν κώδικά του, καὶ νὰ μὴ παραβλέψῃ τὰς ἐπιστήμας, τὰς τέχνας, τὴν ἐμπορίαν, τὴν βιομηχανίαν, τὴν ναυτιλίαν καὶ τοὺς ἀποικισμούς. Ἡ καλουμένη δημοκρατία ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ἐλαμπρύνθη, τὰ οἰκονομικὰ τῆς ἐκτανίσθησαν ἐπὶ τὰ κρείττω, καὶ νέαι ὁδοὶ, καὶ διώρυγες, καὶ οἰκοδομαὶ μεγαλοπρεπεῖς ὠρσίταν τὴν ἱπικράτειαν.

Ἐρῆ· ἡ εὐκαρπὸς παρικοτόμει μετὰ δαφνῶν τὸν βορρῶντον ὀρόνον—ἅλλ' ὁ μοιροφιλὴς ἥρως ἐχρῆζιτο, ἔλεγε, πολέμων πρὸς τὸ χαλινάγειν τοὺς ἐχθρούς του.

Τὸ δακνυδύειν φέροι πολλάκις εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς νίκης, ἅλλ' ἐνὶ οὐτῷ καὶ εἰς τὰς τῆς καταστροφῆς.

Στρατηλάτης στρατοῦ μυριάθιμου ἐξῆλθι κατὰ τριῶν αὐτοκρατορίων—ἡ χιλιετία τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἐξέλιπιν—ἡ τύχη τῆς Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλλίας ἀκεφαλίστη—καὶ τοῦ Ναπολέοντος ἡ κυριαρχία ἐξίσταθη ἐπὶ τὸ οὐκίαν. Ἡ Αὐστρία μόνη, ἐλπίζουσα ἐπὶ τέλος νὰ δώσῃ τῆς εἰρήνης τὴν ἰλαίαν εἰς τὰ ἀπρηξυμένα ἔθνη, ἐνδόξως καὶ μετὰ καρτερίας ἀντάστη κατὰ τοῦ τιτάνος.

Ἡ γέννησις τοῦ βασιλέως τῆς Ῥώμης ἀνῆγαγε τὸν Ναπολέοντα εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς εὐδαιμονίας. Ἐκτοτε πλεονεξία περὶ μνηνὸς ἐπορήθη τὰς νίκας, καὶ πᾶν τὸ μετ' αὐτὴν ὑπεργεωρῆ οὐχὶ ἐκ τῆς ἀνάγκης.

Ἐν τινὶ παραρρῶ δ' ἡ γὰρ πρὸς προκάλασε τὸν γίγαντα τῆς ἀντικεινῶν ἐν μέσῳ τῶν παγετῶν αὐτοῦ! Τὰ στοιχεῖα, ἡ Μόσχα, ἡ Βερασίνη, ἡ Λείψα ὑπέσκαψαν τὴν πτωτίαν του. Ἡ Ἑλβία, αὐτὴ ἐκείνη ἡ Ἑλβία, τὴν δέσιν αὐτὸς οὐτὸς προσέλαβεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Γάλλων, ὑποδέχεται τὸν κύριόν της! Καὶ τοι δὲ

παραγκωνοθεῖς ἀναρρίνεται οὐδὲς εἰς τὴν Γαλλίαν, ἅλλ' ἡ πενηκστή μάχη τοῦ ὑπῆρξε καὶ ἡ ἐσχατὴ. Ἐκεῖνος, πῶς δὲν μία Γερουσία, ἀπίνειμα τὸν τίτλον ΜΕΓΑΛΟΥ, ἐκπρωτο, καὶ τρεῖς μεγαλύτερες τοῦ Θεμιστοκλέους, νὰ δώσῃ τέλος ἀθλιότερον μὲν, ἅλλ' οὐχ ἥττον καὶ εὐγενέστερον.

Ὁ νέος τιτάν καὶ ὁ αἰὼν αὐτοῦ προσδοκοῦσι Τάκτον, ἅλλ' ἀμφοτέροις ἔπος ὀφείλουσι νὰ πτοηθῶσι κατὰ τὴν ἑλευσίαν του.

Ὁ Ναπολεὼν ἐγίνωσκε κατὰ πόσον εἶναι αὐτὸς καὶ ἀδυσώπητος ἡ ιστορικὴ στάθμη· ἐκείνη δὲ τὸ ἀπώτατον μέλλον, οὐχὶ ἐκ τῶν πράξεων, ἅλλ' ἐκ τῶν ἡλικῶν συνεπειῶν, διὸ καὶ ὁ γίγας ἐγνηλάτει τοὺς μεγάλους ἄνδρας τοῦ Πλουτάρχου, καὶ ἡγάπα τὸν Ὀστιά, καθόσον καὶ ἡ ποίησις ἀπαθανάτιζεν· ὁ πικρὸς καὶ κριτικὸς κάλαμος τοῦ Τακίτου ἦν προσβλητικὸς καὶ θανάσιμος, τὸν ἀπεστράφη ἄρα, καὶ πρὸς μόνον τὸν Πλούταρχον ἔτεινε τὴν προσοχήν. Καὶ κατὰ τοῦτο ἔως αἱ προαισθήσεις του δὲν τὸν ἠπάτησαν· ὁ Πλούταρχος του ἐλεύσεται!

Ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἔκαμε τὸ πρῶτον βῆμα καὶ τῆς ὁδοῦ τὴν πορὰν παρεκλόυθησε, συνέειδε κατὰ βάθος τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ καὶ ἐκθαμβὸς ἀπέμεινε ἐπὶ τὴν ἐμφάνισίν του. Μὲ πτερόν τὸ βῆμα ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ παντός, καταλιμπάνων τοῦ δράματός του τὴν διαχείρισιν εἰς τῆς φαντασιοληξίας του τὰς χεῖρας. Ἡ πρῆξις προῦχῶρει μεγάλη, ζωηρὰ, λαμπρά, αὐτὸς δὲ τὴν ἐπεβάρυνε διὰ τοῦ προσφιλοῦς θέματός του· ὥρρει νὰ τὴν δώσῃ ἀναφυγὴν, ἅλλ' ὁ ἄνθρωπος ἐδίδε πολλὰ τὰ πιστὰ εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὁ κόσμος ἀπρὸς τὸν ἀπὸ τὰς ἀλλεπαλλήλους νίκας του. Διετάρχη νὰ ὑποχωρήσῃ, καὶ ὑπεχώρησε μετ' ἀξιοπρεπείας ὅμως, καὶ μετ' ἀξιοπρεπείας τοσαύτης δαψνῆς ὁ Καίσαρ Ἰούλιος ἐστερήθη κατὰ τὴν δύσιν του ἐγένετο ἄφαντος εἰσὶν ἡλιος ἐσπερινὸς ἐν μέσῳ νεφελῶν κεραυνοβόλων.

Μικρὸς ἦν καὶ εὐταρκος, καὶ μελανόχρους, καὶ τὴν τρίχα εἶχε μέλαιναν καὶ ἀραιὰν, τὸ μέτωπον στερογύλον, καὶ τὸ δῆμα ζωηρὸν, δυνάμειος καὶ φλογερὸν, χαίρειν τὸ στόμα, τὴν φωνὴν δυνατὴν καὶ εὐήχον, τὴν κάτω σιαγόνα προέχουσαν, σφιγρὸν καὶ ταχὺ τὸ βῆμα, καὶ τὰς κινήσεις ζωηράς. Συνήθως δισταβροῦ τοὺς βραχίονας ἐπὶ τὰ στήθη ἡ ἐξηγωνίζετο· τὸ σύνολον αὐτοῦ ἐπρόδιδεν ἰδιοσυγκρασίαν χολερικο-μεγαλοχολικὴν. Τὴν ἰνδυμασίαν ἦν ἀπλούστατος, πάντοτε σχεδὸν ἔφερε τὴν στολὴν πρασίνην, μετὰ λευκοῦ τοῦ ὑπερδύτου, ἡ ἐπενδύτην φαῖον, καὶ μικρὸν τὸν πῖλον· ἅλλ' ἡ θεραπεία αὐτοῦ ἐν τε τοῖς Παριείοις καὶ ἐν τοῖς στρατοπέδοις, ἦν πάντοτε πολυτελής καὶ πομπώδης, ἡ δὲ ἐθιμοταξία μεγαλοπρεπεστάτη, αὐστηροτέρα καὶ τῆς Ἰσπανικῆς. Οἱ στρατηγοὶ τῆς δημοκρατίας λαβόντες τὸν τίτλον στρατάρχου, συναμιλλῶντο τῆς τίνος νὰ φανῇ ἐπιδεικτικώτερος ἐν τῇ πρωτεύουσῃ καὶ ἐτέρπετο ἐπὶ τὴν αἰμίλλαν ταύτην δ' ἡ γίγας, γινώσκων κατὰ πόσον αὐτὴ καταπληρῶσαι τὸν λαόν.

Αὐτὸς μὲν τὸ γέμει, ἀνένδοτος δὲ τὴν ἐργασίαν, ἐν μέσῳ τῶν παραχῶν τῶν οὐμπαντων, διέτασεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ παρατρεῶν τὸν γεωγραφικὸν χάρτην του.

Καὶ τὸ μηδαινώτερον πλεονέκτημα δι' αὐτοῦ τὴν πολυπειρίαν του. Αἰφνης καὶ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἐπέπιπτε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Μὴ φειδόμενος μὴδὲ τοῦ αἵματος τοῦ αὐτοῦ, προκείμενης ἀνάγκης τῶν στρατῶν διὰ δημογορίων ἐνεψύχου αὐτοῦ καὶ ἀπειδῶς ἐπιδραφίλευεν αὐτοῖς βραβεῖα· διὸ καὶ ἡραπάτο καὶ ἐλατρεῦτο ὑπ' αὐτῶν.

Εὐχερεστάτη ἀπέβαινε πρὸς τὸν ἄνδρα ἡ ἀποκάλυψις τῆς εὐφύτης, καὶ ὑπὸ τὰ ῥάκη ἀκόμη ἐνδιατρώσης, καὶ ἐνεψύχου καὶ ἐπεριποιεῖτο αὐτὴν παντὶ σθένει δρέπων μετὰ σπουδῆς τοὺς καρπούς, καὶ ἰδοὺ τίνος ἔνεκα περιεστοιχίζετο πάντοτε ὑπ' ἀνδρῶν διασφῶν τὴν παιδείαν.

Βαθὺς ἐταστής ὑπ' ὄλας τὰς ἐπόψεις, τολμητίας ἐκ φύσεως ῥιψοκίνδυνος, κατὰ πρόληψιν ἐπεριδόμενος ἐπὶ τὸν ἀγαθὸν αὐτοῦ ἀπέρα, προβλεπτικὸς ἅμα καὶ καταπληκτικὸς, διὰ τῆς παρουσίας του μόνης ἡλεκτριζε τὸ πᾶν· ἦν αὐτόχρημα τὸ στρατηγικὸν πνεῦμα καὶ ἐγεννήθη, φαίνεται, πρὸς τὸ στραταρχεῖν καὶ βασιλεύειν.

Εἶχε τὴν λαλίαν λακωνικὴν, καταπιστικὴν, ποιητικὴν, καὶ τὴν φωνὴν ἐντονὸν καὶ ἐμφαντικώτερον πολυλαλῆς τοῦ λόγου αὐτοῦ· ἡγάπα τὴν ποίησιν καὶ τοῦτο μαρτυροῦσιν ὅτι πρὸς τοὺς μεγαλοφύεις σεβασμὸς τοῦ κατακτητοῦ καὶ ἡ σύστασις τῆς λεγεῶνος τῆς τιμῆς· τὴν τιμὴν ἐθεώρει ὡς τὸ ἰσχυρότερον ἐλατήριον τοῦ ἀνθρώπου.

Ὅποια δὲ ἦσαν αἱ πολιτικαὶ καὶ ἠθικαὶ ταραχαὶ τῶν ἡμερῶν του, δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ἐκ τοῦ πολυπλόκου ἱστονομικοῦ συστήματος, ὅπερ ἔθετο ἐν ἐνεργείᾳ.

Δυνάμεθα δὲ ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι ἦν σύζυγος τρυφερὸς καὶ φίλος εὐγνώμων;

Ἀναντιρρήτως, ἂν ἡ εἰμαρμένη κηδόμεν, ὁ ἄνθρωπος νενδεικνύετο πατὴρ καθ' ὅλην τῆς λέξεως τὴν ἔνοιαν.

Ἐπιχειρηματικώτερος καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀννίβα, μᾶλλον ἀπειδῆς τοῦ κατακτητοῦ Μακεδόνος, μεγάλῃτερος καὶ εὐτυχέστερος τοῦ Καίσαρος, ἅλλ' ἀτυχεστέρος τοῦ Θεμιστοκλέους, ὑπῆρξεν ὁ φόβος καὶ τρόμος τῶν συγχρόνων, καὶ ἔσται τὸ ἀντικείμενον τοῦ θαυμασμοῦ τῶν μεταγενεστέρων.

Τρομερὸς, προσφιλὴς τῷ στρατῷ, ὅστις δι' αὐτοῦ ἐδοξάσθη, ὡς καὶ αὐτὸς δι' ἐκείνου, ἀφῆκεν εἰς τὴν Γαλλίαν μέγα, ἐνδοξον μόνον ὄνομα, ἱστορικὰς τινας σελίδας πλήρεις καταπληκτικῶν καὶ τρομερῶν συμβαμάτων, τινὰ μνημεῖα καὶ τὸν ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΕΙΟΝ ΚΩΔΙΚΑ.

Ἄν ἐδύνατο ν' ἀναδειχθῇ ἀνώτερος ἐαυτοῦ τε καὶ τῆς τύχης του, ἤθελε θεραπεύσει τῆς Γαλλίας τὰς πληγὰς.

Ἐπαμινώνδας Ἰωάννου.

Ο ΕΠΑΙΤΗΣ.

Τῷ φίλῳ Κ. Λασκαρίδῃ.

Combien dans les rudes hivers, y on a-t-il aussi qui mouront de froid sous la mansarde? M. de Bormenin, Entretiens du village IX.

Ἐθρηνολόγει τῆς γειτοῦς ἡ αὐρα εἰς ἐρημόν, Καὶ γέρον κῶν· ὕλας διέφυγε περθίμους.

Παρά τὴν θύραν καλῶς καθήμενος οὐκίαι,
Εἰς πόλιν προδόντων μεγάλης καὶ πλουσίας.
Ἦ γὰρ ἡμεῖς κρυπτοὶ καὶ ἡσυχὸς ἐπείρα.
Καὶ ἡ σελήνη λευκὸν φῶς ἀπὸ λευκῶν αἰθέρα
Ἐπὶ τῶν γυναικῶν ἐκδίδου δαμάτωρ,
Ὡς ὅτε σὺ δὲ βύβοντο μελαινῶν παρτασμάτων.
Ὁ καπνὸς τῶν ἐστιῶν, ἐκτε μὲν... ἡ κρύα
Ἐκείνης ἦτορ ἀναιδὸς τὴν γὰρ αὐτὴν ἐστία!

II

Μὴ ἦτορ ἀκατολκῆτορ τὸ μαῦρον τοῦτο δῶμα;
Πλὴν τίνα τὸ ἀκατολκῆτορ τοῦ γέροντος κυρὸς ὄμμα,
Ἐφύλατ' ἢ ἐπρόσμενεν ἐπὶ τοῦ κατωρῆλου;
Καὶ πότε μὲν τὸ ὄμμα τοῦ μετὰ φωνῆς ἦλτο
Ἐξόθιζεν εἰς τὴν θύρην τῆς κεκλεισμένης θύρας,
Πότε εἰς ἦτορ μακρὸν, γυναικῶν ἐκ μακρῆς πέρας,
Τὰ δὲ τοῦ διέθου καὶ ἔτρεχε προσομένων,
Καὶ πάλιν εἰς τὴν θέαν τοῦ ἐπιδρομῆς προσμένον;
Μάτηρ λοιπὸν δὲν ἄφρονος τὴν θύραν καὶ ἀνησυχῶς,
Ἵσως περὶ τὸν δὲ τὸν ἐνυδρῶν ψυχῶν.

III

Αἱ ἐνδεκα ἐκτόπησαν πρὸ ἡμισείας ὥρας
Εἰς γαῖαν ὠρολόγιον τῆς ὑπνωτιστικῆς χώρας,
Εἰς τὴν διπλὴν τῆς γυναικῶν σιγῆς καὶ ἐρημίας.
Ἀλλὰ τὸ ἄστρον τῶν νυκτῶν πρὸ δέκα λεπτῶν μίαν
Μορφήν ὥχραν, περιέλου, μὲν γὰρ ἀστροδὸς νέας
Μ' ἀκτίνας περιέλου ψυχῶν καὶ σιγαλίας,
Μὲν συμπάσης ἐκφρασεως ὡς ἂν τὴν ἐθεώρει,
Ἦ ὡς τὴν τεθλιμμένην τῆς ψυχῆς ἂν παρηγόρει,
Ἀθήνη πῦρ καὶ νάρκωσιν τῶν πόρων προξενούσα,
Καὶ τῆς οὐκίαις τῆς θέσεως τὴν γὰρ ἄφρονος.

IV

Τὴν κεφαλὴν ἐνέριζεν ἐπὶ τοῦ παραθύρου,
Καὶ βλέμματ' ἀποδύοντα ἐπὶ τὰ γυναικῶν γύρον
Ἦ γὰρ πόρῃ. Πλὴν τίς ἦν, καὶ τί ἐξήτει, μὴν
Ἐρτοὺς θαλάμους σκοτεινοῦ; Τοῦ στήθους τῆς οὐκίαις
Πῶς ὑπὸ τὴν σιγαλίαν ἠέριον τῶν ἀστέρων!
Κ' ἐρίον εἰς τὸν ψιθυρὸν τῶν κρυφῶν ἀέρων
Ἐφαίνετο ὡς γυναικῶν γυναικῶν νύκτωρ
Καὶ ἐκπτε τὴν κεφαλὴν ἢ πόρῃ πρὸς τὰ κάτω
Καὶ ἦκουε καὶ ἐπρόσμενε, καὶ εἰς νάρκωσιν ἢ ἑλάνη,
Ἦ καὶ οὐκίαις τῆς θέσεως τὴν γὰρ ἄφρονος.

V

Καὶ μίαν μάλιστα γοῶν προσήλωσε τὸ δῶμα
Εἰς τὸν οὐρανὸν τὸ ἀλλοτρίον ἐξαιτίας αὐτῆς δῶμα,
Κ' ἐνόμιζε πῶς ἦκουσε φωνῆν μυστηριώδη,
Ἦ γὰρ ἐξόθιζεν καὶ λαυθὸν ψυχῆς ἀγνοῶν.
«Πλὴν ἀσθενέας, ψυχῆς ἀγνῆς, θυγατρὸς ὀρφανῆς μου»
«Αἱ παλαιοὶ τῆς πόλεως μου χορδαί» καὶ ἡ φωνή μου
«Μάτηρ καὶ ἀπόψις ἔχουσα τοὺς λαχρυρῶν τῶν τῶν»
«Ἦ ἐλεημοσύνη, φεῖ! τοῦ πηλίου σου τοῦ πηλίου»
«Δὲν θὰ πρᾶξῃ! ὁ Θεὸς δὲ οὐ παρηγορήσῃ»
«Ἦ κενώρια πρὸ πολλοῦ μᾶς εἶχεν ἀγρίοισιν!»

VI

Ὡς εἰς δρεῖον ἐκαστὸν ἢ πόρῃ ἠκροῦτο
Καὶ ἔπειτα ἀκίνητος, δὲ αἰσθῆς πρὸς τὰ κάτω
Τοῦ δρόμου εἶδε μὲν γὰρ ὁ πόρῃ γυναικῶν
Ἐπαλτὴν πλῆσιοντα μὲν θύρῃ σιγαλίας
Εἰς παλαιοὺς περιβλήματα βαλῶν ἐκτε μὲν
Εἰς δάκρυον σιγαλίας καὶ ἐξοστεινόμενος

Καὶ ὑπὸ τὴν μαχαλὴν τοῦ τῆς σὺντροφῆς τοῦ πόρῃ.
Τὸν οὐρανὸν τοῦ παλαιοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δῶμα
Τῆς πόρῃς ὁ πόρῃς πατήρ μὲν τεθλιμμένον ὄμμα.

VIII

Ἐφύλατ' εἰς τὸ μέτωπον τῆς θυγατρὸς ἡσυχῶς,
Ἐφύλατ' εἰς τὸ φῶς τῶν ἀστέρων καὶ τὸ ψῆφος,
Συνέθιζε τὰς χεῖρας τῆς εἰς χλωμὰ τὰ χεῖλη.
Καὶ αἱ πόρῃς τῶν μαρτυρῶν τῆς στήσεως τῆς δῆλοι
Ἦσαν συγγαμὶ καὶ φιλίᾳ τῆς θυγατρὸς ὄμμα
«Σὲ περιμένω, πάτερ μου... ἐπέστρεψες ἐξώρας»
«Καὶ μὲ τὴν πῆσαν καὶ κερὶ καὶ ἀπόψις χωρὶς δειπνῶν»
«Ἦ πῆσαν καὶ ὁ πατήρ μου ἐστέρησαν τὸν πόρῃ»
«Τὴν μὲν τῶν βασάνων μου ἀναχωρήσῃ καὶ ἀθήνῃ»
«Τὰ γόνατά μου τρέμουνται! ὁ πάτερ, ἐξήντησθι»

IX

Κ' εἰς τοῦ ἐπαλτῆς ἐπεσεν ἡμισυ τὸ στήθος,
Τὴν ἐφύλατ' καὶ ἐστέρησε μὲν ἀνέκφραστον τὸ ὄμμα,
Κ' ἐκτε μὲν τριγύρω τοῦ τοῦ σιγαλίας δῶμα,
Τὴν ἐφύλατ' εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν πόρῃς ἀνιῶν στρώμα
«Ἦ μὲν πικρὰ δάκρυα τὸν πόρῃς ἔτρεχε ἡ πόρῃ»
Ἐπαλτὴν τὰς χεῖρας τοῦ πόρῃς καὶ ἐθεώρει
Μὲν ἀγνοῶν τὴν σιγαλίαν αὐτῆς τοῦ μαρτυρίου.
Τὴν ἀλλὰ τότε δὲν ἀνιῶν εἰς τὸν πόρῃς
Διείδε τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τὴν γυναικῶν ἑλάνη,
Παλαιότερος θυγατρὸς πρὸς τὴν ἀνάγκην πόρῃς!

X

Μετὰ τὸ μεσονύκτιον τὰ πάντα ἐκτε μὲν
Ἦ γὰρ ὑπὸ τὴν πόρῃς εἰς τὸν πόρῃς πόρῃς
Ἐφαίνετο ὑπὸ τὴν πόρῃς καὶ ἀναπνομένη.
Ἀλλ' ἡ ψυχὴ τοῦ πόρῃς οὐκίαις σπαρασσόμενη
Ἐλθετο εἰς δάκρυα κατὰρας καὶ δεήσεις.
Πλὴν τὸν ἐφαίνετο πόρῃς ἢ σιγαλίας φωνῆς
Τὸν πόρῃς τὴν πόρῃς τοῦ πόρῃς ἐξόθιζεν
Τὸν πόρῃς ποδὲς εἰς τὴν πόρῃς αὐτοῦ εἶχεν ἐκτε μὲν
Καὶ ὡς παρὰ πόρῃς ἐφαίνετο καὶ μαῦρον ἔχον ἑλάνη
Νομίζων οὐκίαις ἐκτε μὲν τὸν πόρῃς πόρῃς!

XI

Κ' ἐκτε μὲν τὸν πόρῃς καὶ αἱ πόρῃς τῆς πόρῃς
Φοιτῶν ὑπὸ τὸν πόρῃς ἐστέρησαν τὰς χεῖρας.
Εἶχε οὐκίαις τὸν πόρῃς καὶ ἀγρίων τὸν πόρῃς
Καὶ δάκρυα εἰς τὸ στήθος τοῦ πόρῃς κατὰρας αἶμα
Μὲν τὴν ἀπαιτίαν τοῦ πόρῃς ὁ πόρῃς
Δὲν ἐκτε μὲν τὸν πόρῃς οὐκίαις... κραυγὴ δρεῖας
Τῆς πόρῃς τῆς πόρῃς δειπνῶν κατὰρας
Καὶ μετὰ πόρῃς εἰς πόρῃς ἐστέρησαν ἀπαιτίαν;
Μὲν τὸν πόρῃς τὸν πόρῃς εἰς τὸν πόρῃς μέλος
Κ' εἰς πόρῃς καὶ πόρῃς πόρῃς πόρῃς πόρῃς
τέλος.

XI

Καὶ ὅταν τὴν πόρῃς εἰς πόρῃς τὴν πόρῃς
Τὸν πόρῃς δειπνῶν, σπαρασσόμενη πόρῃς
Ἀπαιτίαν εἰς τὸ πόρῃς. Εἶπε τότε ἡ πόρῃς
Τὴν πόρῃς τοῦ πόρῃς ἀλλοτρίως εἰς πόρῃς
Παρά τὴν πόρῃς ἐστέρησαν ὁ πόρῃς καὶ πόρῃς
Εἰς τὸ πόρῃς πόρῃς τὴν πόρῃς σιγαλίας
Βαθῶς ὁ πόρῃς πόρῃς πόρῃς πόρῃς
Ἀλλ' εἰς τῆς πόρῃς τὴν πόρῃς πόρῃς πόρῃς
Ὀδὸν πόρῃς, οὐδὲ πόρῃς πόρῃς τῆς πόρῃς
Φεῖ! πόρῃς πόρῃς πόρῃς πόρῃς πόρῃς πόρῃς
Μάρτιος, Δεκεμβρίου 1850.